

S E L E N S K A

a

jeje wobydlerjo.

Drubi dźiel.

Pozčjinki, waschnja a pschiwjera póhanstich
Selencžanow, žiwenje iich prieneho mišionary
Hansa Egedy a skutkowanje hernhutskich bra-
trow sa dalische rospšesžieranje kšesžijansteje
wjery w Selenstej.

Po starschich a najnowischich žórkach
spisak

K. A. Jencz.

W Budyschini 1853.

S nakladom Macžizy Serbskeje.

2/8 - 398

II

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, which is mostly illegible due to fading.

Handwritten text in the upper middle section, likely a subtitle or a line of a list.

Handwritten text in the middle section, possibly a section header.

Handwritten text in the middle section, possibly a list of items or a description.

Macziejnych spisow 22.

Handwritten text in the middle section, possibly a list of items or a description.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a date or a signature.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a date or a signature.

Prjeni staw.

Kajzy w Selenstej ludzjo bydla.

I.

Selensta — kak hrosny, symny a nelubosny kraj to tola je, kajzy tam to tola ludzjo bydla a kak možeja jenož jenu nóz w tutym schjedziwym kraju wutracy, so nesawutla, aby so nesmersneja? Tak snano je sebi jedyn aby drubi myslit, jako prjeni džel tutych knižkow cžitasche, kiž wošebje Selenstu jako kraj wo pisuje. Smy tam Selenstu jako kraj wobhladali a spósnali, dha so w tutym druhim dželu wošebje k wobydlerjam Selensteje, k Selencžanam wobrocžimy, so bychmy jich žiwenje sesnali a wošebje shonili, kak je kšesčizianstwo do tuteho kraja pschischlo a kak stej so po mału nóz a cžjemnosž srudneho póhanstwa minylej a cžichej powesži mjera dobycžje sawostajtlej. —

Selensta bje, kaž móže so kóždy s prieneho džiela dopomnicž, wot najstarscheho cžasa sem wot kšesčizianstich Normanow wobydlena, kiž bjechu s Norwegsteje pschischli. Wot schyrnateho ljetstotytki sem počachu so tucži shu-

bjowacj, a na jich mjesto pschindje zusy, pó-
hanski a djiwi lud, wot najstarschich stawisna-
rjow „Skrällingarjo“, menowany, sčtož
dyrbi tak wele rjefacj, kaž mači, hubeni, kni-
czomni cžlowecžkojo. Tute meno dostachu woni
wot Ewropiskich tehodla, dofelž bjechu wot
nich jako mači, słabi ludžjo sazpeni. To je
menujny spodžiwne shonenje, so, cžim dale
k półnóžnemu nakónzej semje pschindjesch, cžim
menschich cžlowekow, cžim menschu swjerinu a
rostlinu namakasch. Na połonschim róžku Hud-
sonoweho kótlesch cža roszeja hischcje sčto-
my, dale k nakónzej pod 61.° jenož kercžki a
kripawe werby a brjesy, dale won šu ludžjo
pschedzo menschi, hacž naposledku wot 68.° šem
žanu rostlinu, žanu selinu, žanych ludži wjazy
nenadendjesch. Šnjeh a lód tudy žyłu semju
pschikrywa.

Naschi Škrällingarjo, kiž njetko Selensku
wobydla, menuja šo šami po šwojej rycži
Innuít, to rjefa: „cžlowekojo aby wobydler-
jo.“ Woni djerža šo menujny ša najwosšebni-
šchi narod žyšeje semje a ša najbóle šdžjetany
a pozčžinkojty lud, a šu tež woprawdže jara
šmjerni, cžišchi a póšwiwi ludžjo. Tehodla praja
woni tež, hdyž jeneho cžicheho zšomniša wu-
hladaja: „wón je škoro tak šdžjetany, kaž my“,
aby hdyž šo njechtón jich waschnjam a pozčžin-
kam pschiwucžuje: „wón budže škoro tež In-
nuít“, Selencžan, aby po prawym cžlowek.

Njetsišchi Selencženjo šu mongolskeho roda
a šu najškere w praštarých cžasach š Afšikeje

do pólnózneje Ameriki pschejjeli. Amerika wisy menujy s najranischem kónzom Asiskeje, sady Sibiriskeje, hdzež Kamtschatka leži, skoro zylje hromadu a je jenož psches njefotre małe kupy a psches tak menowanu Beringowu dróhu wot Asiskeje džieleny. Jedyn tatarski spisowar poweda, so je njefotre sta ljet do Khrystusoweho naroda jedyn tatarski kral Dgus Chan s wulkim wójskom do połonskich astatiskich krajow czahnył a so su tedom njefotre ludu wulkeho šnjeha dla sady wostale a potom šmjeschne meno Kall-atzi aby Karlik dostale. A tak menuja so tež wobydlerjo Selenskeje šami hiščeje džensnišči džen, Karlik aby Karalit. Hiščeje bóle pak wedje na astatiske šempšindjenje Selencžanow podobnosz s Kalmukami w Asiskej, tak derje w šchtalcji, kaž w pozčjinfach a šwójbnych menach. Kapitan Bering, kiž wot ljeta 1725 hačž do ljeta 1740 w pólnóznym lodowym morju kódzowasche a pschi tym po šebi menowanu Beringowu-dróhu bes Ameriku a Asiskej wotkry, namaka na njefotrych kupach tamneho morja ludži, kiž mjejachu runje tajku draštu a tajke waschnje, tež kožane čožmy, kaž Selencženjo.

Zako bjechu so našči Selencženjo do Ameriki pshecžahnyli, wobšynechu woni wschitke krajiny na ranischej stroni pólnózneje Ameriki, kupy wokolo Hudsonoweho kótleščeja, Labrador a Canadu hačž delje do Floridy. Tudy namafachu jich w hidnatym štoytku Nor-

mannojo, kiž se Selenſkeje do Winoweho kraja w Amerižy ijeſdžachu. Po čaſu buchu tute kraje wot ſylniſchich, wetiſchich a ſhróbliſchich indianskich ſplahow wobſadžene, kiž wot Floridy horje pſchicžahnychu. Pſches to buchu naſchi maſi a ſłabi Eſtrallingarjo nuſowant, dale k pótknožy hač pſches 60.º tłočowacž. Tudy leži Labrador, jeho njetiſchi wobydlerjo rjekaja Eſkimaur a ſu hiſčije dženſniſchi džen njetiſchim wobydlerjam Selenſkeje w ſchtalcži, woblecženju, pozčžinfach, hač ſamo w rycži najbóle podomni be wſchitimi ludami naſcheje ſemje. Woni maja se Selencžanami jenajſu draſtu, jenajſe čžoſmy, jenajſe twarenja a wobydlenja, jenajſe brónje, jenajſu wjeru aby welje bóle pſchuwjeru, a jara podomnu rycž. W ljecži 1764 pſchindže jedyn miſionara, kiž ſelencžanſku rycž roſymeſche do Labrador a nadendže tudy njefotre ſta džiwich Eſkimow. Brjeni, kotremuž wón pſchwoła, ſo by k nemu pſchiſchoł, čžineſche drje najpredy jara bojaſnje a džiwe, jako wón pał widžiſche, ſo je tamny miſionara po jeho waſchnju ſwoblefany a ſo tež jeho rycž rycži, dha bježeſche wón ſwulkim weſelom po ſwožich ludži a wołaſche: „naſch pſchecžel je pſchiſchoł.“ Na to pſchindžechu tež drusy Eſkimajo a wedžichu jeho ſwyſtanjom do ſwojich domow k ſwojim ſwójbam a wopokaſachu jemu wſchu móžnu pſchecželnoſž a luboſž. Hlajcže, to čžinjachu ſynki macjerneje rycžje! Tuſon džiwi lud, pola kotrehož predy žadyn Ew-

ropiski žiwjenja wjesty nebje, wopolasa tamne-
mu znsnikaj, kiž jeho rycž rycžesche, tajku cžesž
a lubosž a proschesche jeho wutrobnje, so by
sa ljetu tola sašo pschischoł. Tutón mišto-
nara namaka tež, so je rycž tutych Eski-
mow runje tajka, kaž w Selenскеj a so šo
jenož tak wot selencžanskeje rycžje rosdžjela,
kaž w Selenскеj šamej rycžje wobydlerjow po-
łonscheje a pólnóžneje strony. Wschitko druhe
namaka wón pola Eskimow na rune wasch-
nje, kaž w Selenскеj. Tež menuja šo tucži
Eskimowo šami Innuít aby Karalit, kaž
Selencženjo. Potajkim je wjeste, so šu njetsi-
šči Selencženjo šwobydleremi Labrador a w
Amerizy jedyn a tón šamy narod, kiž šo w
schtyrnatym ljetstotytsu na te waschnje džjele-
sche, so wulki džel wot neho po lodži a po
morju do Selenскеje pschindje, dokelž dyrbesche
psched Indianaremi tlochowacž a w Amerizy
wjazy kraja dosž k wobydlenju nemjejesche.

Na tajke waschnje dosta Selenška nowych,
džiwich a pohanškich wobydlerjow a tucži wsa-
chu po cžasju wschitke bydka starych kschesztian-
škich Normannow nuts a wupschestrijechu šo
pomatu psches žyłu Selenšku, najpredy na
wecžornej strani, posdžischo tež na raniskej.
Wobhladajmy dha njetko šwjeru žiwjenje, wasch-
nja a pschiwjeru tutych pohanškich wobydle-
rjow Selenскеje.

Kaž šmy hižom spómnil, menuja šo woni
šami Innuít aby Karalit, my pak čžemy
iž w šžehowazym wopisanju skrótka Selen-

cžanow menowacž, wošebje, dofelž wont
tola wot dołhich ljet šem hižom Selensku jako
wótzny kraj wobšedža. Kak wele Selencžanow
po prawym je, to šo swjestošju wulicžicž neda,
tola wobfrucža najnowišči pšchepytarjo Se-
lenskeje, šo jich wjazy, hačž njehdže 10,000
neje. Hižom predy šmy prajili, šo šu Selen-
cženio mały, šlaby lud, bojasni a počni pšchi-
wjery. Najwetschi ludžjo š jich naroda nemje-
rja wjazy, hačž počtsecža łóhcža, pšchi tym
paš maja derje frožene, tołste, mjašojte stawy
a šchjerofe, smeczene woblecžo š posbjehnenymi,
tołstymi a fulojtymi lžami, š małymi, čor-
nymi woczemi, š małym nošom a š małym,
fulojtym rtom. Barba žylcho cžjeła je nažołcž
cžjemna a beš woczemi bóle cžerwenobruna.
Tajku barbu dostaneja weni niz wot natury,
ale po cžasu, wošebje, dofelž šo husto š poč-
cžom masaja, pšchi kurjatyč lampach šydaja
a šo jara porjedko myja. Najbóle na tutej
barbi šu tež jich tranojte jiedžje wint, kiž
tołstu, horžu a tucžnojtú frwej cžinja, tak, šo
jich poč žylje po troni šmerdži a jich ruki
pšchedžo liepjate šu, kaž počč. Na hłowje
maja woni wsčitzy šylne, tołste a dołhe włofy,
tak cžorne, kaž šmoła, ale šadžiw hdy pola je-
neho brodu namafasč, dofelž šebi šahje wsčitke
włofy š brody wutorhaja. Rohi a ruki šu
małe, druhe stawy paš wulke a šchjerofe, wo-
šebje ramenja. Žich žylke cžjeło je jara mja-
šojte a š wele tukom a š frwju wobdarene, tak,
šo móžeja lohko wulku šymu šnesž. Tehodla

bydaja woni tež w swojich khježach najbóle jenož w kholowach, hewak zylje nasy a nasch jedyn dołho w jich bliskosczi wutracy nemože, dokelž wot nich tak cjopte wudymenje dje, so so Ewropiszy pschi nimi bórny sapocza. W swojich zyrkwjach a shromadžisnach nadychaja woni bórny tajku cjoplotu, so dyrbi sebi tón, kiž teho swucženy neje, bórny pót trjecž, a so skoro tužnoty dla wjazy dychacy nemože. Na bylnoszi, spjeschnoszi a pschihódnoszi k djjetu jim tež nepobrachuje, schkoda jenož, so tušamu husto dosž nałožicž newedža.

Pomalkosž w pschemyšlenju a skutkowanju je jich najwetscha posnamka, wulku wesetosž pola nich nenamakasch, hewak pak su dobrocziwi a pscheczelnivi. Hordži drje dale nejsu, tola pak sebi mysla, so su ljepschi a w wele wjezach mudrischi a wuschifnischi, hacž Ewropiszy. Tutych menuja woni Rablunāt a sanicžuja jich rady, hdyž so hodži. Schtož wjedomnoszja nastupa, dha drje su jara hlupi, tola pak niž tak, kaž su wot njekotrych wopisani. Na swoje wschjedne djjeło a na wjezy, kiž jich nastupaja, su woni mudri dosž a wedža w swojim skutkowanju, pschi swojich hontowach na mórskje psy atd. swoju wjež wele ljepje sapoczecž, hacž Ewropiszy.

Swoju draštu schija sebi woni wot kóžow mórskich psow, sobow aby spjeschnych jelenow (Kennthier) a ptaczkow. S wercha noscha kabat, kaž koschla seschity, kiž sebi psches hlomu tykneja. Prjedku je tón šamy hromadu seschity

hacž pod brodu a ma sady fhapu, kotruž pschi
symnym a hrosnym wedri psches hłowu scze-
hneja. Pola muskich došahne kabat dale, hacž
do pót sczehna. Tutón kabat schija woni s twer-
dymi, wišylnymi žiwami šobow a weltrybow
hromadu, a to, hacž runje hišcže wschitžy
worzelowe jehly nimaja, ale šebi s kosžemi wot
rybow a ptacžkow pomhacž dyrbja, tak wu-
schifnje, so dyrbja šo husto došž ewropišžy kož-
nizy psched nimit šhubicž. Na mjesto koschlie
maja woni kožuch wot ptacžeje kožje aby wot
šobow, tak, so šu pera aby kosžmy nuts wo-
brocžene a rjželo wohrjewaja. Pola najwet-
scheho djžela namafasch kožuch wot mórskich
psow, kosžmy na hrubym boku, a fhromu del-
kach a schoły s čžerwenej aby šbjelei kožtu re-
nje wobrubene. Wyschie teho noscha woni
hišcže kožane fhollowy, kiž šu horkach a del-
kach jara krotke. Žich schtrympy šu wot čžen-
keje kožje nerodženyč mórskich psow a stupnje
a schfornje maja wot hladkeje, čžorneje kožje
a wjasaja šebi tešame wyichje kulow se
schnurkami, kiž šu psches pódusch pschecžehnene,
hromadu. Tak šu woni žylje do kožow sawi-
cži, a jenož w nowištim čžasu šu wošebni-
šči Selencženjo sawočželt womjanu, płatomu
a fhortunowu draštu po selencžanskim pschirje-
štu seschitu nošycž.

Žonska drašta rosdžželi šo wot muskeje je-
nož psches to, so ma wóšofe ramjenja a wy-
sche fhapy, so delkach neje runje precž wotrije-
šnena, ale so ma prjedku a sady dołhi, kuloj-

ty, s czerwenym płatom wobrubeny kónz, kiž hacž k kolenam delie došaha. Wysche teho maja tež žony kholowy a macjerje, kiž maja małe dźjeci, noscha hišcje schjeroki kóžuch, A ma ut menowany, kiž je na khribecji tak srumny, so dźjecjo sady nuts tyfneja, kiž tam s wetscha zylje nahe tsi. So by pač delkach won ne- wupahnyło, swjasaja šebi tuton kóžuch wósche bedrow s njekajkim pašom hromadu.

W symi bydla wobydlerjo Selensteje w khježach, w ljecji pač w stanach aby zeltach. Tute khježje pač nejšu tak twarene, kaž nasche, ale tak, so móhł tam nasch jedyn jenož s naj- wetschej nusu bydlicj. Wone menujzy nejšu wósche, hacž kaž móže jedyn s kłowu došahnyčj ljedom 3 kóhcjje. Wulke kamenje šu na bro- madu sskładžene a beš ne semja, moč a dorn natyřany. Na tak nastate murje šu njekotre rjady položene a na tute je drewo scziřkane, kiž je sašo se šwanjom, s dornami a s dróbněj pershcju pschifryte. Tajka khježa je snutřkach njehdže 6 kóhcjow schjeroka, a sa tym, hacž jich wele abo mało w nej bydli, 12 hacž na 36 kóhcjow dołha.

Tak dołho, hacž mersne, djerzi tajka tsjecha, w ljecji pač najbole w deshcjřkach hromadu pahne, tak so dyrbi žyła khježa na symu pore- džana byčj. Tajka khježa pač nima žadyn wuhen a žane durje. Na wobeju mjesto dže do khježje nuts šredža mały 6 abo 9 kóhcjow dołhi, welbowany khód, kiž pač je tak niřti, so dyrbi jedyn po nim na bruschi nuts lješ

a kiž najpredy do semje delje a potom sašo horje wedje. Tuta djjera do khježje nuts je na snutskomnej stroni sastajena a neda, dokelž je njefotre kochcje dołha, wjetrej a symi do khježje, psches nju cehne tež fur s khježje won. Szehny nutskach su sfožemi popojschane, kiž su sfožemi mórskich psow pschibite a wschu kóžnosz wotdjeržuja. Wot pól khježje sem hacž k szehni je njehdže pól kochcja wot semje dołhe drowjane kóžo natwarene a sfožemi pschikryte. Tute kóžo je psches wupjate kóže do tak wele djjelow djjelene, kaž wele swójbow w jenej khježi bydli. Kóžda swójba ma tajki djjel, a w jenej khježi bydli husto dosz dwanacze swójbow. Wodnjo bydaja na tutym kóžu a nožy na nim spja do kóžuchow sawaleni. Žona wobstara w domi schicje a warenje a muž djjeła sebi swój grat a wschelaki naporjadk k kóženju swjeriny a rybow. Na tej szehni, na kotrejž je khód k nutskóženju do khježje, su njefotre schtyrirkóžkate, kochcz wulke wófna, niz wot schklenzy, ale wot cžrewow mórskich psow a wot žoldkow wjestych rybow tak rjednje sdžjelane a tak huszje seschite, so žadyn wjetr a žadyn snjeh nuts nemóže, so so pak swjetko derje dosz pschelama. Pod wófnami stejí na snutskomnej stroni ława, kiž je tak dołha, kaž khježa. Ta ława je sa hosziow k sedženju a k spanju. Nutskach w khježi steja tež njefotre podpery rjadow a pschí kóždej podperi je wóhnišcjo, a kóžda swójba ma swoje wóhnišcjo. To ławe wobsteji s njekajteho drowna na

femi, na kotrež su njefotre rune kamenje položene. Na tutynti kamenemi steji niski, tš-
nóžkaty stólcjč a na tym samym s kamenja wurubana lampy, kiž ma podomnosž s pól mješacžkom. Pod tutu lampu je drevjana schla podstajena, w kotrejž so pschelaty wolij a tron hromadžt. Do tutej lampy lija Selenczenjo tucžno wot mórskich psów, aby tron wot mórskich rybow a na mjesio šulžowa položaja woni kusť rošrybowaneho mocha, kiž so tak jasnje pali, so so wot tak wele lampow niz jenož khježa wobšwjecži, ale tež derje šhrjeje, tak so žanych khachlow netrebaja. Haj, wósche tajkeje lampy wišy na schtyrjoch schnurkach wot wercha delje kotoł s mjehkeho kamenja wurubany, pól kočcja dołhi a pól tak schjeroki. W tutynti kotołi warja šebi Selenczenjo šwoju žyłu ijedž a wósche neho je hišcže wot drevjanych řijow pleczenja scžinena, na kotrejž šebi šwoju drařtu, mokre schfórnje a teho runja šuscha. —

Dokelž je w kóždej khježi tak wele wóhnišcžow, kaž wele šwóřbow w nej bydli, dha su te šame stajnje cžopke a tola ženje tak horze, kaž nasche řstwy. Řšči tym nenařtane tež ženje duřaty řur, dokelž Selenczenjo ženje s drevom netepja, ale šwoju ijedž wósche lampow warja. Řšči tym so tež ženje bojecž netrebaja, so budža so řim khježe řpalicž, řšcetož to neje móžno. Wójn w tajkej khježi, hdžež so tak wele lampow s tronom wodnjo a nožy pali, tak wele, husto doř napól s hniweho mjařa

wari, jeherow a neschwarnych kozow suschi, hdzež tak wele swójbow žyłu symu hromadu bydli, drje neschwuczenemu nošej najlubosnišči přjódč nepschindje, a dyrbjat nasch jedyn w tajkej sakurenej hjeczi žyłe ljetu pschebywacž, dha drje by so jemu to jara džiwne sdało, ale Selencžanam so w jich bydłach husto ljepe spodoba, hacž nam w naschich molowanych a wudebenych istwach, woni su spokojni se swo-jej khudobu a mysla sebi, so su bohatsišči, hacž my, dokelž jim nicžo nepobrachuje, schtož k žiwenju trebaja.

Pódlá swojich khježow maja woni hiščeje małe twarenja wot kamenjow, kaž pjež natwarene, w kotrychž sebi mjašo, tuk, počž a suschene jeherje khowaja. Schtož w symi našoja, to šarebaja woni do šnieha a maja tron w mjechach wot žódkow mórskich rybow, aby wot kozow mórskich psow. Swoje čožmy powróčja woni w symi na wyšoke žerdžje a spody nich wišaja kožje a brónje k hontwi.

W měsazu septemberu dyrbjá selencžanske žony nowe khježje twaricž, aby stare spadane poredžecž, pschetož mužojo nestaraja so wo tajke džielo na kraju, ale jiesdža na morju wokolo a šoja ryby a mórške psy. Po Michali šacžehneja woni do swojich khježow, dokelž so tedom syma pschibližuje a w haperleji aby w meji, hdžž šnje taje a werchi khježow počžneja do hromady padacž, wucžehneja šaso s wulkim wešelom do štanow aby želtow. Tute štany su tak twarene, so je najpredy delkach

na semí kamentny podložk tak, so su małe, rune kamenje w dołhim schtyriróžku nakładjene. Bes tute kamenje su džešacj aby schtyrnacjen dołhich žerdžow nastajene, kiž horkach na schtyriróžkatej podstawí wotpoczjuja a na posledku do jeneho kónza hromadu pschindu. Tute žerdjie su dwójzy s kožemi popoischane a schtóž je bohaty, položi pod te same kožje wot sobow, tak, so košmaty bók nuts pschindje. Spódnja khroma tuteho krywa je delkach, hdžež kamenje leža, s močom podtykana a s kamenemi wobcžežena, tak, so wjetr stan pscheczišnyč nemóže. Psches to, so wschitke žerdjie tuteho stana, predy, hačž horkach do kónza hromadu pschindu, na schtyri róžkatej podstawí wotpoczjuja, nastanu prjedku durje do stana. Psched tute durje poišneja woní wot najšnadnišich čžrewow mórskich psów praj renje sešchity a na khromach sbjelym a s čžerwenym płatom wobrubeny sawjesčf, kiž symne powjetr wotdžeržuje a tola tež šwjetko do stana pschepuschči. W ljecji ma kóžda šwóiba šwój stan a w tutym čžasu newarja woní tež šwoju ijedž nutškach pod lampu, ale wonkach pod hołymi nebešami s drowom w mošasných fotołach. W róžkach šwojeho stana nutškach khowaja šebi hospošy, kiž šo njetko wele pschanišcho woblekaja a nosča, šwoju draštu, šwój domjazy grat a naporjadč a teho runja. Teho dla wišy w kóždym róžku rjany wuschity sawjesčf, na kotryž wone šwoje banty, schpihelje aby hljedakči, jehlowne pužki a druhe

rijane wjezy pschitykaju. Łožo a wóhnišćo pak je w každem stani tak, kaž w symskich domach napravene. Dokelž pak je w tutnych stanach wschitko renišče, čišzišče a porjadnišče, wošebje, dokelž so w nich tak nekuri, kaž w symskich domach, dha pschebywaja tež Ęwropišy rady w tajkich čjoplych selencžanskich stanach.

Ę kraja nemóžeja wobydlerjo Selenšteje swoju žyrodu čjahnycž, dokelž tudy mało namakaju. Morjo je jich rola, na kotrejž woni wodnjo a nozy, symi a lječti dželaja a swoju žyrodu pytaja. Wola žane nimaja, dokelž jich kraj sa tym neje. Na kraju roszeja jenož nekotre jahłodki, sela a korenja, kotrež woni k jje- dži wužiwaja. Tež bjechaja tudy soby w pu- szinach wokolo, kotrychž mjašo woni hnydom šyre na hontwi sšjedža, hdyž žaneho satšyla. Žich mjašo menujy jara derje šłodži, škoda jenož, so je jich njetko w Selenštej tak jara mało. Selencženjo sa džiwo hdy žaneho wjazy popaneja. Na te mjesto pak namakaja woni na morju bohatu žyrodu. Mórške psy, wel- ryby, jeherje a ptacžki su jich najwošebnišči dobytk. Tak rucžje, hačž njefajke swjerjo po- paneja, wupija woni kruč horzeje krowje a sšje- dža kruč šyrehu mjaša aby počča wot tu- teho swjerecža, bóle drje pschiwjeru a nawucženja, hačž hlodu dla. Šłowu a šehna mórskich psów khowaja šebi lječti spody trawy, symi spody šnjeha a tute pschemersnene a na pól pschjetkate mjašo mórskich psów, kiž woni Mi- liaf menuja, jjedža woni runje š tajkim apti-

tom, kaž my nasche kołbasy a schjenki aby
šwinjaze pleza. Małe kuschene jeherje su jich
wschiedny khljeb. Hdyž su žaneho mórského
psa popanyli, dha satykneja hnydom ranu,
hdjež krwej won bježt, s njekajkim žwakom, so
bychu krwej sshowali, kotruž woni potom do
kulkom s mjatu a posdjischo k poliwkam aby k so-
pam nałożuja. Dofelž žanu rolu nedžjetaja,
dha tež žadyn khljeb nimaja, na jeho mjesto
ijedja woni mjašo. Tron woni nepija, kaž
su njekotři powedali, ale hromadja jón a tre-
baja jón do šwojich lampow, a schtož šami
netrebaja, to pschedadja. Gzista woda je jich
piczje, kotruž maja stajnje w šwojich bydlach
stejo. Wino a palenz woni nesnaja. Žako
bjechu njekotři palenz psches Ewropiskich snacž
nawuknyli, menowachu jón woni „wrótnu
wodu“ a czjekachu psched nim. Wufrajne
ijedje jim tež derje šłoda, hdyž žane dosta-
neja, wošebje pak khljeb, hróch, heduch a tsche-
ska (Stockfish).

Pschi pschihotowanju šwojich ijedjow su
Selenczenjo s wetscha jara necziži. Sa džiw
hdy šebi šwoje fotole wumyła, husto dosž je
jenož psam wulifacž dadja. Hdyž su ijedž swa-
rili, dha položaja ju na drewjane talerje, nožje
pschi ijedži jara netrebaja, widlicžki pak žylje
nesnaja, tola maja tež koszjane a drewjane
kžizy. Ryby hnydom s rukomaj se schklje ijedja
a ptacžki rostorbaja s porstami aby se subami.
Hdyž chzedja jenemu Ewropiskemu pschistojnje
poslužicž, dha woblisaja wont najpredy s jasy-

kom kruch mjaša, kotryž chzedja jemu k ijedzi
prjódspokožicj a na kotryž je so snano w ko-
toki krwej a wschelaki nerjad pschiljepik, a
schtož tajku lisanku potom neby jiesz chyt, teho
bychu sa jara hrubeho a nepschistojneho cžlo-
wela djerželt.

Hdyž jim wohen hašne, dha sadžjelaja sebi
woni nowy psches to, so njeakajki kulojty kij
w jenyum pschewercženyum drowni jara khwa-
tajzy wokolo wercja, hacž so to drowno na-
posledku sapali.

Bredy, hdyž hischcje buschkwje a flinty ne-
snajachu, trebachu woni na hontwi jenož próki
a schipy, a wulki džel Selencžanow hischcje
dženšnišči džen sturymi brónemi na hontwu
khodži. Wósche teho maja woni tež dołhe a
małe lebije, s kotrymiž mórške psy a welnyby
łoja. Wosebje trebaja woni k tutej hontwi
na morju tak menowany Ernetnek, to je
menujzy, kaž wulki brónski hódž shokami wob-
date želeso, kiž je na dołhu wotežku swjasane.
Tutu kwaku cžišneja woni se wschej mozu do
jeneho mórškeho psa, aby do jeneje welnyby.
Hdyž so tute swjerjo franene cžuje, dha so
wone do morja podnuri a njetko dyrbi ta wo-
težka, na kotrejž tamny harpun wiša, tak doł-
ha bycž, so došaha, a bylo so tež to ranene
swjerjo wele tawšynt lóhcžow do mórškeje hlu-
blny delje podnuriło. Po cžasu sašo horje
spłymne a dofelž je wele krwje shubiło, dha
so lóhzy sarasycž hodži, kaž smy to hižom w
prjenim dželit wopišali. Wobydlerjo pólnóž-

neje Selensteje wobleczeja so, hdyž su njehdže
welrybu wuhladali a hdyž chzedja tu samu
popanyč, najlěpšchu, čistu draštu, kaž bychu
na kwas schli, pschetož po jich pschijert by
tajka ryba cžeknyła, aby, hdyž by runje hižom
morena była, tola do hłubiny sapanyła, hdyž
bychu w wschjednjazej drašći k nej pschischli.
Tež žony džeja sobu, so bychu pomhale wosłō-
wacž a swojich mužow draštu a cžołmy hny-
dom sašo seschile, hdyž bychu so njehdže pschi-
tak sprōžniwym džiel rostorhale. Hdyž su
njetko k welrybi pschijelt, cžisneja njeotre tajke
kwakate harpuny do neje. Pschi tajkim harpuni
je na woteschy wulki pucher wot kožie wul-
keho mórsteho psa pschijasany, kiž podnurenje
welryby tak sadžieła, so wona hłuboko pschincž
nemōže. Tak rucžje, hacž wona sašo horje
splywne a wošlabne, morja ju woni se swo-
jimi małymi lebijami. Hdyž je so to stało,
nastane wulle weselje a wyssanje, mužojo sa-
ljesaja do wulkich kožuchow, kiž su tak napra-
wene, so su schfōrnje, schtrympy, rufajny, cžapka,
wscho w jenym kruschi hromadžje. Tutōn kožuch
swjasaja sebi twerdžje wokolo hłowy a skocža
njetko na morenu welrybu, na kotrejž horje a
delje khodžo pōlcž rubaja a wurjesuja. Hdyž
su snej na jenym boku hotowi, dha skocža do
wody a wokolo neje pluwajo wurjesuja sjeje
bokow pōlcž, potom sebi ju wobrocža a newo-
puscža ju predy, doniž žyly tu a dobre mjašo
sebrali nejsu. Pschi tym pomhaja tež žony a
džjecži rjesacž, a husto dosž so se swojimi kōn-

czojnymi wótrymi nožemi šami beš šobu srie-
saja, dokelž jich tak wele na jenu rybu saljese,
šo móžeja ljedom na nej stacž.

Mórste psy šoja Selenczenjo na troje wasch-
nje. Priene waschnje je menujzy te, šo kaž
pola welryby šwóji želesny harpun do neho
cžišnyčej pytaja. Šdyž je jedyn Selenczan je-
neho mórškeho psa na morju wuhladač, dha
pyta wón, šo by šo jemu napschecziwo wjetrej
a šłónczkej pschibližik, šo jeho tamny neby ani
šlyščač, ani widžik, ani čžuk. Šdyž je jemu
blisko došž pschichoč, cžišne won nenadžujzy
šwóji harpun do neho. Šdyž je šo tutón sa-
schtapik, podnuri šo franeny mórski poš tak
šbjetsje, kaž šcip a pluwa do hłubiny delje.
Njetko dyrbi Selenczan šedžbowacž, šo by šo
woteschka, na kotruž je tamny želesny harpun
pschiwjasany, prawje w jeho cžołmi wotwi-
wala a šo nesapalika pschi tak šwieschnym wot-
wivanju. Tehodla dyrbi wón husto na to ko-
lešo, wokoło kotrehož je swita, wodu lecž.
Tehorunja dyrbi wón tež na to hladacž, šo
by pucher, kiž je š harpunej na woteschzy pschi-
wjasany, do morja cžišnyč na tu stronu, na
kotrež je mórski poš wotijek. Tutón pucher,
kiž w wodži półdra zentnaria šđerži, ščehne
drje mórski poš husto šobu do morja nuts, ale
wón tola na nim ša krótki cžas tak wošłabne,
šo dyrbi njehdže ša schtwórcž (bjertlk) hodžiny
šaso horje šplywnyč, šo by dycha šriebnyč.
Tak rucžje, hačž njetko Selenczan šwóji pucher
šaso wuhlada, ijedže wón ša nim, a cžišne

do mórského psa, hdyž so pokasa, swoju wulku
lebiju. Ta sama so lóždy ras sašo puschczi,
dofelž žane subojte kwaki nima a nasch Selen-
czan móže tu samu do mórského psa czisnucž
tak husto, hacž so pokáže. Hdyž je tutón na-
posledtu wosłabnył, splywne wón zylje horje
na wodu a njetko móže jemu Selenczan se
swojej menschej lebiju bórsky dom dopomhacž,
heso hischcže morly neje. Hdyž je so to stało,
satyka wón wschitke rany, so neby wscha krwej
shubena schła, pschiwjasa jeho na ljewu stronu
swojeho czołma, hdyž je jeho predy hischcže bes
kožu a bes mjasom naduł, so by czim lóžscho
sobu sa czołmom pływau. — Pschi tutym to-
jenju je Selenczan najwetschim stracham pod-
czisnenny a njechtónžkuliž je hižom na tajkej
hontwi wo žiwenje pschischoł. Tehodla su tež
Selenczenjo tutu hontwu Kamawof menowali,
to rjeka wuhascherka žiwenja. Hdyž so menujzy
woteschka, kaž so to pschi tajkim spjeschnym
wotwiwanju husto stane, saschmata, aby na
czołmi wišajo wostane aby so wokoło wesła,
aby wokoło ruki, aby pschi šylnym wjetri wo-
koło schije sawije, aby, hdyž so mórski pos-
nenadjujzy na druhu stronu czołma wobro-
czi, dha žana rada neje, so woteschka neby
czołm pscheczisnyła a sobu spody wody scja-
hnyła. Potom ma Selenczan czinicž dosž a
dyrbi wschón rosom kromadu bracž, so by so
spody wody wot woteschki wumóhł, swoj czołm
sašo do rjada stajit a so pschi tym netepit,
schtož pola Selenczanow sadžiw hdy prijódk-

pschindje. Haj, hdyž wón sebi myśli, so je wot wscheho stracha wumóženy a so njetko k na pól morwemu psej pschibliži, móže jeho tón samy hiscye bes woczi aby do ruki fufnyč. Wosebje necjječa žadyn mórski poš, hdyž ma młode, ale dje rostóbeny na Selencžana a wustorhne djeru do jeho czołma, tak, so dyrbi so tutón podnurič.

Druhe waschnje, na kotrež Selencženjo mórste psy toja, je te, so so njetkóti hromadu sendu a mórskim psam, kiž symi rady blisko k krajej do wustupow morja sacjahnu, pucž do morja fastupja, je psches wołanje a metanje skamenemi spody wody sacjerja, so bychy psches to prawje wošlabnyte a dokelž dołho spody wody bes dychanja wutracž nemóža, potom čim dljehe horkach na wodži wostacž dyrbjate, so bychy woni je wobstupicž a se schipami satsjelicž móhli. Pschi tutej hontwi wopokasaja woni husto wulku wuschifnosž. Hdyž so menujzy mórski poš pokaze, dha wschitzy na neho s wulkim hawtowanjom ijedža a dokelž so wón hnydom sašo podnuri, dha tež so w jenym wofomifnenju sašo wschitzy rospróscha, kóždy kedžbuje a łaka sašo na swojim mjeszi na neho, hdy a hdje budje so sašo pokasacž, a ljedom je sašo hdje swoju hłowu smorja posbjehnył, dha sašo na neho paneja, a tola je to swetscha schtwórcž (bjertlk) hodžiny wot teho mjesta, hdjež bje so predy pokasał. Tak so husto dosž stane, so dyrbja woni mórsteho psa, hdjež ma wón schjeroku wodu, na dwje mili daloko a

schjeroko njekotre hodžiny dotho honicj, predu
hacž jeho taf wuhonja a sprózneho scžinja, so
moža jeho naposledku wobstupicj a moricj.
Chzedža druhdy mórste psy se styskom na kraj
cžeknyč, dha je tam žony a dječzi stijemí a
stamenemí powitaja a skónzuja. Tuta hontwa
je sa Selencžanow jara powešelaza a wužitna,
pschetož sa džen móže jedyn muž na swój džel
pschedzo wóšom aby džešacj tajkich swjerjatow
dostacj a njekotst dyrbja tola pschi tajkej hontwi
hromadžje byčj, jeli so chzedža nješcto skutko-
wacj.

Alle hiščje na tsecje waschnje wedža Se-
lencženjo mórsteho psa popanyčj, menujy symi
na lodži. Jedyn Selencžan byne so na mały
stólcžk s jenej nohu psched tu džjeru, kotruž je
šebi mórski poš do lodu wufušač, so by sthwi-
lemí pschischoč duch šrijebacj. Hdnyž njetko mór-
ski poš k džjeri pschindže a nóš won tyfne, dha
jeho tamny, kiž na neho łaka, hnydom s har-
punom pschektoje, scžini kusk wetschu džjeru do
lodu a wucžehne jeho won na lód, hdžež jeho
potom dokónzuje. Aby wón lehne so na bruch
na małe šanki pódla teje džjery, hdžež mórski
poš won khodži duch šrijebacj a so na stóncžku
wohrjewacj. Pódla tuteje wulkeje džjery so
hiščje menscha džjera do lodu wuruba, do
kotrejž jedyn druhí Selencžan wótry harpun
na dołhej žerdži tyfne, taf, so móže jón s jenej
ruku tam a šem wodžicj. Hdnyž njetko tón,
kiž na lodži leži a do wulkeje džjery nuts bla-
da, jeneho mórsteho psa wuhlada, kiž je w

bliskoscji tamneho nutšfatyfneneho harpuna, dha wón tamnemu, kiž ma harpun w swojej ruzy, njefajke snamjo da, hdje njehdje mórski poš je a kaf ma do dźjery kłócj. Se wschej možu njetko tamny do wody kłóje a pschekłóje s wetšcha kóždy ras jeneho psa, kotrehož potom na lód wuczehne. Leži pak jedyn mórski poš hižom pola swojeje dźjery na kłóncžku, dha so jedyn Selencžan kožu mórškeho psa woblecže, lješe jemu po bruschi na pschecziwo, kiwa s kłówu a smorcži, kaž mórski poš. Tutón so nicžeho šleho nenadžije a čaka, dóžž tamny blisko dosz nepschindže a jeho sarasw. Naljetu, hdnyž je woda lód wusbiehnyła a wulke dźjery do lodu wukamala, dha wobstupja Selencženjo tute dźjery a čakaja, dóžž mórške psy s čyriódami spody lodu won nepschindžeja, dych šriebacj, aby so na čopłym kłóncžku wohrjewacj. Tak rucžje, hacž so to stane, dha jich s retylemi a šlebijemi powitaja. Wele mórskich psow tež ljecži sabija, hdnyž na lodži w kłóncžku ležo twerdžje spja a smorcža. —

Čołmy Selencžanow su dwojake, wetsche a mensche. Wetsche čołmy riefaja žónske čołmy, po selencžanskej rycži Umiaf. Te same su schjesz aby wóšom šahow dołhe, dwaj aby półšecja kóhcja schjeroke, półdra kóhcja hluboke a prjedku a sesady kónczojte. Wone su scženkich kátow natwarene a s welsrybjaznymi subami (s Fischbeinom) hromadu swjasane, s kožu mórskich psow poczehnene a se starym pólcžom samasane. Na tutyh čołmach

jenož žony jjesdža, pschetož sa muža by to
wulka haniba byla, s tajkim wulkim czołmom
na morju jjesdžicj. S tajkim czołmom jjedža
žonske sa džen schjesz mil a hdyž lodu dla dale
nemóža, dha schjesz aby wóšom žonow jón
na hłowach dale nešeja, dóniž sašo na wodu
nepšhindjeja. Muszy maja mensche czołmy,
tak menowane Kajaki. Te same su tšt šahť
dolhe, priedku a sesady kónčojte a šredža lje-
dom lóhcj schjerofe. Tež wone su slóhlich
łatow twarene, ale na wschjech bokach s kožu
poczehnene. Do tuteho czołmika šyne šo je-
nož jedyn Selencjan, woblecje šo šwój cžoply
kožuch, sesapa šo do neho tak, šo nihdže žana
woda k nemu nemóže, wosme šwoje schipy,
a šwój harpun, kiž na kulojte dremno swity
pola neho leži a jjedže tak wuhotowany na
hontwu. Še šwojim wešłom, Bautik me-
nowanym štorfa won s wobuju štronow do
wody, nebojt šo w nim žaneho wíchora, ža-
nych žołmow, žaneho newedra. Džesacj, haš
dwanacjen mil jjedže wón w nim sa džen a
pluwa, kaž ptacjł wysche najwetschich žołmow
precj. Šdyž tež jeho jena žołma porasy, aby
jeho czołm powrócjt, dha šo wón tola se
šwojim wešłom na wodjt šdžerjt a dolho ne-
traje, dha sašo w šwojim czołmiku šedjt a
dale jjedže, kaž by šo nicžo nestalo. Šichin-
dže na lód, dha wosme šwój czołm pod pažu
aby na hłowu a dže tak daloko, hačž sašo
woda nepšhindje. Wobydlerjo Selenskeje wob-
šedža w tutym jjesdženju s kajakom wubernu

wuschiknosz a žadyn Ęwropiski jim w tutej wjezy runy neje. S wulkej prózu hakhlej su njekotst Ęwropiszyn nawuknyli pschi rjanym wedri w kajaku po morju ijedzicj, ale hdyž jenož kusk stracha pschindje, dha šebi pomhacj newedja. A to je Selencjanow kolebka, w kotrejž woni wot mladoszje šem na morju płuwaja a wschitke strachi šazprowschi šwoju žyrobu pytaja. —

II.

Štož njetko politiske, šjawne a domjaze žiwenje pohanских wobydlerjow Selensteje nastupa, dha mamy najpredy wosjewicj, so Selenczenjo žaneho krala a žanu woschnosz nimaja. To by šo pola naš njekotremužkuljž špodobało, ale my dyrbimy wopomnicj, šo šu Selenczenjo tež hinajšchi lud, hacj my. Woni šu žiwj, kaž prjeni cžlowekojo po lijenzy, predy hacj nawuknychu šo beš šobu hidzicj, šebi šawidzicj a šo wo šwoju cžesz, šwobodu, šwoje kubla a žiwenje pschinesz. Róždy nan roškafuje w šwojim domi tak derje, hacj jo šamože, jemu nihton nicžo šafacj nešmje a wón tež dale nikomu nicžo prajicj nima, hacj šwojim ludjom. Bydli w jenej khježi wjazy šwójbow, dha žana drugej nicžo roškafowacj nima, jena płacj tak wele, kaž druha. Džjecji wostaneja pola šwojich šarichich tak dołho, hacj šu tucjt jenož žiwj. Špscheczeleni ludžjo wostanu radži blisfo hromadu, šo bychu šebi

w nusy jedyn druhemu pomhacj móhli. Pšchi swojim cžahanju po kraju khodža woni sa najrosomnišchim mužom, kiž pucj najljepe snaje, ale nichton jich nesadžeła, hdyž chžedža so wot neho dželiej. Nichton sebi wot drugeho pošluschnosj nežada, a nichton so sa štukami drugeho neprascha. Wot dawkow, roboty a teho runja jow žana rycj bycj nemóže, tak derje niz, kaž wot kranenja, kšiwdu cžinenja a druhich nepozčinkow, kiž so bohu žel tak husto pola kšesžijanow namakaju. Nichton nikomu ničžo precj newosme, dokelž nichton wele samóženja nima a hontwa a rybytojenje stej kóždemu dowolenej. Hdyž cžisžie zusy ludžio na jene mjesto pšwindu, hdžež je wele rybow, dha móžeja tam tak derje kójicj, kaž tajžy, kiž su pšchedžo tudy kójili. Hdyž njech-
tón na mórskim brjosy drewo aby njeschto se slamanych kóžow namaka, dha to wscho jemu pšchisłuscha, a hdyž by runje na tym mjesži nebydlił, hdžež je jo namakał. Wón treba je-
nož sebi te wježy na brjóh wucžahacj a nie-
kajki kamen aby hałosu na ne položicj, dha so potom nichton tutych wježow dótknycj ne-
budje. Hdyž su njekotři jenu welrybu skon-
zowali, dha móže kóždy wot neje bracj tak wele,
hacj chže, hdyž runje predy pomhał neje.

Selencženjo su wot kšesžijanskich kóžni-
kora džiwí lud menowaní, dokelž žane mjesta
a wšy nimaja a statowe, po wjestych prawid-
łach sřadowane žiwenje nesnaja, ale weni
nejšu po prawym žani džiwí, hrosni, šurowí

aby žadławi ludzjo, nje, wele bóle czišči, smjerni, s dobrymi pozčinkami wobdaczi cžłowefojo. Zich towarschne žiwenje, kiž w hromadziejbydlenju wele šwójbow w jenej khježi a w hromadustajenju njekotrych khježow aby stano w na jenym mješzi aby na jenej kupa wobsteji, neje na žane prawidła a sakonje, na žane nufowanje aby khostanje, na žane statowe strjadowanje aby na wóschnosz swjasane; wone šo šamo wot šo psches šamšnu, dobrowólnu rjadomnosz hižom wele stów ljet djerži. Woprawdžje, jedyn nemóhł lohzy šožomnišči lud namafadž, kóždy cžini, šchtož čže a tela wschitko prawje čžini a nikomu nesškodži. Woni šu tehodla w mjeri a pokoju živi a netrebaja žaneho krala, žanu wóschnosz. W naschich woczach drje hubene, khudoby polne a wobčežne žiwenje wedu, ale woni šu spokojni a pschi tym wešetli a newedža, šo šu po prawym khudži. Pola nich nenamafasch žane pokłady aby schazy, ša kotrymiž byču šo padušči kopali a je kranyli. Mórške psy a morjo polne rybow šu jich nawetsche bohastwo. Tehodla nesnaja woni tež žanu wóžnu, žane rubenstwo, žanu kšiwdu. W šwojich hubenych hjetach spja woni tak derje, kaž Ewropišy w šwojich twerdych hrodach.

Wjeste je, šo šu Selencženjo, hač runje pohanjo, w wschelastich pozčinkach dale, hač kšesztianske ludy, a šo pola nich tajke hrjeschne žadoszja a tajku neprawdosz nenamafasch, kaž pola njekotrych cžłowefow, kiž šo Khrystu-

boweho mena chwala. Štož tehodla jich
zylke žiwenje a pozčinski nesnaje a newje, so
wschaf kóždy, kiž hišcje Khrystusa nesnaje,
w bludži a hrjescht khodži, a so je cžloweska
wutroba sła wot mlodoszje sem, ton by sebi
snano pschi prientm pohladanju na žiwenje
Selenczanow myslit, so su wont praj boha-
bojasni, pobóžni ludžio, a so jich wobrócjenje
k Khrystusej tak nusne neje. Ale hdyž budže-
my hlubscho nuts do jich žiwenja hladacž, dha
budžemy tež tudy ranow a khorych mjestow dosz
namafacž, kiž duschow ljezarja Jesusa Khris-
tusa potrebaja, a my budžemy so tež tudy
bórsy pschewjedzicž, so cžielny, naturski cžlo-
wek nicžo nestrosemi wot teho, štož je ducha
božeho, ale so je jemu to nemudrosz a nemože
jo spósnacž, dokelž naturski, cžielny cžlowek je
sbohom w nepschecželstwi žiwy tak dołho, hacž
božemu sakonej poddany neje (Rom. 8, 7). To
jenož je wjerno, so tajki Selenczan, kiž so
s wutrobu k Khrystusej wobróczi, potom cžim
spodobnišche a bohabojasnišche žiwenje wedže,
a so jemu tež to cžežko nepane.

Wjeste nepozčinski, kiž so pola druhich lu-
dow namafaju a so psches sakonse a khosta-
nje wutupicž nebadja, nejsu pola Selencza-
now k pytnenju, aby tola niz w tej mjeri, kaž
pola druhich ludow. Pola nich nesłyschich
žane klecje aby pschisahanje, žane šwarenje,
žanu hadriju, žane hrosne słowa. W jich to-
warstwach a shromadžisnach nesłyschisch žane
wołanje, žane nepschistojne šmecje, žanu

pschekoru a neczajšne napschecztwo ryczenje. Nepótsiwe žorty, necziste žiwenje, slje cžinjaze wušmjeschenje, lžje, hebanje a franenje pola nich nepytaj, rubenstwo a samopaschna pschemóz stej jim nesnatej. Wot wopitstwa niczo newedža, teho dla tež swadu a puki pola nich nenadendjesch. Hdyž Selenczenjo prjent ras tute nepozčžinki pola zusyč wukrajnikow wi-
djachu, prajachu wont: „wbošy ludžjo su swoj rosom šhubili, wrótna woda, to rjeka pa-
lenz, je jich sawercžitka.“ Hlajcže, lubi fšcheszt-
jenjo, to su póhanjo, kať wont njekotrehožkuliz
wot naš sahanibja!

Tež pschi swojich wešelach, pschi rejach a
druhich radostnych składnosžjach nedadža wont
žanej nepschistožnosži knežicž. Stari a mlodži
su tedom hromadžje, ale wschitžy su jenaf smjer-
ni, pscheczelni a pschistožni. Hacz runje džjecži
be wscheho wotčžehnenja wotroštu, dha tola
swojim starschim žanu nusu a próžu necžinja,
a hdyž su k rosomej pschischle a same swoji
lnežjo, dha tola ženje pschecžimo swojim star-
schim neposłuschnosž, twerdu wutrobu aby ne-
djať newopokaža.

So pať tute dobre pozčžinki Selencžanow
tola žadyn prawy podložť nimaja, kajliž fšche-
szťianstwo žada, to šo bóršy pokaže, hdyž je-
dyn te same hlubšcho wobhlada a pschepyta.
Hdyž wy šo jenož pschecžimo waschim bra-
tram lubošnje sadžeržicže, ščto wy wošebneho
cžinticže? Necžinja to tež žłontžy a póhanjo?

Tak prascha so Jezuſ pola Mattheja 5. 47
a tute praschenje móžemy tež tudy nałožicj.
Selencženjo neſmjedja krancyj, rubicj, bicj aby
ſwój hnjew na njekoho se ſłowami aby se
ſkuttami wuſypacj, hewak móhli, kaž budžemy
to poſdžiſcho widžicj, ſami lóhzy doſz tež wo
žiwenje pſchincj aby ſwojich najljepſchich pſche-
czelow ſhubicj. Woni dyrbja beſ ſobu ſmjer-
ni, pſchiſtojni a cześnje žiwí bycj, ſo nebychu
do rycžow pſchiſchli, młodži ludžjo dyrbja ſo
pſchiſtojnje a pótſwoje ſadžeržecj, ſo nebychu
ſwoje dobre meno ſhubili, aby ſwoje cžanne
ſbožje precj necžiſnyli. Žich luboſz a pſche-
czelnoſz pſhecžiwu ſnathm a neſnathm, žich ho-
ſpodliwoſz zuſym wopolasana ni ma žadyn druhi
podložk, hacj tón, ſo bychu ſebi ſa cžasy tyſch-
noſzje a nuſy ſhowanfu ſdžerželi, hdžej bychu
runu pſhecželnoſz namaſali. Tehodla nepra-
wt budžicj nebudžemy, hdžj praſimy, ſo jim
wjeſte cžjelne žadoſzja jenož pobrachuja a ſo
žich dobre pozčžinki ſ wetscha na prawych pod-
ložkach newotpoczjuja. Tehodla namaſamy pola
nich tež wiſchelake nepozčžinki pohanſkeho žiwe-
nja, woſebje tež mandželstwočamanje a ne-
ſmjelnoſz pſhecžiwu wudowam a ſyrotam. Naj-
bóle ſkorža paſ ſcheſzijanszy miſtionarojo na
žich poſhilenje k weczjenju, kiž ſo huſto wot
ſtarſchich na dječj a dječj dječj pſchjeſtrijeje
a žadyn kónž neſnaje, hdžli ſmery ſwojeho
nepſhecžela. Hdžj je njehdy njechtón njekoho
ſranił aby ſnano ſarasył, dha wjeſzje žane wo-
tomiknenje wjazy ſwojeho ſamſneho žiwjenja

wjesty neje. Pšeczeljo tamneho saraženeho
takaja stajnje na składnosz, so bychů so we-
czič mǒhli. Nadendjeja jeho sameho na mo-
riu, dha jemu jeho fajak powrócja a dadja so
jemu tepicj, aby czišneja jemu do křibeta har-
pun, sakłója jeho a czišneja jeho cziěto do
wody. Šhonja to pšeczeljo tuteho na tajke
weczerske waschnje wo žiwjenje pšchineseneho
čłoweka, dha sašo woni šwój hnjew derje sřho-
wacj wedja a čakaja na składnosz, hdjež by-
ču so sašo weczicj mǒhli. Husto tšizecji ljet
sandje, predy hacž tajku skladnosz namakaja,
husto šu cji, kž šu na tej žylej wiezy wini,
dawno wumreli, ale jich sawostajeni dyrbja
sa neho cžerpicj a weczjenje predy nesastane,
dǒniž sašo neje křwej bježala. Tak dyrbi husto
šyn sa nana, wnuk sa djeđa, pšeczel sa
pšeczela žiwjenje šhubicj a to se šwojej šmer-
cju sapłacjicj, ščtož je jeho predomnik sawi-
nowak. Tuto weczjenje cžehne so husto dospz
pšes dołhe, dołhe čašy, pšedzo jedyn dru-
heho weczj, hacž je napošledku jedyn žyly splah
wutupeny, aby hacž je tak daloko pšchischłó, so
ničtǒn wjažy prawu winu a sapočjatě tuteho
kǒnzowanja newje.

Hdyž so pola Selencžanow poweda, so je
njehdje žana kuskarnicja, dha móže so tuta
nesbožomna žǒnska pšedzo na šwój kǒnz pšchi-
hotowacj. Hdyž potom nje komu dječjo aby
žona wumre, hdnyž jeho ščipny netrechja, aby
hdnyž je na morju aby na hontwi nesbožomny
był, dha jenož treba prajicj, so je jeho tamna

žonsta wobkuskata a hnydom žyła cžrůda luda na nju dje, wosmeja ju a kamenjuja ju pschede wšchitkimi a cžisneja ju potom do morja aby roštesaja ju na małe kuski, kaž šo jtm runje won spodoba. Haj, pschiklady hižom šu, šo je pschi tajkej sškladnoszi šyn šwoju maczer, bratr šwoju šotru sakłóť a ničtón jemu tehodla neje žadyn poruk cžinik. Glajcje, lubi ššcheszženjo, to šu šrudne plody pohanškeho žiwjenja! —

Wobhladajmy šebť njetko hiššcje domjaze a towarššne žiwjenje Selencžanow a my budjemy tež tudy wššelake nashonenja ššžinicž. Šdyž je jedyn Selencžan psches dwazecjť ljet stary a ma myšlje šo woženicž, dha prajt won šwojim starschim aby šnatym, na lajku žonštu je jeho wólba panyła. Pschi tym nehlada won na kubło a na penesy, ale na to, hacž je jedna žonška wuschifna hosposa a hacž móže derje ššicž. Kubła a penesy žana selencžanska newesta nima, jeje žyłe samoženje, kiž wona šdomu šobu dostane, wobštejt šjeje drašty, šjeje noža, lampy a jeli šo je bohata, tež ššeneho šamentneho kotola. To je jeje samoženje a wona nehlada tehodla tež na to, hacž je nawoženja bohaty, ale hacž je dobry honer. Ššu starschi nawoženja se šynowej newestu špokojom, dha pššzeleja wont njefotre stare žony š newešžinym starschim a tute pócžneja tam tať derje nawoženju, kaž jeho žly dom ššwalicž. Newesta wot teho ničžo ššlyššecž necha, ale bježi precž a roštorha šwoje šopusšje na hło-

wi. Ale to wscho niczo nepomha, hdyž su jeje starschi swoju dowolnosz dali, dha ju tamne stare žony pytaja a wedža ju potom smozu do nawoženjoweje fhježje, hdžež wona njefotre dny struchwa a srosplecženymi włofami šedži a niczo nejje, dójž ju nawoženja sдобrymi słowami, aby jelt so to nepomha, smozu, haj druhdy spulamt i jedži a i djetu nepschuwuczi. Hdnyž wona cjetne, dha nawoženja sašo po nju pofele a ju potom cžim bóle i wostacju nusuje. Najbóle ma kóždy Selencžan jenož jenu žonu, ljedom dwazety ma dwje aby wjazn žonow. To menužy neje sakasane, wjazn žonow mjecz, wošebje pak wosmeja šebi bohaczi, aby tajn, kž sprjenes žonu žane djetci płodžili nejšu, wjazn hacž jenu. Mandjelstwo pola Selencžanow jara šwjate neje, neswjernosz, kšate beswoczi haj pufi w nim nepobračuja. Tež móže muž swoju žonu, hdyž žane djetci, wošebje janych šynow snej mjet neje, sastorcžicž. Pšchitym wón wulke wono necžini. Wón treba i jenož kšate beswoczi pokasacž, precž hiež a sa njefotre dny dom nepschincž, dha wona hnydom wie, kak wele je biło a kak chže wón tu wjež srosmenu mjecz. Wona tehodla swoju draštu wosme a cjetne i swojim pšhecželam a sadžerži šo potom tam prawje derje, šo by pšches to swojemu mužej hanibu a hrosne meno nacžniła. Druhdy tež žona mužej šama wot šo cjetne, wošebje, hdyž widži, šo ma wón swoju pšchiložnizu lubšcho, hacž ju. Zola šane šo to jenož pola mlodych ludži, kž

hiscze dołho ženent nejku. Czim starschaj wobaj staj, czim lubscho so mataj.

Hdyž so jenemu Selencžanej djiecjo naro-
di, dha jemu wón aby baba njefajke meno je-
neho swjerecja, aby jeneho skutka, aby jeneje
žkuliž wjezy da. Swoje djieczi maja Selen-
cženjo jara lubo, macjerje noscha te same staj-
nje pscht swojim djiel na khribeczi w swojim
kabczi sobu, hdjež wone žylje nahe šedja a
cjescha je hacž do tseczeho, haj hacž do šchwōr-
teho ljeta, dofelž žanu druhu šnadnu žyrbu
sa djieczi nimaja. Hdyž tehodla macž predy
wumre, hacž móže djiecjo pōlcž a mjašo jješž,
dha s nim hubenje won hlada a wone s wet-
šcha tež wumre. Hžom w młodych ljetach
wupyscha starscht cžielko swojeho djieszja se
wšchelakimi džiwnymi šnamenemi, tiž so po-
tom cžas žiwenja neshubja. Woni pschecžehneja
menujžy štronom a se šasami womasanu ničž
šjehlu pod šwerchnej kožu žykeho cžjela tak, so
psches to wšchelake figury na cžjeli nastanu, tiž
potom ženje nesandžejja, ale cžloweka po jich
myšli jara wudebjja. Swoje djiecjo nan a
macž ženje nešwaritaj a neperetaj a tola šu
wšchje djieczi tak smjerne kaž wozžy, a žana
šlōšž a nepošluschnošž so pola nich nepokaže.
Wone stajnje swojim starschim pošluchaja, do-
felž wot nich lutu dobrotu, lubošž a pschecžel-
nošž dostaneja a žane hrosne šłowa nešlyšcha.
Tehodla tež sadžiw hdy pola Selencžanow ža-
dyn pschiklad nedžaka wotrošženych djieczi psche-
cžiwo staremu nanej aby starej macjeri naden-

dješch. Luboš saso luboš pšodži, wošebje
hdžež žane sše pschiklady nejsu.

Tak rucžie, hacž móže hólz swojej ruzy a
nosy trebacž, dostane wón wot nana mały
prók a schip, skotrymž so wón tsjelecž swucžuje.
W dješatym ljecži dostane wón mały cžołmiš
aby fajak, na kotrymž so s druhimi hólzami
swucžuje po morju jjesdžicž, so na morju psche-
cžiskowacž a ryby a ptacžki łojicž. W pjatna-
tym aby schješnathym ljecži dyrbi wón sobu na
hontwu na mórške psy, a tak rucžie, hacž je
wón prjeneho popanył, dha jemu nan hosžinu
wuhotuje a jeho pschecželow a swojich suso-
dow s tej samej pscheprošy. Pschi tutej hosžini
dyrbi wón powedacž, fak je teho psa popanył,
na cžož hosžio jeho wuschiknosž a dobre mjašo
popaneneho psa fhwala. Wot tuteho cžasa
sem stupi wón do rjada cžesnych mužow, psche-
tož, schtóž hischcže žaneho mórškeho psa popa-
nył neje, tón je pola Selencžanow jara santi-
cženy. Hdž je wón 20 liet stary, dha dyrbi
sebi tež swój fajak, swoje brónie a žyly na-
porjadk, kiž treba, sam dječacž a potom móže
so ženicž, wostane pak teho dla pschedžo pola
swojeju starscheju, tak dołho, hacž staj tutaj
pschi žiwenu a macž pschedžo hospodstwo wob-
stara.

Solžy necžinja hacž do schthyrnateho ljeta
ničžo, hacž swoje dječžaze hry a wschelake
male wobstarania sa dom. Posdžišcho wufneja
tež schicž, waricž a kožu harowacž, a hdž so

šylnišče, tež se žónskimi čołmami jjesdžicj a
khyjeje a stany twaricj.

S teho može jedyn tež widžicj, ščto maja
wotrošeni sa džeło a kať šo muž a žona do
džeła dželitaj. Muž wurjesuje šwoje brónje
na hontwu a twari čołmy šdrewa a žona je
skožu poczehne. Wón łoji ryby a hont šwjert-
nu na kraju a na morju a wona pschihotuje
ju k jjedži, wobdžeła kožje a schije snich drařtu,
ščfornje a sawjeschki. To wschitko čžint wona
š wulkim ščitwym nožom, kiž ma podomnosž
pólmješacžka, dale wona žadyn grat nima ani
k rjesanju ani k wobdžełanju kožje, ani k schicju.
Wona dyrbi tež khyjeju a stan twaricj a muž
š pschit tym nepomha, jenož drewo š k temu
nanošy. Šdyž žona kamenje nořy, šo móhť
šo š khibet šlemicj, dha muž šmjerom pschit-
hladuje a žadyn stawcžk neshibne. Na te mjesto
pať móža žony tež š tym, ščtož muž š hontwy
domoj nanošy, čžinicj, ščtož chzedža a beš
tym, šo muž šo na morju wokolo bjeduje,
domach dobre kuski wužitwacj a pólcž wot mór-
škich psow pschikuřowacj tať jara, hacž chzedža.
Šyła pať ma šo žónski naród pola Selen-
čjanow što. Wot herbřwa je wona žylje wu-
šanknena, hdyž š nan wumre, predy, hacž je
šo woženka, dha dyrbi druhim ludjom šlužicj.
Šdyž je šo woženka, ščtož šo jara husto beš
jejnej wolje štane, dha dyrbi prijene ljeta, tať
dołho, hacž žane dječžt nima, w štajnej hrořy
bycž, šo budje ju jejny muž šastorcžicj, aby šebi
njefotre pschitkóžnižy do domu pschitwesz. Še

So potom k mužej pschuwucziwa, dha tež wele
ljepscha neje, hacž słužomna džowka a dyrbi
sebi wot muža wschitko lubicž dacž. Wumrel
muž, dha wona po nim nicžo nedostane, hacž
schtož je sobu pschinešla, wscho druhe dosta-
neja mužowi pscheczelo a dječit. Zelt so pak
ma wotroszenych synow, dha ma so potom
ljepe, hacž žana hosposa, dokelž može potom
hosposycž, kaž so ji spodoba a dokelž je ji sy-
nowa žona podcžišnena. Na stary džen pak
ju lóhzy sa fustarnicžu wuwolaja a do ry-
čow pschinešu, so ju naposledku k dobremu
konzej kamenjuja, aby do morja cžišneja, aby
jeli so je druhim ludžom jara wobcžežna, žiwu
sarebaja.

W bydłach Selencžanow kneži na jonym
boku wulka nerodnosž a necžistosž, na druhim
saso wjesta rjadomnosž. Nječtónžkulž neby
to widžicž móhl, kaž womasani a s tukom wob-
ljepeni woni w swojich domach wokoło kho-
dža, kaž necžisžie sebi woni swoje ijedje pschi-
hotuja, kaž neschwarna a polna nerjada jich
wschjedna drašta je a kažy hosžjo w jich lje-
wach pschewajaja. A tola su jich brónje a
jich druhi domjazy naporjadk be wscheho po-
ruka a jich drašta, kotruž woni wschjednje ne-
trebaja, je do kožanych mjehow sšhowana, kiž
su skoro kaž kšofery dječane a se wschellimi
wobrasami wuschite. Sžyła pak dyrbišch so
džiwacž, so w jonym tajkim małym domi, w
kotrymž husto dječacž swójbom hromadu bydli,
hischče wetscha nerodnosž k widženju neje, a so

beš tutymi wschelakimi wobydleremi seneho doma stajnje pschesjenosŕ a snešliwosŕ knežt. Tu žana pschekora t slyščenju neje, tu namafsch husto wetschu cziščinu a wobstajnišči mjer, hačŕ pola naš w jenym domi, hdjež jenož jena šwójba, aby jena sdruheš hromadžje bydli. Čjuje šo jedyn Selencžan njehdy wot druhich straneny a s fšchwdženy, dha wón dale ničŕo neprajt, ale wucžehne do druheje fhježje.

W žiwenu a w towarstwí šu Selencženjo pschistojni, pscheczelníwi, pozčínkojci a hanibčjwi a nebudješch w jich rošryčžowanju žane hrosne, nehorne aby nepschistojne šłowa šlyšchecz. A hrošnemu šwarenju a t flecju jich rycž žane šłowa nima, tehodla tež žane tajke rycžje wesz nemōžeja. Po šwojim waschnju šu woni tež šdwōrlíwi (hōšlich) a wopokaja kōždemu jeho pschisłuschazu čješŕ, hačŕ runje ničŕo wot ewropiškich komplimentow newedža. W šwojich towarstwach šu woni rycžníwi a žortníwi, pschi šwojich hošžinach jjedža wont wele a powedaja šebi wschelake wot šwojich podendženjow a nashonenjow, wošebje pschi šoženju mōrškich psōw. Šwojim hošžiam pytaja wont wschu mōžnu čješŕ a lubošŕ wopokafadž. Dofelž wont žane penesy nimaja, dha pschedawaja wont šwoje wježy beš šobu, kaž njehdy nascht stari šerbsžy wōtžojŕ, to rjeła, wont dadža ša jenu wjež, kotruž trebaja, jenu druhu, kotruž netrebaja a kotruž tōn, wot šotrehož šebi ju wumjenja, treba. Tak płacžt pola nich jena wjež ša druhu a pschi tym šo

wont lohyj nesjebaja a nepschifrötsja, hacž runje
druhdy najwužitnišcu wjez sa netrebawšči
čzapor, kiž so runje won itch woczam spodo-
ba, dadja. Pschi swojim cžahanju po kraju,
kiž husto ljeta dołho traje, predy hacž sašo
na swoj stary blač pschindjeja, a pschi kotrymž
wont stajnje žyke swoje samóženje a swoju
swójbu pschi sebi maja a hdyž itch syma nad-
pane, na prijenim ljepschim mjeszi sebi khyžu
staja, aby pola snatych ludži wostaneja, pschi
tutym wokoto cžahanja maja wont tež kruč
hermanka, na kotrymž wont kajaki, draštu a
wščelaki domjazh naporjadk sa kožje, koszje,
suby aby tuč welrybow pschedawaja. Žusym
ewropiskim pschekupzam pschedawaja Selenče-
nio swoje kožje wot lischkow a mórskich psow,
swój pótcž a tron wot welrybow niz sa pene-
sy, pschetož te wont trebacž nemóžeja, ale sa
želeso, nožje, piwy, nebosy, blóžka, jehly, sa
womjanu aby platomu draštu, sa rubeschcja,
deski, drewjane talerje, koperowe kotoły, bla-
chowe schllje, hljedalki, tobač, buschkwje, sa
pulver, schrót a wołoj. To su sa nich trjebne
wjezy, nusnische hacž penesy, skotrymž ničžo
sapoczecž newedja. To je itm wscho jene, hacž
itm njechtón skoty, aby rachnar da, pschetož
wont jon tola dale k ničžomu nenakoža, hacž
khyt aby k pschenju.

Rowščitkomnych šwedženjow maja Selen-
čzenjo jara mačo. Wokoto 22. dezembera,
hdyž so slóncžko w swojim bjehu wobrócži,
a so w Selenškej sašo pokasowacž počne, šwe-

cja wont wulki słoncžny šwedjen a wešela so, so so njetko sašo wedro k hontwi sapócžne. Po žylym kraju pschindu tedom wulke cžródny hromadu, hotuja šebi hosžiny, a hdyž su so tak najjedli, so móhli so pušnyčž, (pschetož wopicž so nemóža, dokelž nicžo nimaja, hacž wodu) dha staneja k racju a k rejwanju. Žich jenicžki hudžbny instrument je bubon. Tón šamy je jara jednory, na dwaj porstaj schjeroku wobróčž je na jenym boku cženka koža wot welrubjazežo jasyka napjata, tušamu wošme jedyn Selencžan do ljeweje ruki a pere šnješajkim šijeschkom w prawej ruzy na nju, šaka po šwojim bicžu, wercži so na wschelake waschne a spjewa pschi tym wot hontwy na mórške psy, wot skutkow starych wótžow aby wot sašowróčjenja lubeho słoncžka. Pošlucharjo pschi tym smjerom nešedža, ale wołaja šobu, a hdyž je jedyn pola bubnowanja wustał a do potu pschischot, stupi druhi na jeho mjesto. Tak pschecžinja wont žyly nóz, wodnjo potom sašo spja, weczor sašo šwoje bruchi napelnja a nožy sašo rejwaja, a to njetotre nožy tak sa šobu dže, dóžž nicžo wjazy jješ nimaja aby tak špróžni nejšu, so wjazy rycžecž nemóža. Šchtóž móže pschi tym najljepe a najšmješchnišcho šwoje cžieko wobwertowacž, tón płacži ša najljepscheho rejwarja a ša najdokonjanišcheho spjewarskeho mišchtyra.

Wósche teho šnaja wont tež hracžje š bulom, šestupaja so pschi mjeshacžku do dweju rjadow,

pschiczkusja sebt potom bul a hladaja, so by-
chu jón na wschelake waschnje popanyli.

Najdžitwnišcho pak je, so wóni tež swoje
swady pschi spjewanju a rejwanju wučinja a
t temu žanych advokatorow netrebaja. To stane
so menujzy pschi tak menowaných spjewanskich
wójnach. Hdnyž so jedyn Selenczan wot je-
neho drugeho na cžeszi straneny aby pschikrótseny
cžuje, dha wón s woprjedla neda widžicž, so
jeho to mersy aby boli, aby so čže so nje-
hdže tehodla wecžicž. Wón wudžjeta sebi mel-
cžo smjeschne schtucžki a spjewa te same potom
swojim ludjom, wošebje žonam tak dołho
priđot, dójž je wschitzy s hłowny nemōžeja. Po-
tom cžini wón wschudžom snajomne, so čže
s tym a s tym, kiž je jemu nješcto napschecž-
wo scžinił, w spjewanju wojowacž. Wobaj
so njetko w postajenym cžasu na postajene
mjesto sendžetaj, drusy so wokolo neju sestu-
paja, a škóžbnik sapocžne njetko swoje schtucžki
spjewacž, po kotrychž wón pschi hłofu bubona
rejwa a w kotrychž wón swojeho nepscheczela
smjeschneho cžini. Hdnyž je wón wuspjewat, dha
wustupi wobškóženy a pyta njetko s pomožu
swojich ludži na rune waschnje škóžbu swojeho
pschecžitwniša smjeschnu scžinicž. Na to jemu
škóžbnik sašo wotmolwoja a schtóž je na po-
sledku swojeho nepscheczela tak daloko pschi-
nešt, so tutón ničžo wjazy napschecžitwicž ne-
wje, tón je škóžbu dobył. Pschihladowarjo
naposledku roššudja, schtó je drugeho najbóle
smjeschneho scžinił. Hdnyž je to nimo, dha

staj tamnaj, kiž staj taf w spjewanju hromadzie
wojowałoj, sašo dobraj pscheczela, a dokelž so
Selenczenjo nicžeho taf neboja, hacž sšawneje
haniby, dha tute spjewanja najliepsche płody
nešu a wot wele sšeho wotdjeržuja. Huben-
stwo pschi tym jenož je to, so móža s tutym
spjewanjom tež tajžy, kiž maja prawje dobru
hubu, sšwoje nepozčžinkti husto dosž pschikryčž
a so sšawnje sa prawych spósnacž dacž. —

III.

Pohladamy skóncžnje hišćje na wjeru, aby
wele bóle na pschiwjeru póhanskich Selencža-
now, dha budžemy tež tudy bórsy se sšrudobu
pwtnyčž, do kajskeho sšrudneho bluda su póha-
njo sšapanyli psches to, so wedžiču, so Bóh je,
a nejšu jeho čžeszili jako Boha, ani so jemu
džakowali, ale su w sšwojich myšlach sšnicžom-
ni sčžinenti, a jich nemudra wutroba je sšacž-
mena (Rom. 1, 21). Wjeste je, so su Selen-
czenjo w tutym nastupanju psches mjeru hlupi,
lókfosmyšleni, lókfo wjeriažy a be wscheho
pschemyšlenja. Tež su jich myšlje w wjeri
wschelake, jedyn wjeri to, druhi sašo druhe,
dokelž ma kóždy polnu sšwobodu, nicžo, aby
sčžtož jenož čžze, wiertčž.

S žyła maja Selenczenjo wot Boha a
bójskich wjezow jara bluke, nezylke a bludne
myšlje a wučžby, taf so sšebti misionarajo sšwo-
priedka myšlachu, so so pola nich žadyn sšljed
wot nejkaskeje bójskeje byčžnosžje (Wesen) nena-

mala, dofelž wotni w swojej rycži žane słowo
sa „Boha“ nemjejachu. Hdyž so jich prascha-
chu, sčto je nebeša a semju a wsčitko, sčtož
widža, stworil, dha bje wotmolwenje: „my to
newjemy“, aby „my jeho nesnajemy,“ aby, „to
je pschedzo tak bylo a budje tak wostacj.“ Jako
pak misjonaroyo selencžansku rycž ljepe nawu-
nychu, dha so bórny pscheswjedzichu tak derje
s jich wschelakich myšlow wot duschje a du-
chow, kaž tež s jich tyschniweje starosze wo ži-
wenje po smerczi, niż mene tež s rošryčowa-
njow s žylje dživimi wobydleremi Selenskeje,
so su jich predomni wotzojo na njekajku bój-
sku móž w wóšokoszi wjerili a tej samej tež
njekajku službu wopokasowali, kotruž su jich
potomnižy po času, čím dale so wot rosom-
niškich a sdjelaniškich ludow wotsalichu, s po-
mjatka shubili, hač naposledku žane prawe
jasne mylje wot Boha a bójškich wjezow wja-
žy newobkhowachu. So pak tola pola nich
hišćeje cziemna myšl wot njekajkeje bójškeje
byčnosze potajena leži, to wopokaže jich
swólniwoš, s kotrejž wotni na misjonarow wuč-
bu wot boha a jeho bójškich samownosžjom
posluchaja, hač jich runje naturška lienjoš,
hlupoš a nekedybliwoš husto wotdjeržuje, so
bychu so hnydom pod evangelion podali. Ze-
hodla so tež husto stane, so so tež rosomnišči
Selencženjo, kiž maja hlubše nutswidjenje a
w swojej póhanskej pschiwjeri na prasčenja
sa bójškimi wjezami žane wotmolwenje redo-
staneja, husto doš se swojim póhanstwom spo-

toja a so do koho fšeszejianstwu napschecziwja. Tak džiwasche so tež njehdy w jeny m towarstwi wobročenyh a fšeczenych Selenczanow jedyn misionar, tak su mohlí woni tola predy tak nerošomni a be wscheho myšlenja žiwí byčj. Na to wotmolwi jemu jedyn Selenczan: „To je wjerno, my šmy newjedomni póhanjo byli a nešmy nicžo wot Boha a nascheho šbóžnika wedžili. Ale newjer njehdje, so šebi žadyn Selenczan neje wo tej wjezy myšlik. Ja šym so husto se šobu tak rošryczował: žadyn kajak se šwojimi pschistuschazymi schipami nenaštane šam wot šo, ale chze š wulkej prózu a š wuschifnoszju wot czlowestich rušow wudžekany byčj, a ščož jo nerošymi, tón lóhzy na nim njeschto šfasy. Njetko paš je najmeniši ptaczš wele šhumschtniši, hačž najljepšči kajak a ništón nemóže jeneho wudžekacz. Czlowek je hišcže wele bóle pschihódniši, hačž škoczjo a ščoha je jeho tak pschihotował? Won šo wot šwojich starschich narodži, a tuczš sašo wot šwojich starschich. Ale hdže dha najprijeniši czlowekojo šem pschindžeja? Šo naschej starej póhanskej wjeri su woni pecja se šemje wurostli, ale czohodla dha njetko wjazzy žani ludžjo se šemje neroštu? A hdže dha šemja, morjo, škónčžo, mješaczš a hwjesdy šem pschindžeja? Nještón je je tola štworicž dyrbjak a tutón dyrbi psche wschumjeru móžny, wuschifny a mudry byčj. Won dyrbi tež jara dobry byčj, dokelž je wschitko, ščož je wón cziniš, tak dobre, tak wužitne a

nusne. Haj hdy bych ja teho snał, dha chytł ja jeho prawje lubo mjecz a jeho w czeſzi djeržecj. Ale ſchtóha je jeho widził aby ſ nim ryczał? Žadyn wot našeho luda. Tak ſebi ja huſto myſlach, jako hiſhcje w ſrudnym póhanſtwi živy bjech a tehodla ſym tež wam hnydom a rady wjerił, jako wy prieni raš wot tuteho wulkeho a móžneho knesa powe-
daſhcje a wot jeho luboſzie k nam cžlowekam."

Wjerno tehodla woſtane, ſchtož Pawoł praji w liži k Rómſkim 1. 19.: „So Bóh je, to je jim ſjewene, pſchetož Bóh je jim to ſjewił. Na jeho skutkach je jeho wječzna móž a bójſtwo k widženju, to je na ſtwarenju ſwjeta, tak, ſo woni beš ſamolwenja ſu."

Wot cžlowſteje duſchje maja Selencženjo wſchelake džiwnne myſlie. Njekotſi wjerja, ſo móžeja kruč wot duſchje ſhubicj, ſo móžeja ſebi ju ſašo poredžicj dacj, aby ſo móžeja ju na cžaš žylje ſ cžieta ſhubicj, tak, ſo je ſebi hižom njechtónžkulj, kiž je ſo na pucj podał, ſwoju duſchu domach ležo woſtajił a tehodla pſchedžo ſtrowy a cžerſtwny woſtał. Na tutu džiwnnu myſl ſu woni naiſkere pſcheš to pſchi-
ſchl, ſo je ſo jenemu aby druhemu na zuſym mjefzi po domi ſtyſkało a ſo je wón na te waſchnje ſe ſwojimi myſlemi domach byl. Njekotſi wje-
rja tež, ſo cžlowſte duſchje nožy cžieta wo-
puſhcja a na hontwu, na reje aby na hoſžiny djeja. Na tute myſlie ſu jich naiſkere ſony pſchneſło. Jich mudri mužojo a wječcjerjo, po jich rycži Angetokojo menowani, maja

pschi tym najlěpschu sasluzbu, pschetož woni
poredžaja wobschodžene duschje, pschinešeja shu-
bene saso a móža po jich wjeri khore duschje
s nowymi, strowymi wot sazarow, sobow,
ptaczkow aby młodych dječji wumjenicj. Drusy
Selencženjo saso wjerja, so duschje wot jeneho
cziela po smerczi do drugeho džeja. S tym
pytaja najbole pomogy potrebny wudowy a
macjerje swoju sasluzbu a narycza jeneho aby
druheho, kotremuž je snano dječjo wumreło,
so je duscha teho sameho do jeneho wot jej-
nych dječji sziela, psches czož so tamny hnuty
cjuje, tutemu dješziu, jako njehduschei duschy
swojeho dješzia, wschu móžnu dobrotu wopo-
sajacj.

Mudrišchi Selencženjo pak wjerja, so je
duscha wopravdžje duchomna bójška wjež, kiž
žaneje žyrobny netreba a kiž móže, dofelž czielo
w semt sntje, tež po smerczi žiwa bycj. Tute
žiwjenje po smerczi je wele renische, hacž tudy
na swjeczi a traje wječnje. Hdje pak mjesto
tuteho žiwjenja je a kaje to same je, to woni
s wjestosziu prajicž newedža, ale wukladuja sebi
jo na wschelake waschnje. Njekotři pytaja tutón
sbóžny kraj spody morja aby spody semje, hdjež
Torngarisuk a jeho macj bydli. S tutym
menom pomenuja woni menuizy w swojej ryczi
jeneho wulkeho dobreho ducha, wot kotrehož
budžemy delfach hšcže dale rycžecj. W tutym
sbóžnym kraju spody semje je stajne lječje, rjane
slónczne wedro a žana nož. Tu je dobra woda
a wulke bohastwo na ptaczkach, rybach, mór-

skich psach a sobach, kiž so s lóhkej prózu po-
panycj dadja, aby so hižom w wulkim lament-
nym fotokt žiwe warja. Do tuteho kraja
pšhindjeja pak jenož ludžjo, kiž su k dźjełu
kmani, kiž su na semi wulke skutki dokoneli,
wele welrybow a mórskich psow spopadowali,
wele wutrati, w morju so tepili aby na po-
rodži wumreli. Hdnyž je so duscha wot cźeła
dźjelita, dha nepschindje wona hnydom do tu-
teho rjaneho kraja, ale dyrbi so pecž dnjow
po jenej wótrej stak, kiž je teho dla hižom
žyła krawa, delje suwacj. Tehodla je sa nju
jara hubena wjež, hdnyž dyrbi wona symi aby
pšči hrosnym, wichoratum wedri tutón pucž
nastupicj, dokelž móže tedom lóhko k schodži
pšincj a do tak menowanej drugej šmerczie sa-
panycj, hdjež potom nicžo wot neje wysche newo-
stane. A to je jim tola najšrudniša wjež. Teho-
dla dyrbja so tež sawostajeni pecž dnjow po wo-
temrecžu jeneho s iich šwójbny, wschelafeje ijedje
šđeržecj a so wschitkeho ropotneho dźeła sminyčj,
so so psches to neby duscha wotemrjeteho psche-
cžela na šwojtm štraschnym pucžu do nepokoja
stajita aby do nesboža štorcžita.

Drusy pytaja tutón radoštny kraj, w kotrymž
duschje cžlowekow po šmerczi pschewajaja, w
najwyschich nebešach wysche tucžalki a myšla
šebi, so je pucž do tuteho kraja sa duschu jara
lóhki a krótki a so móže wona hižom weczor
teho dnja, na kotrymž je cžlowek wumreł, pola
mješacžka, kiž je njehdy tež Selencžan byl, w
jeho domi wotpocžowacj a s druhimi duschemi

bul hracj a rejwacj. Hdnyž tehodla milina hraje, dha praja Selenczenjo, so su to duschje wotemrjetnych Selenczanow. Po jich wjeri bydla tam duschje w rjanych stanach wokolo wulkeho jjesora, kiž je polny rybow a ptaczkow a bohatau hontwu possiczuje. Hdnyž je tutón jjesor pschepolny, so woda won bježi, dha na semi delkach deshcziť dje. Dyrbiale so pak njehdy hacjenja tuteho jjesora pschelamacj, dha by na semi powšitkomna lijenja nastala. — Najmudrischi Selenczenjo wjerja, so duscha tudy jenož krotki čas pschebywa a so potom do smjernih wobydlenjow pschindje. Hdje pak tute su a sčto tam duschje cžinja, to woni prajicj newedja.

Tež do helje wjerja Selenczenjo a maja wot neje wschelake myslje. Njekotři praja, so je spody semje a so tam duschje slych a liehnych ludži w stajnej cžmi a smi, w wobstajnym stysku a strachu pschebywaja. Drusy sa so wjerja, so je hela wysche hwjesdow, so su tam duschje jara suche a nemózne, so tam jenož sli ludžjo a kusłarnicžje pschindu, kiž so tam rapakam wobrocj nemóžeja, dokelž so jim tute ptaki pschedzo do wlošow sasmatuja.

Džiwacj so dyrbimy, so su so tež pola tuteho džiweho luda njekotre, hacj runje jara blufe powesžje sakhowake wot stworenja prieneho cžloweka na semi, wot lijeny, wot džienjenja ludow a t. d., kiž maja s powesžemi swjateho pišma wschelaku podomnosj. S teho je sjawnje widžicj, so na swjeci w dawnostarych

cžasach woprardžje neje hinaf byto, hač je nam to swjate pišmo w prienich knihach Mojsaša wopišale, pschetož kaha bychu tute poweszja wot stworenja jereho cžloweka, wot lijenzy a t. d. k tutym džiwinim ludam s Asisteje do Ameriki pschischle, hdyž tute wschelake ludny a splahí nebychu jenajkeho sempschindjenja byle? Kaha by tuta powesz wot lijenzy, kiž so niž jenož pola židow a pola naš eschesztjanow, ale tež pola póhanskich ludow, kiž ženje hischcje nejsu ničzo wo eschesztjanstwi šlyšchale, namaka, kaha by tuta powesz k džiwinim ludjom do Ameriki pschischla, hdyž njehdy woprardžje neby lijenza žyłu semju pschifrowa?

Prjeneho cžloweka menuja Selencženjo Kal-la ka. Toń šamy je po jich wjeri se semje wurostk, a s jeho palza je žona nastala. Wot tuteju prjeneju cžlowekow šu wschitzy ludžjo sem pschischli. Psches žonu pschindže tež šmercž do šwjeta, wona proschesche menujzy šwojeho muža, so by njekotrym wumrecž dał, so bychu drusy potomnižy miestnosž (rum) mjeli. Žena Selencžanka porodži njehdy Kablunätow (tak menuja woni wschitkich wurajnych a Ewropiškich), jako pať njehdy jedyn wot tutych jenemu Selencžanej k lubu rycžesche, so žaneho ptacžka trechicž nemóže, wša tutón šwój próf a satsylí tamneho. Psches to nasta wójna beš Selencžanami a Kablunätami, w kotrejž na posledku Kablunätojo pschjehrachu a wschitzy šwoje žiwenje šhubichu. Kaž so mi sda, cžehne so tute powedanje na skónžowanje a wutupenje

starych křesťjanskich Normannow, kiž predy Selencžanow w Selenскеj bydlachu.

Wot lijenzy namakachu prieni mišionarojo pola Selencžanow křjetro jasnu powesž, me-
nujzy, so je so njehdy žyła semja do wody
ponurila a so su so wschitzy ludžjo tepili,
njetotši pak su so do wóhnjowych duchow psche-
wobrocžili. Ženicžki cžlowek, kiž je tedom pschit
žiwenu wostał, je potom skijom wo semju bił,
a se semje je na to jena žona wuskocžila, skotrež
je wón potom sašo semju s ludom napelnił.
Woni powedaja tež, so su žylje horkach na
kraj, hdjež nihdy nejsu cžlowekojo bydlicž
móhli, wschelake sbytki wot rybow, haj na
jenej wyšokej hori tež kosje wot welrybow na-
makali, s cžohož woni szjehuja, so je njehdy
žyła semja potepena byla.

Wot kónža šwjeta a horjestawania cžjelow
cžinja šebi Selencženio wschelake myšlie. Nje-
kotši praja, so so duscha pecž dnjow pschit rowi
šwojeho cžjela sadžerži, so potom cžlowek sašo
horjestane a w tamnym šwjecži šwoje wschjedne
džjelo, kiž je tudy sawostajil, dale džjela. Telo-
dla pschipožža woni tež kóždemu semrjetemu
jeho brónje a honerski naporjadk k rowej, so by
jón hnydom k ruzy mjek, hdyž sašo horjestane.
Drusy, kiž widžachu, so cžjelo tola w rowi
šhnije a so brónje stajnje pschit rowi ležo
wostaneja, dóniž neshnija, wupraja mudrische
myšlie wo horjestawanju cžjelow. Wo itch
wjeri budže njehdy, hdyž budžeja wschitzy lu-
džjo semrjecži, semja rošbita a psches wulku

lijenzu wot morwych krowje wuredjena. Potom
budje možny wjetr woplófany proch sašo hro=
madu sducj a jemu renišči napohlad dacj.
Potom budje wschitko rjane a rune a swjeriny
budje dosz na semi. Na cžlowekow pak budje
Birkso ma, to je tón, kiž horkach je, dunycj
a wschitkich wožiwicj. Sčto pak tutón Birk=
so ma je, to woni newedja prajicj. Skoro so
sda, so woni s tym Boha mjenja, wot kotrehož
hewak zylje nicžo newedja. Tuta mysl so
skoro kšesčizjanskej wučzbi runa a my dyrbimy
so na nej cžim bóle spódžiwacj, cžim hlupische
a bludnišche hewak nabóžne wučzby Selencža=
now su. Skoro so cji sda, hdyž tuto cžitascj,
kaž by šwjate pišmo stobu rycžalo, so budja
njetsišche nebeša psches jeho słowo wotložene
a k wohenju sšhowane na tón džen teho šuda a
šatamanštwá bešbóžnych ludži (2 Pjetra 3, 7). —

Tež wo šcherenemi a duchami, kiž w mo=
rju, horach, štałobisnach, wohenju a powjetri
bydla, wedja Selencženjo wschelake nerošomne
a šmješne wjezy powedacj. Wjšche teho wje=
rja woni do dweju wulkeju duchow, do jeneho
dobreho a do jeneho šteho. Dobreho menuja
woni Torgarsuka, tón šamy bydli na jenym
podsemškim, šbožomnym mješči, fajki pak wón
wonhlada, to woni šami newedja. Njekotš
wopišaja jeho jako wulkeho medwedja aby
jako hoberškeho muža s jenej ruku, drusy sašo
wjerja, so je tak mały, kaž porst. Dokelž je
wón jara dobry, dha žadaja šebi wont, po
šmerczi k nemu pschincj a šo jeho bohastwa a

jeho dobroty s nim sradowacj. Tola pak ne-
wopokasuja woni jemu dale žanu cžesz a službu.
S žyła nenamafasch pola pohanstich Selencžan-
now žane temylje, žane wołtarje, žane wopory
a žanych mieschnikow, kaž pola druhich pohan-
stich ludow. Dofelž woni menujzy žane prawe
myšlje wot boha aby njefajseje bōjsseje mozy
nimaja, kotrejž dyrbeli služicj, dha tež tute
pschibócžne wjezy šame wot šo precž paneja.
Hdyž šu Selencženjo prjent ras wot Boha a
jeho wschehomozny rycžecj štyšchelt, dha je itch
wele na to panyło, hacž šcheszijenjo s tym itch
dobrehu, možneho ducha Torngarsuka ne-
srosymja, kiž mōhl šo tež wopravdžje hišcžje
nailjepe s tym pschirunacj, šchtož my Boha me-
nujemy.

Druhi wulki duch, do kotrehož Selencženjo
wjerja, je žónski a jara šty. Ša neho woni
žane meno nimaja a nešbu tež bes šobu psches-
jene, hacž je tuta šta žónska Torngarsuko-
wa žona aby macž. Wona bydli spody morja
w wulkej šhježi a djerži tudy psches šwoju
mōž wschitke mōrske šwjerjata jate. Psched du-
remy tuteje šhježje steja mōrske psy, kiž šu
jara fušate a kiž dom tuteho ducha šakituja.
Husto dosž tež wulki poš psched nimi leži, kiž
jenje dljehe, hacž wokomiknenje nespi a šo
tehodla jenož porjedko spizy nadpanycž da. Tola
šo druhdy jenemu Angekofej (tak menuja
Selencženjo šwojich mudrych mužow) radži, šo
mōže tuteho ducha w jeho domi nadpanycž.
Hdyž je menujzy na morju mało šwjeriny kna-

mafanju, dha wobrócja so Selenczenjo na jehoneho tajseho mudreho muža. Tón samy dyrbi so sa dobre sapłacjenje na pucj k tutemu stejmu duchej podacj a jeho nusowacj, so by jatu swjerinu pushecjil. Spomozu swojeho Torngaka, to rjeka, swojeho ducha, kiž jeho saktuje, poda so tajki mudry muž, aby Angekok, na podróhu psches semju aby morjo. Na to pschindje wón do raja duschow wotemrjetych Selenczanow, kiž su tudy krašnje žiwe. Hdyž je tudy pschejšok, pschindje wón k žalofnej hlubini, psches kotruž móže jenož po jonym kóli pschencj, kiž je tak hladke, kaž lód a kiž so jara spjeschnje wokolo wercji. Ze wón tute kólo sbožomnje pschetrocził, dha wedje jeho Torngak jeho sa ruku po jonym napjatym schtryfu psches wulku hlubinu nimo tamnych mórskich psów do hrodu tuteje helsteje wreginy (furie). Tak rucyje, hacž wona swojich neproschenych hosziow wuhlada, satschafne so s hnjewom a pyta, so by kschidlo jeneho mórského ptaka sawalika, psches kotrehož smerdjenje by so dyrbjak tak derje Angekok, kaž jeho Torngak sa jateho podacj. Ale wobaj pschimnetaj ju predy, hacž móže furicj sapocjecj, metataj ju sa wlošy wokolo a wotorhataj ji wschelake podwjastki, s kotrymiž wona mórsku swjerinu jatu djerži. Hdyž je so to stało, dha splywne tuta hnydom horje na morjo a wonaj namakataj be wscheho dalischeho stracha wrócžopucj na semju horje. —

Mjesto mjeschnikow a fastuperjow bójskeje

mozy na semt maja Selenczenjo swosich An-
gekofow. To su menujzy mudri muzojo, kiz
so na kuslowanje a wjehczenje, na hojenje a
ljekowanie, na dobru radu sa wschje wjezy a
pady w žiwenu wusteja. Gzi samt pola Se-
lenczanow wele płacja a na jich radu woni
wulku waznosz poloza. Hdzy chze njechtón do
rjadu Angekofow stupicj, dha dyrbi wón
najpredy jeneho ducha k swojemu Torngakej,
to rjeka k swojemu pomocnikaj a sakitarej do-
stacj. Wón so tehodla wot wschitkich cžlowe-
kow djeli a poda so do pusžiny, hdzej wón
swoje cžjeło krjuduje, so poszi a dobreho ducha
Torngarsuka, wot kotrehož smy horkach ry-
czelt, wo pschipsžlanje jeneho Torngaka
prošy. Psches tute stajne a proste napinanje
swojich myšlow a psches tajke nefedžblive a
neporjadne sastaranje swojeho cžjeła pschindje
wón naposledku tak daloko, so jemu jeho fan-
tastija wschelake jebarske snamenja psched wocži
staja, kotrež wón sa woprawdžitych duchow
džerži, dokelž šebi na ničžo drube nemyšli,
hacž na šjewenje duchow. Šo jich sežharnym
powedanju pak pschindje naposledku Torng-
garsuk sam k tajkemu nastawazemu Ange-
kofej. Hdzy tutón pschindje, dha stróži so
wucžomnik Angekofstwa tak, so snak pane a
tši dny morwy ležo wostane. Potom pak sašo
wožiwí a dostane swojeho Torngaka, kiz
jeho njetko w wschej mudroszi rošwucžuje, jemu
dobru radu dawa, pschi nim w wschej nusy a
strachoczi s pomozu šteji a jeho na podróhach

do nebes a do helje pschewodja. Psches tuteho
 Torngafa móže wón njetko jako Angelok
 do pschichoda hladacj, fhorosje spósnacj a sa-
 hojtcj, schipn a swjerinu wobkustowacj, sa-
 žohnowacj, scherenia sahnacj a wschelake druhe
 cjlowelam hewak nemóžne wjezy dokonec. Hdž
 je Angelok njetre cžasny swoje dostojnstwo
 s dobrymi s cžjewkami wedt, dha móže wón do
 rjadu Angelokow Boglikow, to rjeka wul-
 kich wječcjerjom stupicj. Předy pak dyrbi so
 wot jeneho wulkeho bjeleho medwedja do mo-
 rja cžisnycj a wot jeneho mórseho konja pó-
 žrjecj dacj. Po khwili jeho tutón saso na
 brjóh wuplune, jeho duch pschindje saso se se-
 mie horje, jeho kosje so saso wožiwja a wón
 je s tym wulki wječcjer a wuberny Angelok
 hotowy.

Tute jebanstwa su drje tak sjawne, so móže
 je nasch jedyn srukoma pschimacj, a tola wje-
 rja wobosy póhanszy Selencženjo tutemu nero-
 somej, dadja so wot swojich Angelokow sasle-
 picj a pytaja pomoz a radu pola nich, kiž
 su, kaž Jesus pola Mattheja 15, 14 praji,
 sami slepi a slepych wodja. Zich rosom je
 sacjmity a su wotdžjeleni wot božeho žiwjenja
 psches tu newjedomnosj, kotraž w nimi je,
 psches saslepenje jich wutroby (Ephes. 4, 18).
 Proschmy tehodla boha, so by so to prawe
 swjetko, kotrež wschitkich ludžt roššwjecji, kiž
 do swjeta pschindu, (Jan 1, 9) tež tutym khu-
 dym póhanam bórny sjewiko w swojej kraš-
 nosji, a so by so boža hnada a lubosj, kiž je

w smerczi swojeho jenicžkeho syna wumóženje
sa hrjeschny swjet wunamakala, tež na tutym
pohanami smjelika a tež jich po času pod
swoje kschidka shromadžika. —

Kunje kaž w nabóžnych a bójskich wjezach,
tak maja Selencženjo tež w wjedomnosžjach
jara mało shonenja. Žich rycž, kiž hewak se
žanej drugej, hacž s rycžu Eskimow w La-
bradori podomnosž nima, je pak sdžjetaniska,
hacž by ju jedyn pola tajkeho džiweho luda
pytał. Sa posnamenenje wjezow, kiž su jim
snate a s kotrymiž woni džen wote dnja wo-
kolo khodža, maja woni jara wele słowow,
tak so móža sa kóždu wjež a sa kóžde džižo,
jenož so so trochu wot drugeho rosdžjeti, druge
słowo trebacž. Tak maja woni na pschikad
sa wuras „ryby łojicž“ pola kóždej hinajschej
ryby druge słowešo. Na te mjesto pak jim
słowa w nabóžnych wjezach žylie pobrachuja,
tak derje, kaž wurasy w wumjelstwach (khum-
schtach) a wjedomnosžjach. Słowa jich rycžie
dadža so na wschelake waschnje a tola po wje-
stych prawidkach sklonjowacž a pschemjenecž a
hischcže bóle, hacž w hebrejskej rycži se suffixami,
to rjeka s wjestymí porjadnymí pschtwjastami
hromadu sestajecž, so jich žyła rycž niž jenož
renje a pjefnje klincži, ale tež wele myšlow
sfrótkimi słowami a tola sjawnje wupraji.
Tehodla so wona tež jara cžežko zsumnikam
wufne, tak, so wele liet predy sandže, predy
hacž njechtón selencžansku rycž srosemicž nawufne,
wošebje dokelž je so hacž dotal jenož jara mało

knihow w tutej ryczi cjiszczjalo. Bibliju dostachu Selenczenjo hachlej w ljeczi 1799 w swojej ryczi cjiszczjanu a to jenož nowy testament; stary drje hiszczje žyły nimaja hačž do džensnischeho dnja.

Njekotre pišmiki selencžanska rycž nima. Pišmif „r“ wupraja wont tak hłuboko w schiji nutškach, so skoro faj „ch“ aby „f“ klincži a so so zsumnjam jenož cježko wuprajicž da. Kaž našcha serbska rycž, tak ma tež selencžanska dvojotu (Dual). Dofelž pak Selenczenjo wschitko po porstach licja, dha móža ljedom a jenož swulkej nusu hačž do dwazecži licžicž, hdyž porsty na rukomaj a na nohomaj f pomozu wosmeja. Dale dwazecži wont licžicž nemóža a nimaja tež žane słowo w swojej ryczi sa wysche licžby. Hdyž tehodla licženje wysche 20 dje, dha praja njekotři: „to je nepschemjernje wele.“ Drusy licja po cžlowekach, dofelž ma cžlowek 20 porstow na rukomaj a na nohomaj hromadže, a praja potom: „jedyn cžlowek, dwaj cžlowekaj a t. d. Na mjesto „sto“ praja wont tehodla „pecžio cžlowekojo.“

Šnano jenemu aly druhemu nelubo nebudje, hdyž tudy wotženasch w selencžanskej ryczi pschistajimy, so by kóždy šlyšchał, fajka njehdže tola selencžanska rycž je. Tón šamy ma so menužy tak:

Nalegák Gud Attâwut killangme! Ak-
kit makkorijaule; Nalegaunît kaigiarle;
Perkojattit mallik taulet nunname sorlo
killangme; Uolome piksappingnik tunnit-

tigut, ajornivut issumagiungnêrkit, sorlo uwagut uwaptingnut ajortut, issumagiungnêr pawut; Oktorlungnark tom ut pittinnata, piulittigulle ajortunnit. Nalegaunêk, Pitsartunerlo, Ananaunerlo pigigangne Issokangitomit Issokangitomot.

Neje wjerno, to so djetwnje posłucha a nasch serbski jasyk, kiž so tola tež hewak wobwertowacj wje, necha tak prawje posłuschny bycž, hdyž dyrbi tute zuse słowa wuprajicž. Tehodla pak nechamy na ne swaricž, pschetož te słowa zylje hinaf klincža, hdyž je rodjeny Selencžan cžita, hacž, hdyž je my tak sa so cžitamy, a nam so tež nelubi, hdyž njechtón naschu lubu macjernu rycž hani, kiž ju tola nerošymí. Tehodla wostajmy kóždemu to swoje.

Schtož dalische wjedomnoszja Selencžanow nastupa, dha móžemy sebi lóhzy myšlicž, so pola nich w tutych wjezach žalofna cžjemnosz kneži. Wot swojich wótzow wont dale nicžo newedža, hacž so su na hontwu khodzili a starych Normannow skónzowali. Kaf derje móža wont licžicž aby rachnowacž, smy hižom horšach widžili, wot pišanja a cžitanja pola nich žana rycž neje a bycž nemóže. My so jim tež tehodla džiwcž netrebamy, hdyž wopomnimy, so je samo pola nas bohu žel hiscžje ludži doš, kiž swoju macjernu serbsku rycž ani cžitacž ani pišacž nemóža, hacž su runje wóšom a wjazy ljet do schulie khodzili. S wo-
prjedka sebi žadyn Selencžan newjeresche jeneho lista aby jenyx knihow so dótknycž, dofelž

šebi myšlachu, so dyrbi to nakusłane byc, hdyž može njechtón s małych czornych pišmítow na bjelej papert myšlje drugeho, kiž je wot neho sdaleny, shudacj. Tehodla wjerjachu wont tež twerdzje, hdyž jim mišionarowo bože kasnje s knihow přjódł čitachu, so dyrbja wont s knihow njekajki hłóš słyschec, kiž jim to pschic woła. — Na čas a na ljeta so tež jara newustoja, hač do dwazeteho ljeta šebi drje njekaf pomhacj wedja, kaf wele symow hižom su žiwí, potom pak dale liczicj nemóža a schtóž je tehodla starschi, hač dwazeczi ljet, tón potom do liczby starych ludži pschindje, kiž wjazy newedja, kaf stari su. Swoje ljeta licja wont po symach a šwoje dny po nožach. Hdyž so slónczko sašo pokazje, tedom šwecza wont nowe ljet a czechneja tš mješazy posdžišcho sašo se šwojich symskich domow do stanow. Schwórty mješaz wont po tym pósnaja, so so tedom sašo małe ptacžki pokazjeja a so rapaki jeja nesu. W pjatym mješazu pschindjeja mórške psy se šwojimi mlodymi na kraj a w šestym leneja mórške hušy mlody. Na tute wschelake posnamenjenja wont fedžbujaja a wedja psches to, w kajsim času su žiwí. Pjeczi, hdyž so w jasnych nožach wjazy mješacžt nepokazje, fedžbujaja wont na slónczko, na wotrošjenje mlodych ptacžkow a mlodych mórskich psów, a wedja psches to jara derje, hdy mórške psy aby ptacžki shromadami na wieste mjesta pschindjeja a hdy je čas, symske domy sašo poredjecj a so k wuczechnenju se stanow pschihotowacj. Dny dželaja wont po

nawalu a wotwalu morja a nozy po skhadzenju
aby delje hicju wjestnych hwjesdow.

Wot semje a nebesow maja wont tež wsche-
lase džitwne a bludne myšlje. Semja wotpo-
cjuje po jich wjeri na podperach, kiž pat su
tak stare a sħnike, so husto pikotaja, a ne-
bychu Angefokojo se wschej mozu je husto
poredzeli, dha by semja dawno hižom do bro-
mady panyta. Sħlönzo a mješacžk staj po jich
wjeri njehdy bratr a šotra bytoj. Malina
bje njehdy rjana holza a Anninga bje jeiny
bratr. Jako wonaj junu sdruhimi dječimi
hrajeshčaj, bježesche Anninga, sħtož bje jara
hrosnje wot neho, sa šwojej šotru a chysche
ju popanycj. Dofelž bje čma, dha womasa
wona šwojej ruzy se šasami a hrabny potom
šwojeho pscheszjeharja bes woczi a sa draštu,
so by wodnjo widžila, sħto je šo sa nej honik.
Pšes to su te čorne blati w mješacžku na-
stale. Wona chysche menujny čefnycj a jeje
bratr pschedzo sa nej bježesche. Naposledku sbjehny
šo wona do wyšokoszje a bu šlönčko, Anninga
sa nej a bu mješacžk. Ale wön nepšhindje tak
wyšoko, kaž wona a tehodla bjeha wön hišcje
dženšnišči džen wokoto šlönčka a nadžije šo,
so budže ju njehdy hišcje popanycj. Šdyž je
wön sprözny aby hłodny, sħtož šo stane, hdyž
je pošleni bjertlk, dha ijedže wön se šwojeho
doma w šankach, do kotrychž su sħtyri wulke
pšy šapschene, na hontwu mörškich pšow a
woštane njekotre dny wonkach. Šdyž wön sašo
domoj pschindje, dha je wön tak tołsty a na-

ijedženy, kaž so wołaje, hdyž je połny mje-
saczk. Saczmiczje mjesaczka nastane, hdyž won
po semi delfach wokolo khodži a w domach Se-
lenczanow ijedž a kožje pyta a ludži pscheszjeha.
Tehodla sshowaja wobydlerjo Selensteje wscho,
schož maja, hdyž so mjesaczk saczmi a mužojo
bježa tedom skotolami a s bubonami hromadu,
saljesaja horje na khjezje a czjerja tajku haru,
so so mjesaczk naposledku naboji a wottra-
schicj da a saso do nebes na swoje mjesto
dže. Hdyž so sloncžko saczmi, dha schcipaja
žony psy do wuschow, dokelž sebi mysla, so
je swjeta kónž pschischok. Dokelž su menujzy
psy predy czlowekow stworene, dha dyrbja wone
tež predy wedzicj, hacž je swjeta kónž so pschi-
bližil aby niz. Zeli so wone kwcža, dha je
to dobre snamjo, pschetož hdyž bychu wone
njehdy smjerom wostale, hdyž so jim do wu-
schow schcipe, dha by to wjesty sapad swjeta
na sebi mjeło. — Milina nastane, hdyž duschje
wotemrjetych Selenczanow bul hraja, aby reš-
waja, a hdyž so hwježki wucziszja, dha praja
Selenczenjo, so duschje s nebes do helje na wo-
pytanje džeja. Hdyž so hrima, dha dwje žoni
w nebesach kožje mórskich psow wuklepujetej a
s teho nastane tajki hrimotaty wothkós na semi.
S tutech bludnych pschwjerkow móžemy lohzy
spósnacj, kaž su Selenczenjo astronomojo a
kaž so na hwjesdy a nebesku krašnosz wusteja.
Džakujmy so tehodla Bohu, so je so nam
bes sdžekanyim ludom narodzicj daž, so mó-
žemy jeho skutki w naturi spósnacj a jeho

wšchudžom namafacj, hdžež jenož nasche wofo
pohlada, so možemy s Davidom prajicj: „fnežie,
kač su twoje skutki tak wulke a kač je jich tak
wele, ty by wščitko mudrije sřadował a semja
je polna twojich bohastwow, (psalm 104, 24).

Šacž runje Selencženjo tak khude, wob-
cžežne a s bludami napelnene žiwenje wedu,
dha maja je woni tola psches mjeru lubo a
boja so žalofnje psched šmercju, dofelž nicžo
wot wječneho žiwenja w Khrystusu Jesusu
šlyšeli nejsu. Wot khorosžjow woni wele
newedža, sahje pač so sestarja a šhubja husto
w šwojich starschich ljetach widjenje. Dofelž
maja woni menujzy stajnje blyščjaty šnješ
psched woczemi, kotrehož wotblyst jara woczi
kónzuje, dha su jich woczi wošebje ljeczi, hdvž
šlónčžko na šnješ a na lód šwjeczi a rjesne
wjetry psches kraj duja, husto czerwene a šyl-
sojte, tak, so je druhdy woczinicž nemóža. Te-
hodla noscha njekotši drowjane šchpotki na cžoli,
kiž wotblyštej šnješa do woczow padacž neda-
dža, drusy maja dolhe, drowjane brylje s wu-
škimi djierkami, psches kotrež be wscheho
franjenja wot šnješa hladaja. Hdvž pola nich
woczaza khorosž pschibera, dha šebi woni wy-
sche horkach na cžoli djieru wukłója, so by
psches to khorosž scžieła wuczahnyła.

Hdvž so jedyn Selencžan se šmercju bje-
dži, dha jeho drusy najljepschu draštu a šchfór-
nje wobuja. Hdvž je won wumreč, dha jeho
ludžjo wščitke wjezy s khježje šnoscha, so ne-
bychu so wonecžisžite. Potom plakaja a ja-

Łoszia hodzinu dołho wo neho a hdyž je to ni-
mo, dha šo k pohrebu hotuja. Czięto nenešu
woni s duremi, ale psches wofno won a hdyž
je njechtón w stani wumreł, dha sady jenu
szjehnu preczwošmeja a czięto tam wonšuneja.
Rowy maja woni rady na wotležanych mjestach.
Hdyž šu rów wuryli, dha nałtadzeja na dno
njeshto mocha a pschjestrjeja kožu na njón.
Najbližšči pscheczjel pschineše potom wotemrje-
teho, kiž je do šwojeje najljepscheje kožje sawity
a saschity, položil jeho do rowa, pschjestrjeje
kožu na neho a sameta potom rów s dornami,
šperschcju a stamenemi, šo jeho nebychu liščki
wuhrebacj móhli. K rowej položaja woni potom
wotemrjeteho fajak, prók, šchipy a druhi po-
trebny naporjadk, a jeli šo je žónske czięto byto,
jejne jehły, nožje a druge wjezy šchicju. To
stane šo s djjela tehodla, šo nebychu šo sawo-
stajeni psches tute wjezy woneczisžili, aby psches
huste hladanje na ne šrudžili, šdjjela, šo by
dušča semrjeteho tute wjezy w tamnym šwje-
czi wužiwacj móhla. Šchtóž šo morweho
czięta dótkne, aby je k rowu neše, wostane nie-
kotre dny ša šobu necžisty a dyrbi šo wjesteho
djjela a wjestych jjedžow šdžeržecj. Małe czięsch-
ne djjeczi, kiž hiščcje žanu twerdu jjedž psche-
žyrowacj nemóža a nikoho nimaja, kiž by je
wothladał, tykneja Selencženjo husto došz, hdyž
je jim macj wumreła, s macjerju šobu žiwe
do rowa, a njeotru staru, šhudu a šhoru wu-
dowu, kiž žanych bohatych pscheczelow nima,
šo bychu ju šdžeržecj móhli, tež žiwu šahrebaja,

a jeje dječji a pscheczelo nedjerža to sa žanu
surowosž, ale mysla sebi pschit tym hischje,
so su swojej starej wozny prawu dobrotu wo-
pokasali a ji wschitku dalischu hubenosž, khor-
rosž a bolosž salutowali. To je bohu žel srudna
dobrota, blasnosž kneži w jich wutrobach, a
woni newedža, schto czinja. Hdryž su Selen-
czenjo wot pschewodjenja pschischli, dha so do
khežje wobljedneneho pscheczela podadža, sešy-
daja so smjerom, staja ruki na kolena a po-
loža hłowu na ruki. Žony pak lehneja so do
loža na woblecžo a wschitzy płakaja a storža
njetko hromadje wo semrjeteho, kiž je jich wo-
puschcžit. Na to jedyn se shromadžisny posta-
ne, s wetscha najbližschio pscheczel a djerži srudnu
ryčž, w kotrejž won pozčinki a žiwenje semrje-
teho khwali, kak dobry honer je był, kak derje
je móhl na morju łodžowacž a kak je so sa
swoju swójbu a sa swojich pscheczelow starał.
Po tutej ryčži, kiž s wetscha wele sylsow wu-
budži, syneja so pschewodjerjo k ijedži a ije-
dža wot teho, schtož je tamny sawostajit. Želi
so je wele žyrobny po nim sawostało, dha pschin-
džeja na druhí džen sažo, a to tak dołho, dóžž
wschitko sjiedžene neje. Pschit tutym wopyto-
wanju hlada kóždy, so by njeschto sjawnje aby
melcžo s khežje sobu wsak, tak, so husto napo-
sledku wudowam, kiž žanych sylnych pschecze-
low nimaja, so bychy tajkich newitanych ho-
szjow wotpokasali, nicžo wjazy wysche newo-
stane, hacž so bychy swój wuprósneny dom se
swojimi dječjimi wopuschcžite a po proschenju

schke, aby domach smersnyte a sawutlile. Sdnyž
pať chze wudowa po smerczi swojeho muža
s doma hicz a sebi zyrobu pytacz, dha dyrbi
w starej, rostorhanej a womajanej draszi bycz,
nesmje so mlócž, dyrbi sebi wlošy wottsahacz
aby je neplecžene nosyč a kóždy čas woše-
bitu želazu khayu na hłowi mjecz. Mužoj
pať nakalaja sebi husty čas rany a džjery do
swojeho cžjela a mysla sebi, so na tajke wasch-
nje morweho pscheczela najliepe cžeszja a wob-
žaruja. Gladajče, lubi kšesčženjo, na tajke
bludne myslje a pucžje cžlowekojo pschindžejja, kiž
su w póhanstwi žiwí a wot Boha, jeho kasnjow
a wustajenja k wumóženju hrjeschneho cžlowe-
stwa nicžo newedžja. A tola dopelnja so tež hi-
žom na tutym ludu, sčtež propheta Zephania
2, 11. praji „Tón knes budže wschitke pschi-
bohi na semí wutupicž, a dyrbja so k nemu
modlicž wschitke kupy bez pohanamí.“ Hi-
žom je tež w Selenstej skónčžo renischeho
pschichóda jesshadžalo, hižom je swjeza ewan-
gelija jasne pruhi rošschjerecz sapoczala, hi-
žom džjelaja tam sto ljet sem misjonarajo, žyrf-
wje so twarja a póhanjo shromadžuja so pod
kšičžom swojeho sbóžnika. Hischče njefotre
džesacz ljet, hischče njefotre sta swjernych dže-
laczerjow do winizy nascheho knesa w Selen-
stej, a wele wjezow, wot kotrychž smy w tu-
tym stawí rycželi, so wjazy pola Selencžanow
namafacz nebudže.

Druhi Staw.

Schtò je Selencžanam prjeni evangelijon
pšchipowedať.

I.

Runje w tym samym času, w kotrymž sebi
nichtón wjazy w Ewropiskej bohastwa a šwjets-
neho dobytko dla na Selenku, kiž bjesche so
w schtyrnatym ljetstotetku se stawisnow shubiła,
nemyslesche, runje w tym samym času my-
slesche sebi na nju horzišo, hacž hdy, jedyn
mlody, wjerjazy duchomny w Norwegskej, ale
niž šwjjetnych kubłow a šamsneho dobytko dla,
ale duschow jeje tedomniškich pöhanskich wo-
bydlerjow dla. Tutón mlody duchomny me-
nowasche so Hans Egeda, kotrehož bjesche
w ljecji 1707 w ogeneska wošada w pólnoznej
Norwegskej sa duchomneho dostała. Tutón po-
bóžny muž bjesche w starých pišmach a króni-
kach cžitať, schto so w sandženyh časach beš
jeho starými wótzami podaťo bje a s kajej
khróbkosju woni psches lód a morjo jjesdžili
a zuse kraje psches mečž a wutrobitosž dobyli
bjechu. A kóždy, kiž šwój lud a narod lubuje,
čžyť drje tajke skutki wot šwojich starých wót-
zow rady cžitacž, w kotrehož wutrobi pak pódla
tež Jesus Khrystus bydli, tón so pschi tajkich
powesžjach tež hnydom sa tym prascha, schto

je so psches tajku khróbtosj a wutrobotosj tež
sa kralestwo bože wustutkowalo. A hlaj Hans
Egeda bjesche tón muž, kiž so wošebje sa
tym praschesche. Njetko pak bjesche wón
w swojich starych pišmach čžitał, kaž sy jo
tež ty, luby serbski pscheczelo, w tsecjim stawi
prjeneho džiela tutych knižkow čžitał, so bjechu
stari Normannojo njehdy kšcheszianstwo do Se-
lenskeje pschinešli, so bje to šamo w tutym
šymnym kraju renje sakzjeło, w štyrnatym
ljetstotetku pak psches wutupenje kšcheszianstich
Normannow w Selenskej so nimalje zylje šhu-
biło.

To wschitko bjesche Hans Egeda čžitał, hačž
runje š woprjedka be wscheho dalischeho hnucja.
Ale ljedom bje wón ljetu w duchomnym do-
stojnstwi pobyl, dha poča jemu tamna po-
wesj wot jeho starych wótzow, kiž bjechu do
Selenskeje wuczahnyli a tam do póhanskeho hu-
benstwa šapahnyli, wschelake myšlje wubudžo-
wacj. „Šhto tež tola tamni moji krajomnižy
w Selenskej čžinja, tak šebi wón š woprjedka
myšlesche a wčžipnoszje dla, kaž so šdasche,
poča šo tam a šem pola pucžowariow a łódž-
nikow sa nimi praschecz, a čžim mene móžachu
jemu čži šami powedacj, čžim bóle rosžische
w nim to požadanje, nješajku wjestosj wo tym
šhonicj. Wot icneho pscheczela šhoni wón na-
posledku w ljecji 1709, so je Selenska wot
ranja šem wot wulkich lodowych šškrutow a
horow, kiž ani š pschewidženju, ani š pschewi-
nenju nejšu, łódžam zylje šanknena, a so na

jeje weczornych stronach dźiwí pohanjo bydla, skotrymiz nicžo k sapočženju neje. To bjesche poprawym hubeny troscht sa Egedu, ale wón čzujesche so psches to snutskach čzim bóle sbudženy a sahoreny. Jemu bjesche tutych pohanow jara žel, dokelž sebi myšlesche, so su to jeho krajomnizy, kiž su so wot kšesizianstwa sašo k pohanstvu wrócžili, dokelž bjechu wot swojeho luda domach tak dołho sabyczi wostali a žanych wuczerjow wjazy dostali nebjechu. W nim nasta to horze požadanje, so by móht tutym wbohim ludžom sašo k pónacju Khrystusa a k sbóžnoszi pomhacž. „Ach so bych ja mojim krajomnizam w Selenstej ewangelijon prijedowacž móht,“ to bje a wosta jeho wutrobna naležnosž.

Ale Egeda nebjesche sam, wón mjejesche žonu a dźjeczi, wón mjejesche swoju wošadu, kotruž jemu tón fnes domjerit bje. Jeho wutroba bje psches to jara tyschena, wón sebt rady newedžische. Na jenym boku wulka žadosž, so by swojim wbohim krajomnizam w Selenstej k sbóžnoszi pomhacž móht, na druhim boku runje tak wulka bojosž, so móht psches tajke khróble priodkwsacjie sam so a swoju swójbu do nesboža storčicž. Sdychowanja dosž jemu to nacžini, ale wscho sdychowanie nicžo nepomhasche. Wón psches to k mjerej nepschindje, ale bu dale a bole nepokojny. Wón čzysche sebi teho dla hinaf pomhacž. Swoje myšlie čzysche sebi wón napisačž a žyle swoje naleženje swojemu kralej wošjewicž, so by tón po-

tom tu wjez dale do ruki wsał a wuwesz pytał. Ale runje w tym samym času mjejesche kral wójnu se Schwedami a sčasche so Egedzi tež, so je wón swojemu kralej napschecziwo tola tak nistki muž, so kral na jeho wjez kedzbowal neby. To jemu saso nowy stysk a nowu starosz nacziwi, a tola swoje myslie wotbycz nemozesche. Teho dla wón w ljeczi 1710 na dweiu biskopow pisasche, na Bergenskeho, dokelz wot tuteho mjesta sem najwiazu do Selensteje ijesdzachu, a na Drontheimskeho, dokelz jeho wosada pod tutym biskopom stejesche. Wobimaj wón swoje myslie wosjewi s tej prostwu, so byschtaj jeho pola wyschnosze poruczitaj a s tym nametom, so chze, jeli so to wyschnoszi spodoba, sam jako misionara a priedar do Selensteje hicz. Wobaj biskopaj jemu we ljeczi 1711 wotmolwischtaj a jeho scheszijske priodkwasacije khwaleschtaj. Bergenski biskop jemu tež pisasche, so chze jeho pismo na krala poslacz a jeho temu samemu poruczicz.

Wsches to wschitko bu wón khjetro smjerowany, dokelz tu wjez njetko wiazu sam na swojej wutrobi nemjejesche a dokelz mozesche njetko s mjerom doczafacz, schto ton knes dale w tej wjezy czinicz chzysche. Ale saso nasta sa neho nowe bjedowanje, hacz dotal bjesche Egeda menujzy tu wjez sam se sobu a se swojim bohom wobradzowal, swojej mandzelskej a swojemu pscheczilstwu pak niczo wo tym prajit nebie. Wsches jeho list do Bergena pak shont jo njetko tež jeho a jeho žonine psche-

cjelstwo, so chze Egeda swoje sastoinstwo slo-
zicj a jako misionara k pohanskim a k djetwim
Selencjanam hicj. Eji wschitzy so na tym
zafosnje postrozichu a Egedu s prostwami, s lit-
stami a se bylami nadbjehowachu, so by tola
tajke myslje wotpozožit a w swojim sastojn-
stwi wostał. Naposledku jeho tak daloko pschi-
nesychu, so so jemu samemu jeho dotalne
prjodkwasacjie tornosz s dasche, so so swojich do-
talnych prozowanjow a myslow kajesche a so
swojim pscheczalam slubi, so chze dale w swo-
jim jemu wot boha poruczenym sastoinstwi sa-
wostacj.

Egeda sebi njetko mysljesche, so je to swoje
czinił a so sebi boh ton knes niczo wjazy
wot neho zadacj nemoze. Won so tehodla
spokoji a so bohu dzakowasche, so bje jehowot
tajkeho dziwneho spytowanja wumohł.

Alle dolho netrajesche, dha pschindzechu jemu
słowa Khrystusowe pola Mattheja 10. do
myslow „schtož nana aby macjer bole lubuje,
hdnyli me, ton neje me hodyny.“ Tute słowa
saso w nim tajki stysł a nemjer wubudzichu,
so sebi žaneje rady wjazy newedzische a so
wodnjo a nozy na ne mysljesche. Jeho man-
djelska chysche jeho troschtowacj, so sebi boh
žanu nemoznu wjez nežada a so tajke spyto-
wanja tak derje wot boha, kaž tež wot ne-
pscheczela czlowskich duschow sem pschincj mó-
zeja. Alle wschon troscht a wschje ryczje bjechu
podarmo, Egeda pocza so czim dale, czim bole
nesbožomny czucj, jeho žona pať pocza na

neho mersaza bycž a jemu porukowacž, so je ju do nesboža storcžik. Hans Egeda chyzsche naposledku radscho wumrecž, hacž dljehe žiwy bycž.

Nedyrbesche Egeda w stystu a newjestosži so podnuricž, dha dyrbesche pomoz wot boha sameho pschincž, a tuta bójska pomoz, wona ne nadžujzy pschindje. Runje w tym samym času podachu so menujzy wschelake mersaze a nelubosne wjezy w Egedowej wošadži, a bjechu wschelake pschistodne rycžje na neho a na jeho mandželsku wuischte, tak so so jemu djjesche, laž Jeremiašej. hdyž jeho nepschecželjo djachu: „pójcže, chzemy šebi na Jeremiaša njeschto wumyšlicž. Pójcže a šabimy jeho s jashkom,“ (Jer. 18, 18). Egeda djjesche njetko k swojej mandželskej, so dyrbi wopomnicž, hacž tajke cžerpenje wot boha nepschindje, dofelž so šama šapriecž a Khrystuša dla prózu a wobcžejnosž na so wsacž nebje chyzła, a so dyrbi jenož tu wjez w wierjazej modlitwi bohu priódkpoložicž. A wona to cžinesche s horzymi šylsami, a hlaj tón knes tež jejnu myšl pschemjeni a tež w nej horze žadanje po Selenскеj wubudži.

Nichtón wešelischi nebje, hacž Hans Egeda. Wón hnydom na mišionski kollegium do Kopenhagena pišasche, so chze šwoje šastojnstwo šložicž a jako mišionara do Selenскеje hicž. Tež na dronthejmskeho a bergenskeho biskopa wón teje šameje naležnosžje dla š nowa pišasche a prošesche wobeju wo porucženje a pomoz. Ale se wschječ bokow to wotmolwenje dosta,

so dyrbi cžakacž, dóniž wójny fónž nebudže, ko-
truž danemarfski kral Bedrich IV. se schwedow-
skim kralom Rhorlu XII. wedžišce. Ale tuta
wójna pschedzo dljehe trajesche a Egedži so
cžakanje wulžyschnje wostudži. Se wschječ stro-
now jemu beš tym dobri pscheczeliu a snacži
wotradžowachu, so so neby netrebawšči do
stracha podať a wješty šhljeb s newještym psche-
mjenitž; sašo drušy jeho sa hłupeho a sa błasna
džeržachu, kiž čže šebi njekajke meno scžinicž
a s małym sastojnstwom spokojny neje. To
wschitko pak Egedu wottraschicž nemožesche,
wón so samolwesche, tak derje, hacž móžno, a
dofelž bje naposledku cžakanja a rycžow šytn,
wobsankny wón, so čže šam do Kopenhagena
hicž a šwoju wjež sastupowacž pytačž. Wón
teho dla sašo na šwojeho biskopa pišasche, so
čže šwoje sastojnstwo složicž, so pak wot teho,
kiž sa nim do tuteho sastojnstwa pschindže,
ljetnje njeschto mało penes docžakuje, dóniž
wón šam neby w Selenstej abo njehdže druh-
dže sastarany byl. Dofelž pak so pod tutym
wumjenenjom žadyn drubi duchomny sa jeho
sastojnstwo nenamaka, bje wón nusowany, hiš-
cže šhwilu sawostacž, dóniž nebychu ljepsche
cžasny pschischte. Ale ljepsche cžasny dołho won-
lach wostachu, a teho dla wobšankny wón, so
čže radšho šwoje dotalne sastojnstwo be wscheho
wumjenenja složicž, hacž dljehe w tajkim ne-
mjeri žiwn byčž. W ljecži 1717 wón na šwo-
jeho biskopa pišasche, so by jeho mjesto s dru-
him duchomnym wobšadžiť. Ale jako bje njetko

tať daloko pschischło, so dyrbesche swoju dotalnu wořadu, swojich pscheczelow a snatych wopuschćicj, dha jemu tola wutroba spany a skoro budźišce swoje dotalne skutkowanje wob-
žarował. Ale njetko mjeseche jeho mandźelska
wjery a khróbtosze dosz, so móžesche jeho trosch-
towacj a pošylnicj. Tajka wutrobitosz jeho
mandźelskeje jeho sašo tať sbudzi, so móžesche
w ljeczi 1718 stroschnje swoje wotsalne prje-
dowanie djeržecj a so se swojej mandźelskej a
se 4 djeczimj, wot kotrychj najmlódše hachlej
ljetu stare bje, wotsal na pucj do mjesta Ber-
gena podacj. Tudy hladachu na neho, kaž
na džiwneho cžloweka, njekotři myřlachu, so
prawje cžini, drusy sašo, so je wrótny, woře-
bje dokelž bje hachlej psched krotkim cžasom
powesj do Bergena pschischła, so je jena nor-
wegska łódj na brjóhach Selenškeje w lodzi do
nesboža pschischła, a so su džiwi Selenczenjo
wschitlich, kiž bjechu so sneje po cžołmach na
brjóh podali, sabili a sežrali. Hans Egeda so
psches to wschitko molicj nedasche, wschať wón
tola psches božu hnadu wedźišche, sčto po
prawym w Selenškej chyzsche.

W Bergeni, kotrež mjesto pschi morju ležt,
pytasche sebi wón najpredy pola pschekupřow
pomoz, kiž bychu řnano pschekupřstwa a wiko-
wanja dla njekajke towarstwo sa jjesdjenje do
Selenškeje sałožicj chyzli. Ale skoro žadyn pra-
we pošyilenje k temu nemjeseche. Wořebje so
ničtón w tehdomniřim wójnskim cžasu na
tajkim newjestym łódžowanju do nesnateho a

straschneho kraja wobdźjelicy nechasche. Egeda na tajke waschnje wotpokasany, newldjesche njetko žadyn druhí pucj f dopelnenju swojeho wotpohladanja, hacj, so by so sam runy pucj na krala wobrocil. A runje, jako so won f tutej myslu wokolo noschesche, kotruj tola w tamnym wójnskim cžasu derje wuwesj nemóžesche, wumre |schwedowski kral pschi kónzu ljeta 1718, a wójny bu kónz. Won so njetko sam do Kopenhagena poda a dosta tam niz je noj wot misionstehe kollegija, ale tež wot krala Bedricha IV. sameho sweselaze a troschta polne pschilubenja, dofelj bjechu so wschitzy wo jeho žiwym sahorenju sa SelenSKU pschewjedzili. Polny nadjtje wrócji so Egeda sašo do Bergena. Pschi kónzu ljeta 1719 pschindje tež kralowska pschikasn na radu w Bergeni, so by so pola pschepuprow a łodjnikow wobehonila, schto sebi wot Selensteje mysla a hacj by so kolonija, w Selenstej sałožena, saplacjila a djerjecj hodjila. Ale łodjnizy, kotrychj so bergenska rada tehodla praschesche, wopisachu SelenSKU tak hroinu a pucjowanie do neje tak satraschne, so budjische wbohi Egeda se swojej radu a se swojim prijodkwsacjom skoro do hantby pschischol. Pschepupzy tež niczo wo Selenstej wedjicj nechachu a tak Egedji niczo wysche newosta, hacj so swoju wulku nusu a frudobu bohu skorjesche a so f nim w horzych modlitwach bjedowasche. Psches to bu won sašo w wjeri posylnene a pschewjedzenn, so bój tola jeho wutrobne žadanje dopelnicj budje. Bes

tym so jako ljetu miny, njekotři samóžiczi pschekupzy bjechu drje so naruczež dali, so njeschto penes k łódjowanju do Selensteje hromadnje nawdachu, ale jako wot nich jako jedyn wošebny hamburgski pschekupz wotpany, tospany jako žyła wjez, Hans Egeda niczo wot neje nemjejesche, hačž smjech a žort a stercyje. Bola čłowekow žana pomoz wjazy k widjenju nebje. A tola wosta wón swojeje wjezy w swojej wutrobi wjezty. Tón knes bje jeho kiz w čjemnym doli, s nim wón pschedzo jako na swjetlo pschindje. Tón knes pak tež pschi nim stejese, so wón niž jenož wschón smjech a hanibu nepschewiny, ale naposledku tež jako dobywar stuteje bitwy wuindje. Wón nebjesche pschestak swoju naležnosz s nowa s pozniznymi próstwami kralej a misionstemu kolegijej přjódfflasz a bohatych pschekupzow dobyčž pwtacž. A naposledku tež so njekotři wot poslenschich s nim sjenocžichu, kiž wjezty pschinoschf sa łódjowanje do Selensteje pschilubichu a podpisachu. So by jich bóle dobył, podpisu Egeda sam sa tutu wjez 300 toler, na to tež drusy duchomni a pschekupzy podpisowachu, tak so naposledku kapital wot 10,000 toler hromadu pschindje. Sa tute penesy bu hnydom jena łódž, s menom „Madžija“ kupena, kiž dyrbesche Egedu a njekotrych druhich s Norwegsteje do Selensteje pschewesž a tam s nimi pschesymu wostacž. Wysche teho buschtej tež dwje drugej łódži wuhotowanej, jena sa łojenje welrybow, druga, so by powesž wot wuwedže-

nja tajkeho přjódksacja domoj pschineska. W
naljecju 1721 pschindje tež wot misionseho
kollegija swešelaza powesj, so je kral niz jenož
tajke přjódksacjje hnadnje dowolit, ale Egedu
tež jako selenczanskeho misionaru wobtwerdžit,
jemu ljetnje 300 tolerjow sdy wustajit a jemu
sa přjensche pschihotowanje 200 tolerjow darit.

Na tajke waschnje bje njetko Egeda na
jene dobo to dozpit, sa cžimž bjesche šebi dje-
šacj ljet podarmo s horzei wutrobu žadał. Sa-
šo bje tón knes wopokasał, so šo wón spraw-
nemu naposledtu radžicj da a so wón wschitke
pschecziwenja a sadžjewanja pschewinycj wie.
Hižom tseczeho meje 1721 nastupi Hans Egeda
šwoju podróhu psches morjo jako hlowa wot
40 wosobow, kiž šo šobu do Selensteje we-
sechu. Hižom 4. junija widžachu polonsche
brjohi Selensteje, tak menowany Staten huf.
Tu ležesche njetko tak dołho požadany kraj
Hanšej Egedji psched woczomaj, ale na pohla-
danie tak srudny a pusty, so šo šamemu Ege-
dji do wesela srudoba mjeschesche. Tak dalo-
ko, hacž wofo došahasche, dale nicžo k widženju
nebje, hacž šnjeh a lód a wyšofe lodowe hory
pschi morju. Wot seleneho kraja, wot kotrehož
Egeda cžitak bje, žadyn šlied k namakanju
nebje. Bes krajom a bes lódju bje tež hisch-
cje wulke lodowe polo, kiž wele hodžinow da-
loko do morja nuts došahasche a kiž tudy hro-
madžjewišasche, tam sašo wot wjetra a žolmow
pschelamane a do žakofnych schkrutow rostor-
hane po morju wokolo pluwasche a pschistup

do Selensteje sadžjewasche. Pšes tuto polo
pať dyrbjachu wont šo pšewinncj, jeli šo
čychu kraj nastupicj. Tak dolho, hač bje
cziče wedro, jjesdžachu wont se šwojej łódju
pšči łodži tam a šem, šo bychu njefajke pše-
torhnenje lodoweho pola namakacj a pšes ne
šo krajej pšchibližicj mohl. Ale bóršy pofaso-
wachu šo sramenja bliskeho wichora a duž
dyrbjachu šo, šo šo łódž neby wo łód rosbila,
sašo dale na morjo wrócicj. Tak dyrbjachu
wont dolhi čas tam a šem jjesdžicj, pať bliže
k łodej, pať sašo wot lodu precj. Łódžnižy
bjechu pšes to nadžiju šhubili a čychu šo
hižom sašo domoj do Norwegsteje wrócicj.
Ale Egeda na jich radu napošluchasche, jeho
myšlje bjechu šo hižom pšes łód na kraj
pšecziščjate a džiwne čyysche šo jemu šdacj,
nedyrbjala šo tež jeho łódž na rune waschnje
pšes łód pšecziščjecj mōž.

Runjewon na Jana namakachu wont,
jako hižom 20 dnjow lodu dla tam a šem
jjesdžili bjechu, njefajke pšetorhnenje teho ša-
meho a jjedžichu tehodla beš dwjemaj lodowy-
maj polomaj do neho nuts. Ale daloko hišč-
cje nuts pšchischi nebjechu, dha bje hižom tu-
teho pšetorhnenja fōnz. Wele mil daloko sašo
ničžo, hač lod k wđženju nebie. Ničžo jim
šbytkne newosta, hač spješne wrócjenje, pše-
tož hižom počja šo napsčecziwny wjetr šbje-
hač. A dolho netrajesche, dha šo wjetr wo-
brocži a šylej možu jim runje won napsčecziwo
šurowesche. A š wjetrom šo tež lodowe ščruty

pocžachu łamacj a jich łódjje wobdawacj, tak
so so ljedom hibnycj móžachu. Wschitkim njetko
wutroba spadje, pschetož psched cžlowskimaj wo-
cžomaj žana pomoz a žane wumóženje k wi-
dženju nebje. Łód pschedžo bóle a bóle łódjje
wobdawasche a do nich storkasche a tež do je-
neje wulku djjeru wustorcži, kotruž ljedom nje-
kak s draštu satyfacu. Hižom so wschitzy k
šmercži pocžachu pschihotowacj, dokelž kapitan
šam šebi žaneje rady wjazy newedžiske. Kak
je Egedži tehdom wokolo wutroby bylo, to wón
šam takhlej poweda: „Ja spominach na hrjechi
mojeje mlodoszje, kotrež chysche tón knes njetko
na tajke waschnje khostacj. Ja na to do so
djiech a na te pucžje myšlach, kotrež me bóh
hacž dotai wodžit bje. Moje šwjedomnje mi
šwjedzesche, so bje moje wotpohladanje pschi-
tutym priodšwacju cžiste a sprawne bylo, a
ja móžach šjawnje widžicj, so bje mi bóh pschi-
tym na wobobne waschnje pomhał. Kak dha,
dyrbjał wón me njetko w nusy wopuschcžicj?
Ja napominach jeho tehodla, so by šwoju cžesz
wumóhł a moju wjeru pošylnił, so bych ja
s tymi druhimi pschi wumóženju s tajseje nusy
nawufnył jeho džiwnu mudrosz, dobrocžiwosz
a wschehomóz khwalicj a cžeszicj. Bes druhim
padje mi tež k mojemu troschtej wesenje šwja-
teho japoschtoła Pawoła do Stalskeje nuts,
(Zap. Skutki 27.) a nadžija, so budje me bóh
tež tak hnadnje sakhowacj a wumóz, moju wu-
trobu tak spokoji, so móžach mojich šobuto-
warschow troschtowacj.“ — Newedro a wichor

trajesche beš tym zły džen hač do pól nozy
a tołsta młha bjesche zły morjo pschifryła, tak
so ani strach ani pomož widzićj nebie. Po
pólnozy pak roščjahny šo na jene dobo młha,
newedro psčesta a wichor šo lehny, a ljedom
šwojimai woczomaj wjerjachu, jako nihdže žadyn
löd wjazy newidžachu, ale na čistej wodži
płuwachu. Tuto wumóženje šo wsčitkim jara
špodžiwne šdasche, Egeda pak šebi myšlesche
na šłowa, kiž w 107. psalmi wot 23. ščtuczi
šem pišane steja, a čžinesche se šwojimi lu-
džimi po tym šamym.

Ty džen potom hiščje psčecžinichu, predy
hač móžachu na kraj psčincž, 3. julija hač-
hlej na weczorny pschiból kraja w tak meno-
wanym Baalowym Revjeri wustupichu.
Dwaj čžolmaj dživich Selencžanow jim na-
psčecžiwu pschijjedžičtaj. Ale kak šo tola Egeda
dživasche, jako bje šebi jich trochu wobhladał.
Wón bje šebi tola psčedžo myšlił, so budže
tudy potomnikow šwojich norwegšlich kraja-
now namafadž, ale tucži mali ludžjo w psy-
čžich kočach, s tołstymi, kulojtymi lizami, s mały-
maj, čžornymaj woczomaj a se sraženyimi nošami,
to tola žani Normannojo byčž nemóžachu. A
jich rycž, ta hačhlej klicžesche, kaž s tamneho
kónža šwjeta šem, ta tež tola najmenscheje po-
domnosžje s Egedowej rycžu nemjejesche. Njetko
hačhlej šo Egeda dohlada, so bje šo molł,
hdyž bjesche šo nadžijał, so budže jow dječži
šwojich krajomnikow namafadž a tu šhwilu
čžisžje žusy lud nadendže, kotrehož rycž wón

hacž dotal ani słyszał nebie. Njetko wón tež hachlej spósna, kajke cjezke djjeło jemu tón kneš poruczył bje. Tola pak Egeda dobre dowjerenje k tutemu ludkej dosta, jako widjesce, kajke weseleje njekotři Selenczenjo na jeho djiecjoch mjejachu. Wón sebi pschi tym sam myšlesce, so, schtóz djieczatka lubuje, czuciwu wutrobu w sebi ma a tež božemu kralestwu zylje sankneny neje.

Dofelž so na twerdym kraju žane pschisprawne mjesto sa sałoženje njekajkeho bydła nenamaka, dha so Egeda a jeho towaršchojo na najbližšchu kupu sczehnichu a tam 9. julija w božim mení małe bydło s dornow a skamenjow twaricj poczachu a menowachu tutu kupu „nadzije kupu.“

II.

Selenczenjo s wopriedka husto pschikhadjowachu a twarenju pschihladowachu, jako pak bjechu sa tym pschischli, so chzedza cji zusemnižy tež psches symu w jich kraju wostacj, dha so poczachu psched nimi bojecj a pschestachu k nim khodzicj.

Jako bje naposledku 31. awgusta nowy dom natwareny a posweczeny, chzysce so Egeda se swojimi ludžimi dale w kraju roshladacj, so by wedził, sčto tón kraj neše a kajku žiwnosj dawa. Wón pošla tehodla njekotrych wot swojich ludži na morjo, so bychu ryby łojili, druhich pak do kraja nuts na hontwu. S tu-

tymi wón sam sobu djjesche, so by cžlowekow
pytał, a jedyn sobupóslany pschefupž, so by
hladał, fajke wítowanie s kožemi by so tu sa-
ložicž móhło. Ale nihdže žadyn dobry wu-
hled nebje. Ludžjo, kotrychž Egeda nadendže,
psched nim cžjefachu a so fhowachu, džiwiny
a rybow so tež mało dosž namaka a sa wi-
towanie s kožemi tež nicžo k widženju nebje.
Jako naposledku sobupšchinešena ijedž ku kón-
zej djjesche a nowa žyropa k dostacžu nebje,
poczachu tež Egedowi ludžjo nespokojni bycž a
hižom na dompucž myšlicž. Tu dyrbesche Egeda
sašo k temu knesej wele sdychowanjow šlacž,
tych šwojich w cžiščini napominacž a w wjeri
troschtowacž. Wjera pak pschineše scžerpliwosž
a scžerpliwosž płodžt nadžiju, nadžija pak do
haniby nepschineše. Egeda je to tež šhonik a
w wjeri wobstał.

Wokoło hód póšla wón sašo džel šwojeho
luda do kraja nuts a pschifasa jim, so dyrbja
tał dolho hacž njeschto hódne wot šwjeriny na-
ložil a natšjeleli nebychu, w jenym wjestym
doli pschewyvacž, hdžež bje wón w ljecži wot
Selencžanow wopuschcžene hjety namakał. Ale
hdyž jeho ludžjo k tym pschipokasanyh hjetam
pschindžechu, dha so mało nedžiwachu, jako
wščitke hjety počne Selencžanow namakachu.
Wont šebi menujžy šyła nebjechu myšlicž móhli,
so móhke so tute wot dornow a kamenjow na-
šypane hjety beš fachlow a beš wóhnischcžow
w symi wobydlicž, a bjechu šebi tehodla hižom
wulku starosž cžinili, fak dyrbeli šapocžecž,

so bychu so w nich psched s ymu a mersnenjom wobróli. A njetko namakachu tudy na jene dobo wjazn, hacž sto Selencžanow. Zylje derje drje jim pscht tutym napohladži nebie, a hižom chynchu so njetkoti wrócjicž. Ale nóz bje psched duremi a domoj dale, hacž schtyri hodžiny. Woni dyrbjachu tehodla hladacž, so bychu s tutymi džiwimi so njetak doryczeli a pola nich psches nóz wostacž móhli. S wo-
priedka drje bjechu woni jara mersazn, jako widžachu, so je jich bydło wot tamnych zsumnikow wunamakane, naposledku pak buchu tola wot swojeje pschinarodženeje dobrocžiwo-
sžje pschemóženi, so jim jenu mału hjetu wotstupichu, kotrejež wobydlerjo tak dolho sobu do jeneje wetscheje sacžahnychu. Ale so so Selencženjo psched nimi bojachu, to bje s teho widžicž, so žylu nóz wokolo jich hjetu khodžachu a so jich rano sahje wołachu a jich k dalehicžu nusowachu. Dokelž pak runje won lódsymny a rjesny wjetr dujesche, dha dyrbjachu jich naposledku tola dljehe pschi sebi wobkhowacž. Isti dny Egedžini ludžjo pscht tutymi džiwimi bydlachu a bes tym wschelake wot jich pozčjinkow, waschnjow a žiwjenja nashontchu, schtož móžachu posdžischo Egedži powedacž.
So bjechu Egedowi ludžjo isti dny pola Selencžanow pobyli, to mjejesche k najmenschemu tón wužitk, so so bole hromadžje spósnachu. Tehodla tež Selencženjo njetko husžischo na tu kupu pschikhadžowachu, hdžež Egeda swoju nowu natwarenu khježu mjejesche. Ale Egeda

njetko bischeje pschedzo snimi w duchomnym wele
sapoczecj nemóžesche, dokelž jich rycž hischeje
nerosemesche. Nawuknenje jich rycžje bje teho-
dla sa neho najnusnišche. Dokelž bjesche wón
pytnyl, so Selenczenjo, hdyž wedžicj chychu,
fať jena wjež rješa, to słowo „Kina“ tše-
bachu, dha wón tež, hdyž Selenczenjo k nemu
pschindžechu, na to a tamne pokazowasche a
k temu to słowo „Kina“ prajesche. Štož
woni na to wotmolwjachu, spytowasche šebi
wón napišowacj. Ale hdyž psches to tež to
abo tamne słowo šhoni, dha šo tola do zyleje
rycžje, kiž jara cježka a šaschmatana je, na-
mafacj nemóžesche.

Egeda budžishe šo rucžischo s nimi srycžecj
nawuknył, hdyž budžishe wón snimi pschedzo
žiwj bycž móht a pišči šwojej łódži wostacj
netrebať. A na drugej stroni bjesche jemu tež
to k šadžjewkej, so wón pschedzo hischeje žyłe
dowšerenje Selencžanow šebi dobycž nemóžesche.
Beš tym pať šo šta, so bje jedyn Selencžan
s menom Ar o t h, k jenemu wot Egedowjch ludži,
kiž Ar o n rješasche, tuteho šforo jenajšeho me-
na dla njekajfu lubošž dobył. Tuteho Ar o-
na njetko Egeda nawabł, so by šhwilu beš
Selencžanami žiwj byl a wošebje jich rycž
bliže šnacj nawuknył. 21. januara 1722 poda
šo tehodla Egeda s nim a s njefotrymi drubi-
mi k Selencžanam do jich hjetow, namafa tudj
tež po pschewinenju wschelakich šadžjewkow psche-
cželnu hospodliwošž a wostaji tam, jako šo
na drugi džen šašo wrócži, Ar o n a. Šdyž

bjechu to Selenczenjo pytnyli, dha drje sa nim bježachu, wołachu a fiwachu, ale Egeda czi-nesche, kaž by jich neslychał a nerošymit a woni dyrbjachu Marona pschi sebi sšhowacj. Sa njekotre dny pošlachu pošelstwo k Egedjt a prošachu jeho, so by sebi sašo po Maro- na pschischoł, ale Egeda to neczinesche. Haf- hlej februara djjechu njekotst wot Egedowych ludjt sašo k Selencžanam, so bychu sšonili, kaž so jich psheczelej wedje. Temu bjechu Se- lenczenjo s woprjedka wschelako k lubu cžinili, so bychu jeho sfere wotbyli, napošledku pak, jako bje won wokolo so bicj počat a jim k rošemenju dał, so je won wot sšwojich ludjt se samyšlom tudy sawostajeny, bjechu jemu po- šoj wostajili a s nim pshecželnišcho wobkhadželi. Sa njekotre nedželje poda so Egeda šam na pucj, so by Marona wopytał. Temu bje so beš tym sašo slje schlo a bojosz psched Egedu bjesche drje jenož Selencžanow wotdžeržala, so jeho sfonzowali nebjechu. Woni tež Egedu tak jara, hacž možno prošachu, so by Marona sašo šobu wsat, ale Egeda do teho neswoli, ale wostaji hišcje jeneho sšwojich ludjt pola nich. Woni pytachu njetko Egedu a jeho ludjt na wschje možne waschnje wot so wotdžeržecj a wottraschicj a prošachu so tež sšwojich Ange- šokow, to rjeka sšwojich mjeschnikow, hudakow a wječerjow wo rada, so bychu so cži ša- mi pola jich najwyscheho boha, ducha Torn- garsuka wobhoneli, kaž po prawym s tutymi zšomnifami šteji, a šcho maja wot nich do-

czafacj. Ale tucjt tež žanu radu newedjachu a prajachu naposledku, so je Egeda sam wulki Angekof, so wón nicžo słe přjodf nima a so dyrbja jeho tehodla na pokoj wostajicj.

Beš tym počja šo kónž symy pschibližowacj a Selenczenjo počjachu šo se šwojich hjetow dale k pótknožy pscheczahowacj, dokelž maja tam wjazy rybow a wjazy móřskich psów k łojenju. Žyke stadła Selencžanow widjachu Egeda a jeho ludžjo nimo šo czahacj. Tež Aaron šo njetko jašo k šwojim ludžom wrócji. Njefotre czahi Selencžanow sastachu pschi Egedowej kupa, so bychu tam šhwilu wotpocznyli. Kaš to Egedu wutroba bolesche, hdyž tutych ludži w šwojej bliskosji widjesche, kotrymž bje wón k pomozy pschischoł a kotrymž tola pomhacj nemožesche, dokelž jich rycž nerošemesche. Wón šebi š nowa na to myšlesche, kaš by jim wužitny bycž móhł a da tehodla šwojemu najstarschemu šynei, kiž bjesche wotšnamenecj nawuřnył, wot njefotrych biblisskich podawkow šnamenja abo wobrašy (bjeldy) wudžjelacj, kaž wot Křyřtušownych džitwow, wot jeho cžerpenja, a tak dale. Tute šnamenja pokazowasche wón potom Selencžanam, kiž k nemu pschindjachu a pytasche jim te šame tak wele, hacž móžno wuložecj. Njefotř tež to a tamne šapschijachu a mjejachu šwoje weřelje na tym a praschachu Egedu, so by tež wón jich šhornych hořik, kaž Křyřtuš, a nepschestachu jeho prošneč, doniž na nich dunył nebje, psches cžož woni k Egedji pschedžo wetsche a wetsche dowjerenje dostachu.

Skoro ljetu bjesche so njetko minyło, so bje Egeda s tsjóni łódžemi do Selensteje wotijel. Zena wot nich bje na puczu schodu wsata a so tehodla predy, hacž bje Selenstu wohladała, sašo wróczič dyrbjała, druha bjesche so tež sašo do Norwegsteje wrócziła a powesz wot sbožomneho pschiwesenja do Selensteje domoj donešla. S tseczej bjesche Egeda hiscže w Selenstej. Jako bje so njetko syma minyła, časke Egeda na pomoc s wótzneho kraja a nadžijesche so, so budže jemu jeho towarstwo jenu łódž s tajkimi tworami pschivóšlacž, s kotrymiž bychu jeho ludžjo w Selenstej wifowacž móhli. Bes tym shoni wón wot Selencžanow, so su dale k pótkoży won hižom nje fotre ewropiske łódžje na łojenje welrybow pschijjele. Jeho ludžjo, kiž dyrbjachu hicž sa nimi hladacž, je tež bórny wohladachu, ale to žane norwegske łódžje nebjechu, ale hollandske. Čim wjazy tutych łódžow pschindže, čim bóle spadže Egedži a jeho ludžom wutroba, wošebje hdyž widjachu, kak Selencženjo, kiž s nimi nebjechu wifowacž čyžli, hollandskim njetko wschelake drohje kožie a kožuchi pschinoschowachu, sa kotrež woni wschelaki mały čapor, kiž w Ewropiskej wele nepłacji, dostawachu a kotryž Egeda runje won sobu pschiwest nebje.

Dofelž pak bes tym skoro kóždy džen žuse łódžje nimo ijedjachu, Egedži a jeho ludžom pak žana łódž s wótzneho kraja na pomoc pschijecž nechasche, počjachu jeho ludžjo čim dale, čim bóle morkotacž a so na dompucž hoto-

wacj, wosebie dokelž sobupschinesena zyroba
ku kónzei djesche a w Selenstei sebi druhu
nahromadzić nemóžachu. Egeda pschindze psches
to sašo do wulkeho spytowanja a do žakofneje
cjesnoszje, wón dyrbesche sašo psches wele
tyschnoszje a sdychowanja hicz. Jako pak bje
naposledku tajki nemjer bes jeho ludom na-
stał a tajka nespojnosz, so dyrbesche so na
nju ledžbowacj, sawoła Egeda swojich ludži
hromadu a djeržesche s nimi radu, schto dyr-
beli czinicj. Wón djeržesche twerdžje na tym,
so dyrbi łódž tak dołho, hacž móžno, pschi
krajn wostacj, czi drusy pak nechachu wjazp
na pomoc czafacj a Egeda bu wot nich pschekto-
šowanj a dyrbesche so do ich wolje podacj.
Ale wón modlesche so bes pschestacja k bohu
a proschesche wo radu a pomoc. Najwetichu
wutrobitosž w tutej nusy mjesesche pak jeho
mandželska, kiž jeho troštowasche, jemu na-
džiju czinesche a naposledku tu radu da, so
by s nej sam w Selenstei sawostał a swojim
ludžom ijecž dał, jeli dljehe wostacj nechali,
a jeli so chžyli jim njeschto zyroby a njesotrych
ludži sawostajicj. Egeda tute swoje wobsank-
nenje swojim ludžom wosjewi, czi bjechu s tym
spokojom, a schesžio wot nich chžychu pola
neho sawostacj. Ale hdyž njetko runje wschitžp
drusy wotpuschcžene mjejachu, so domoj podacj,
dha jo tola hnydom necžinjachu, ale czafachu
hischcžje, so bychu tež tych, kiž chžychu pola Egedy
sawostacj, sobu k nešwjernoszi narycželi, tak so
tuczi w swojej wutrobi wobsanknychu, so chže-

dža sebi tu wjez hiscje khwilsu sobu wohladacj, nedyrbjala pak po wotjedzenju jich lodzie žana druha s Norweaskeje pschincj, dha chychu so na jedyn sawostajeny czołm synncj, k jenej hollandskej lodji dojecj a so tež na tajse waschnje domoj wrócjicj. Egedji to sašo nowu nusu a nowu tyschnosj pschineše a naposledku tež wón sa najljesche spósna, so sobu domoj hotowacj. Ale hlaj, jeho mandželska wosta wobstajna w wjeri a nečasche niczo wot domczechnenja słyshecj. Egeda djeržesche na to 6. junija sašo radu a spytowasche wscho móžno, so by jich k najmenschemu hacj do kónza julija sdjeržak. Ale wscho bje podarmo, wón nedoby wjazn, hacj to, so chychu hiscje dwje nedželi cžafacj, potom pak so bes kóndjenja domoj wrócjicj. Egeda dyrbesche so podacj. Wón sebi tež myšlesche, so budje njetko k najmenschemu mjer a pokoj namafacj, ale podarmo. Njetko jeho hafhlej to prawje cžwilowasche a tyschesche, so bje tak wele podarmo dželak a cžerpik. Jeho mandželska wosta bes tym smierom a wešela a nedasche so psches niczo molicj. Na žane waschnje wona k temu pschinesenju nebje, so by so na dompucj hotowala a swoje wjezn, kaž wschitzy drusy, hromadu nošyla a kladla. Žako so ji drusy tehodla smjejachu a s tym, so wona hiscje pschedzo tak dobreje nadžije bje, swoje žortn cžerjachu, dha wona stroschna prajesche: „to je podarmo dželko, kotrež wy cžinicje, böh budje waschu newjeru k hanibi s cžinicj a cžasja dosj budjecje

wasche wjezy, 'kiž sje njetko hromadu snošyli
a samobarnowali, sašo rofestajecj dyrbecj.' A
dyrbjał ton fneš tajku wjeru saczišnyčj, so ji
neby w prawym času k pomocy pschischoł?
Sawjeszje niž.

Postajeny džen wotijedjenja Egedoweje łó-
dziej bje šo pschibližik. Studny bjesche šo
Egeda 27. junija se šwojimi ludžimi runje
won lehnył a ruczesche hišcje se šwojej man-
djelskej dla šwojeje tyschnoszje. Wona pytasche
jeho tak wele, hacž možno, troschtowacj, jako
na jene dobo njechtón pschibježa a šo wo durje
šylnje kłapasche. Egedži šo prajesche, so wot
pótnozy šem jena łódj ijedje, na kotrejž šo
norwegšy rucži. Egeda rucžie słoža wuskocži
pólny wešela a radoszje. Dwie łódži bjeschtej
sa neho s Norwegškeje pschijetej. Młhy dla
bjeschtej s wopriedka Egedowu kupu smolitej a
newedra dla tydžen dołho dale k pótnozy ležo
wostatej. Naposledku pak bje šo sašo swe-
driko a tak bjeschtej Egedowu kupu namakatej.
Tak bje tola sašo wjera dobyła a wjazy pschi-
nešla, hacž bje šo docžakalo. Egedowe to-
warstwo w Norwegškej čyžsche šwoje wotpo-
hladanje dale wuwesz pytačj a mišionska rada
bjesche jara wubudžaze pišmo na Egedu šobu
póškala, kiž wobruczesche, so kralej Bedri-
chej IV. wobrócjenje Selencžanow jara na
wutrobi leži, a so je wobydlerjam šwojeju fra-
lestwow Danemarka a Norwegškeje sa selen-
čanske mišionstwo mały dawł napołożik, kiž
bje hižom na 50,000 toleč nuts pschinešł.

Njetko bje Egeda sašo wutrobu dobył, ko-
traž jemu skoro spanyła bje. Swojej prienej
łódži dasche wón njetko domoj ijecz, s tymaj
dwjemaj nowymaj pak pocža wón twerdy kraj
pšchepytowacj. Ale nihdže nechasche so pšchi-
sprawne mjesto k twerdemu pošynenju nama-
facj, tak so dyrbjachu hišcje dljehe na swojej
kupi wostacj. Jako Selenczenjo našymu sašo
so do swojich symskich hjetow wrócjachu, po-
kasowasche so hižom, kasje dowjerenje bjechu
k Egedzi dostali. Woni cžeszjachu jeho, kaž
jeneho swojich Angekokow a pšchinoschowachu
jemu wschelakich khorych, so by jich sahojil
pšches dunenje na nich, kaž to jich kuslarjo cži-
njachu. Egeda, kiž budžišche jich pšchi tajkich
składnoszjach rady na žiweho boha nebesow a
semje pokasał, nemóžesche so pšchedzo hišcje
s nimi sryczecj a tehodla wobsanfny wón na-
šymu, so chže sam se swojimi šynami k hwilu
pola Selenczanow bydlicj spytacj a tak jich
ryczj sfere liepe nawufnycj. 21. oktobera so
wón tehodla do jeneje selencžanskeje hjety poda.
Ale wón nebiesche hišcje dolho beš Selen-
czanami byl, dha bu jemu wot jich tranoweje
parny, šmerdžateho počža, hnijaznych kožow a wot
jich necžistoszje tak slje, so sfhori a so dyrbesche
so 6. novembera sašo na swoju kupu wrócizj.
Wón pak bje tola tak wele dozpit, so jedyn
mlody Selencžan s nim djjesche a pšchi nim
bydlicj chysche. Ale ton dolho pšchi nim ne-
wosta, pšchetož Selenczenjo šu jara newobstajny
lud, kiž najradšche po hontwi wokolo cžahaja.

Na to mjesto pak pschindjeschtaj dwaj druhaj Selenczanaj samaj wot so k Egedzi, kiž chyschtaj pola neho wostacj. Wot neju nechasche Egeda jenož rycjecj nawufnycj, ale wón chysche jeju tež wuczicj. Najpredy s habecejom pola neju sapocja, ale wonaj žadyn prawy lóschť k wufnenju nemjejeschtaj. Egeda pytasche jeju psches wschelake małe dary k wufnenju wabicj a wonaj tež naposledku wschitke pišmiki sesnaschtaj, dokelž jimaj Egeda sa kóždy pišmik, kotryž snacj nawufnyschtaj, jenu rybazu wudu dawasche. Ale jako dyrbeschťaj po sesnacju pišmikow wjazy wufnycj, dha jimaj to s žyła do hlowny nechasche a hachlej, jako bje jimaj Egeda wužitk pišanja a cžitanja prawje roskladk, daschtaj so k temu nawabicj, so druhdy njeschto wufnischtaj, jenož so bje jimaj dowolene, tak husto, hacž so jimaj chysche, na morjo hicz a mórste psy a ryby kójicj. W symi proschesche Egedu hyschcje jena žyła selenczanska swójba, kiž schjez sobustawow licžesche, wo hospodu a Egeda pschiswa jich jako wot knesa pschipočasanych.

W ljecjt 1723 pucjowasche Egeda po kraju wokolo, s djjela so by rospadanki starych norwegskich wšow a twarenjow namakał, s djjela tež, so by pschisprawne mjesto sa swoju koloniju wušljedžit. Na tutym pucju nadendje wón tež wschelake sbytki njehduschich kscheszijanskich wobydlerjow Selenskeje a mjejesche tež skladnosž, so se Selenczanami bóle sesnacj. Wón namaka pola nich wulki lóschť k pošluchanju na bójske

wjezy, sčtož pak wón beš nimi wedjenja a myšlenja wo bójskich wjezach namaka, to bje jara mało. So čłowekojo jenicžy wot dweju starscheju šempšindjeja a so je duscha nesmertna, to woni wedžichu a milina abo nóna šwjelina bje jim dopofasmo sa nesmertnosz čłowoskeje duschie. Pšchetož po iich myšli nastawa milina jenož, hdyž duschie semretych hromadu pšchindu a s bulemi hraja. Wele Egeda hiščeje se šwojim prjedowanjom wuslutfował nebie. Selenczenjo, kiž bjechu w symi pola neho byli, bjechu jeho w ljeczi sašo wščitzy pod wšchelakimi wurycžemi wopusčcžili, drusy pšchihadžowachu jenož, hdyž mjajachu fhorych, a jenož njekotři bjechu šo trochu wot ššesžijanstwa podotknyč dali, so bjechu šwoje kusarske wjezy, kiž wokoto šchije noschachu, wotpoložili.

W tutym ljeczi pošla Egedowe towarstwo tři łódžje s Norwegsteje do Selensteje. Zena wot nich pšchijjedže 19. junija k Egedzi a pšchiwesy jemu wot misionškeho towarstwa jeneho pomoznika, wjesteho Alberta Topa šobu, so by tón šamy jemu na duschemi Selencžanow šobu džjelacž pomhał. Zena druha łódž bjesche na hontwu welrybow šobu pšchijjela a wróczi šo tež na pšchichodne lieto se 120 tónami pólcža do Norwegsteje. Wot tšeczeje łódžje, kiž bje šobu pšchijjela, so by pšchibofš Selensteje pšchepytala, ženje wjazy nicžo k šlyščenju nebie, dokelž bje najškere k nesbožu pšchischla. Wot šwojeho krala dosta tež Egeda pšchifasnju,

so by ranischi pschibót Selenskeje pschepytacj
dał. So by so tuta wjez prawje swjeru sta-
ła, poda so Egeda 9. awgusta sam na pucj,
a pytasche najpredy Fro b i s h e r o w u D r ó h u,
so by psches nju na ranischi pschibót Selenskeje
pschischoł. Ale wón ju tak mało namaka, kaž
wschitzu drusy, kiž bjechu ju predy neho pytali.
Dokelž so hižom syma pschibližowasche, dha
wón to ljetu dale nepschindje, hacž k połonische-
mu kónzej Selenskeje k Statenhukej. Wón
chyzsche wot jow hiscže na ranischi pschibót
Selenskeje, ale Selenczenjo- jemu to dla sym-
skich wjetrow, dla lodu a dla nepscheczelskeho
smyšljenja wobydlerjow ranischeje strony wot-
radjowachu, a duž so Egeda sašo wróczi a
pschindje 14. septembra sašo domoj. Na swo-
jim pucju bje so wón se Selencžanami, kiž
na weczornej strani bydlachu, bliže spósnał, bje
jim na wele miestach prijedował a bjesche pódla
tež wschelake rospadanki wot wobydlenjow sta-
rych fischezjianskich Normannow namakał, bes
druhim tež rospadnaki a powostanki wot žyrt-
wjom.

Sašo bje syma fastupika a Egeda a Top
rošwucžeschtaj njekotrych starych a mlodych Se-
lencžanow, kiž bjechu k nimaj pschischli, a
wopyntowaschtaj tež Selencžanow w jich hjetach
na bližsich kupač a na twerdym kraju. Do-
kelž pak Egedži tež na tym ležesche, so by
jeho norweskje towarstwo wužitk s tuteje žykeje
wjezy mjeło, dokelž s tym po prawym tež jeho
žyke skutkowanje sa wobrocjenje pohanских Se-

lencžanow hromadźje wišasche, dha šo won
22. februara 1724 s dźjelom šwojeho luda dale
k półnozy poda, šo by dobre mjesto ša łojenje
welrybow namakał. Won šo tež se šwojimi
ludźimi daloko došz pšes šnjeh a lód pšes-
čjščja, ale hač do Nepisena, hdjež dyr-
besche, kaž Selencženjo powedachu, wele wel-
rybow byč, tola došročić nemōžesche, ale
dyrbesche šo ša njekotre nedjelje šašo wróćić,
dofelž jemu wjetr a lód dale hicž nedasche.
Jako pak w ljeci šašo dwje lódi s Norwegškeje
pšindjeschtej, pšła Egeda jenu do Nepi-
sena, šo by tam pšes šymu wostała a fe-
bruara welryby łojila. Šo nebychu beš du-
chomneho byli, dha jim won Topa šobu.
Tuton a dwazecjo drusy a jedyn selencžanski
hólcžez, kiž bje šyrotu, podachu šo do Ne-
pisena, tón fupž pak, kiž bje hač dotal
naležnosnje žyłego towarstwa w Selenškej wedł,
wróći šo do Bergena a wša dweju Selen-
čjanow šobu, kiž bjeschtaj k temu šwólniwaj.
Egeda šam pak wosta na šwojim starym mje-
šči a wučesche džiwich, kiž k nemu pšihha-
džowachu a wopytowasche tež tych, kiž wokolo
bydlachu. Ale ničžo prawe pšedžo hiščeje
s nimi šapocžecž nemōžesche, woni mało na to
fedžbowasche, ščož won wučesche. Wšak je
koždy naturški čłowek tajki, šo ničžo nerošymi
wot teho, ščož je ducha božeho, predy hač
boža hnada jeho wutrobu nesmečji a šwólnu
nesčini.

Tak bje šo ljetu 1725 pšibližilo. Egedo-

my najstarschi syn pocza njetko hižom won kłodzic, Selencžanam priódčžitacj a powedacj, a sčto synki macjerneje ryczje necžinja? — Selencženjo radscho na neho posłuchachu, dokelž bjesche wón jich rycž pola dżjeczi nawuknył. Egeda beš tym sam do Nepisena pucžowasche a słyschesche tam k swojemu weselu, so bje Top tamneho pachota, kotrehož bje sobu wsał, kschcizicž móhł a jeho Bedriča Khrystana menował. Ale borsy po tym, jako bje Egeda sašo domoj pschischoł, wróczi so tež tamna kłodž, kiž bje hacž dotal w Nepiseni byla, sašo k Egedzi se wschjemi ludžimi, dokelž tam ijedzje dosz namefali nebjechu. Tak pschindžeschtaj Top a Egeda sašo hromadu, a wobaj položischtaj so njetko wošebje na selencžansku rycž, kotruž tež naposledku, wošebje s pomozu Egedowych dżjeczi, kiž biechu ju ljepe beš selencžanstimi dżjeczimi nawuknyli, tak daloko spósnaschtaj, so móžeschtaj njefotre frótke prasčenja a wotmolwenja, njefotre modlitwy, kšjerluschje a šzenja pschełozicž, kotrež potom pschi wucženju trebaschtaj.

My smy hižom widžili, kak cžežka wjež to bjesche, Selencžanow pschi rošwucženju w bójskich wježach fedžblimych a kšutnych šđeržecj, dokelž woni na dołhe posłuchanje šwucjent nebjechu. Wošebje cžežke pak bjesche wschitke rošwuczenie, hdyž bje runje won jedyn Angek of pódla. Dokelž tudy jich žyłe dotalne knejstwo nad Selencžanami na rwacžkach stejjesche a dokelž Selencženjo pschedžo bóle a bóle k Egedzi

domjerenje dostawachu, dha šebi Angekokojo
wšchu móžnu prózu dawachu, so bychu Egedu
a jeho wučžbu šmješchnu a wohidnu scžinili a
prajachu tehodla, so dyrbeli woni tola to wščitko
ljepe wedžicž, dokelž šu šami w nebesach pobyli
a so tam ničžo wot žaneho šyna božeho widžili
nejšu a so nebesa tež hiščeže tak stare a do-
džeržane nejšu, so dyrbjate njehdy šajncž. Ange-
kokojo tehodla njetko Egedži wšcho móžno klubu
čžinjachu a bydžichu jeho najradšo morili, ne-
bydžichu šo psched nim bojeli. Šdyž hrosne
wedro pschindže, abo hdyž Selencženjo na hont-
wi a na rybyłojenju mało wudobychu, dha
Angekokojo hnydom powedachu, so je Egeda
se šwojej nowej wučžbu na tym wini. Ale
Egeda bjesche hižom husto jich kžje a jebanje
Selencžanam dopokasał, tak so jim tucži wjazy
prawje newjerjachu. Woni dyrbjachu tehodla
potajnje na sškladnosž čžakacž, so bychu Egedži
šchodžili. Tamny šupž, fiž pola Egedy bje,
bjesche šo na šwojej podróšy s jonym tajkim
Angekokom šwadžil a jeho na hubu dyril, do-
kelž bje Egedu šmješchneho čžinicž pytał. Tu-
tón Angekok myšlesche na wecženje. Na druhe
ljetu 1726 pucžowasche tón šamy šupž s Ege-
dowymi ludžimi šašo k pólnozy a Egeda a Top
wostaschtaj šamaj domach. Ujedom bje to tam-
ny Angekok šhonil, dha won čžrodu džiwich
Selencžanow narycža, so chžedža Egedu a jeho
dom nadpahnyčž, šo do jeho nahromadžennyh
šubłow rošdžjelicž, Egedu a jeho šwóžbu šón-
žowacž a pošdžišcho tež tamneho šupža na dom-

pucju moricj. Ale tón kues sanicji tutu jich radu. Jedyn selenczanski hólczez, kiž w Egedowym domi žiwy bje, bjesche tute wobsanjenje shtonik, a tehodla melčo s Egedoweho domu czeknył. Egeda da jemu prajicj, so dyrbi s dobrym sašo pschincj, hewak budje wón poneho póstlacj a jeho pokhostacj. Na to wróczi so tamny hólczez sašo a wupoweda wschitko, sčtož słyschał bje, a prajesche tež, so je tamny Angekof žykeho sbježta sapočatk a wodjer. Egeda spósna, so dyrbi tudy spjeschnje skutkowacj a dofelž jeho kupž runje w tym samym čaku sašo domoj pschindje, predy hačž bje sebi to sčto myslil, dofelž nicžo k wifowanju namakał nebje, poda so wón s njekotrymi swojich ludži hnydom na te mjesto, hdjež tamny Angekof bydesche, da jeho jateho wsacj a do swojeho čołma čišnycj. Wulka hara nastadrje tehodla bes džiwimi Selenczanami, jako to wdžachu, ale jako shtonichu a słyschachu, so je jich žyła wjež pscheradjena, dha so kóždy rady s winy čehnišche wošebje, dofelž so kóždy bojesche, so móhło so jemu tež tak hicz, kaž tamnemu Angekofej, kotrehož Egeda na swoju kupu sobu wja, jeho tsi dny sesankaneho pschi sebi sshowa, potom pał na jeho wulke profchenje a mjerlubenje sašo domoj pusčczi. Egedowi ludžjo jemu jako božmje hišcže njesčto na khibet sobu dachu, Egeda sam pał poda so sašo s Topom k tamnym Selenczanam, pola kotrychž tutón Angekof bydesche, napominasche jich k mjerej, a slubi jim tež, so móža so

wšcheho dobreho wot neho nadžecj, jenož so
budža woni šami pokoj a mjer džeržecj. —

III.

Wecj ljet skoro bjesche šo njetko hižom Egeda
w Selenškej s cžjelnej nusu a s pöhanskim hu-
benstwom bjedžik, bjesche wščitko druhe na bók
a s woczow stajik a jenož pod Khrystušowej
khoruju sa bože kralestwo wojował, a kaž šo
šdasche — podarmo. Jedyn jenicžki mały hól-
cžez bje hač dotal šwjatu kšcženzu dostacj
móhł, wščitkich druhich, kiž bjechu ju poža-
dali, bjesche Egeda wotpošajacj dyrbjak, dofelž
bje jich wutroba hišcže twerda a smersnena,
kaž wječny lód a šnjeh jich wótzneho kraja, a
dofelž be wšcheho duchomneho hnucja a snušk-
omneho pschemjenjenja a wobrocžjenja jenož cžjel-
neho a šwjatneho wužitka dla šwjatu kšcženzu
požadachu. Powedasche jim Egeda wot du-
chomnych wjezow, wot boha, wot šbóžnika, wot
horjestawanja našcheho cžjela, wot nebešow a
wot helje, dha drje woni rady pošluchachu,
ale hdyž jim won te šame wjožy wjazy krocj
powedasche, a woni te šame se šwojim na-
turskim a cžjelnym rošomom šapschijecj nemó-
žachu, dha bu jim to husto wostudne a čyžu
radšcho šašo nješcto nowe šlyšhecj, hač te
stare a duchomnemu cžlowekej tola pschedzo
nowe wjernošje našcheho kšcžezijanstwa. Nasta
hrošne wedro abo našojichu hdy mało rybow

a mórskich psow, dha dyrbesche Egeda se swo-
jim modlenjom a prjödscžitanjom na tym wint
bycz, dokelž bje po jich myšli powjetr a jich
boha Torngarsuka rosšhnjewat. Haj bydžische
jim Egeda se swojimi modlitwami dobre we-
dro, dosz rybow a ptacžkow a mórskich psow
wudobnył a jich šhornch na mjeszt sahojit, dha
bydžichu jemu sfere wjerili. Prajesche jim
wón, so dyrbi cžlowek boha najbóle wo du-
chomne kubła a wo wječnu sbóžnosz prosyčž,
dha jemu woni na to wotmolwichu, so woni
to nerosemja a netrebaja, so maja wscheho
dosz, jenož so maja strome stawy a mórste
psy a to móža jim jich Angekofojo tež wudo-
byčž. Powedasche wón jim wot nebesow a
semje, dha woni prajachu, so dyrbja to jich
Angekokojo ljepe rosemicž, dokelž su cži tam
šami byli, a chžysche jich Egeda wot jich na-
turskeho skadženia pschewjedžicž, dha woni to
na žane waschnje sapschijecž nemožachu. Na
tajke waschnje mjejesche Egeda jara cžežke do-
stojnstwo a džežo psched šobu a mały wuhlad
sa sbožomny kónž swojeho próžowanja. Wschitžy
Selenczenjo, kiž bjechu pola neho s šhwilemi
bydlili a na jeho wučžbu posłuchali, bjechu
jeho po cžasu sašo wopuschžili, jich wutroby
bjechu symne a nehnute wostale, Egeda bje,
kaž šo šdasche, pódarmo na nimi džežat. Haj
šamo tón Selencžan, kotrehož bje wón w lječt
1724 s jenym druhim Selencžanom, kiž paš
bje posdžischo na dompučžu wumrel, šobu do
Bergena a Kopenhagena pošlat, a kiž

Bo ek rjekasche, bje so, hacz runje krasnosz a wulkosz fcheszjanskich miestow, zyrkwjow a twarenjow wupowedacz nemózesche, tola wot fcheszjanstwa sameho nehnuty wrócził a bórsky po swojim domojpschindzenju sašo k swojemu starému póhanskemu žiwenu pohilenje dostał, tak so bje ljedom k nawabenju, so by pschi Egedowej koloniji sawostał a sebi tudy twerde bydło sałožil.

W ljeczi 1726 dyrbesche Egeda dołho na pomoz a poweszje s wótzneho kraja cžafacz. Hižom bje meje nimo, hižom hollandske łódzje sylnje nimo jeho kupn na łojenje welrybow jiesdžachu, a pschedzo hiscže so žana norwegska łódz pokafacz nečasche. 2. junija pschipluwa na jeho kupu jena rjada wot jeneje roštamaneje łódzje a na drubi džen sašo jedyn po norwegskim waschnju dželany bók. Dyrbjate snano to sbytki wot łódžow bycz, kiž bjechu sa Egedu wotpósklane? Egeda sam so s tajkimi myšlemi rudžesche a djeržesche se swojimi ludžimi radu, kak bychu so ljetu dołho w Selenstej beš pomozy s wótzneho kraja sdžeržecz móhli. Dokelž na žyke ljetu ijedzje dosz nemjejachu, wobsanknychu, so chzedža pola hollandskich łódžow, kiž s welrybyłojenja domoj ijedžichu, pomoz pytač. Egeda sam so na jenu tajku hollandsku łódz poda, ale jeje pošadka tež wele k sobudžjelenju nemjejesche, dokelž chzysche hiscže dale k weczoru won. Wona drie njekotrych Egedowych ludži do Ewropiskeje sobu wsá a Egedži pót tuny hróča, dwje

tuni hejduški a šydomnacze zentnarjow khljeba
sawostajt, ale to tola sa žyłe lieto dosz žyrobny
nebje. 11. julija pschindze sašo druha srudna
powesž, połoniški wjetr bje tak wele lodu wo-
foko Egedoweje kupy nametał, so k pschewi-
dženju nebje a w tutym lodži bjechu Selencze-
njo jenu łódž so ponurecž widžili, ludžjo w nej
bjechu hacž do brody w wodži khodžili a so
sa prjedarijom Egedu prascheli, naposledku pak
bje lód žyłu łódž sašo na wóšofe morjo šobu
won wsak. „To je naša łódž, myšlesche šebt
Egeda, a njetko nam pomhaj bóh tón kneš.“
Srudne póšnižy nastachu njetko sa Egedowu
koloniju, kiž s 21 duschow wobstejesche. Wos-
mjo dostawachu njetko tak wele khljeba, kaž
predy jedyn, na mjesto butry trebachu tran,
w kotrymž tež mjašo mórskich psów pecžichu.
Runje bjechu wschu nadžiju na pschijjedjenje
norwegskich łódžow šhubili, dha widžachu 15.
julija šwojeho pschekupža, kiž bje tola s Holland-
skimi wotijet, s jenym čołmom sašo pschincž a
to wot pólnožy šem, a jeho čołm mjejesche nor-
wegske napohladanje. A woprawdžje, won bjesche
tež norwegski a pschiskuschesche jenej łódži, kotruž
bje Egedowe towarstwo w Bergeni wotpóšłate
a kiž bje na pucju tamnych Hollandskich setkała,
potom pak lodu dla Egedowu kupu s molika.
Tak bje sašo bójska pomoz pomhala, hdyž
runje bje tež jena druha šobu póšłana łódž
na pucju k nesbožu pschischła. Ženož s wulkej
próžu móžesche so posdžišcho tamna łódž, kiž
bje nestrana wostala, hacž k Egedowej kupi

pscheczischczecz, hdzež dyrbesche lodowych horow
dla psches symu wostacz.

Ɖgeda šebi hnydom myšlesche, so budze niz
jenož tajke nesbožje, ale tež s žyła dotalne po-
darmo prózowanie sa wikowanie a pschekupz-
stwo w Selenstej jeho towarstwu w Bergent
wschu nadžtju na pschichód wsacz, a tak tež šo
sta, hischeje predy, hacž bje jo Ɖgeda šam do-
czakał. Bergenske towarstwo wo Selenstej nicžo
wjazy wedžicž nechascbe, to Ɖgeda hižom pschi-
chódne ljetu 1727 šhoni, ale k šwojemu trošč-
tej psches jenu łódž, kiž psches šo šama dopo-
kasa, so Selensta teho dla hischeje žylie smyš-
low spuschežena nebje. Kral Bedrich IV. bje-
sche menujžy tutu łódž šam wotpóšłał a jeneho
wotpóšłanza, kiž dyrbesche pschepytacz, tak by wi-
kowanie se Selenstej, kotrež čžysche njetko kral
šam na šwoju ruku dale wesž, njefajki dobytk
pschinesž móhlo. Ɖgeda šam bje predy hižom špy-
tał, hacž neby šam sa šo w Selenstej wobstacz
móhł, a bje tehodla šloto čžinicž špytał, ale tak
nesbožomnje, so bje šo skoro se šwojej žykei
šwójbu wobšjedojczłł a wo žiwenje pschinešł.

W tym šamym lieczł wopuschežł Ɖgedu tež
jeho dotalny pomoznik a pscheczjel Albert Top,
kiž bjesche jemu ščtyri ljeta šwjeru džjełacz
pomhał, kiž pał šhorowatosžje dla dljehe w
šymnym powjetri Selensteje žiwy bycz nemó-
žesche. Top šo do Ɖwroplsteje wróczł a wša
jeneho selencžanskeho hólczjeza šobu a šlubi tež,
so čže šo tež domach šwjeru sa dalishe wo-
bróczenje Selencžanow štaracz a wošebje kralej

tutu naležnosz hacž najbóle na wutrobu po-
ložicž.

Čgeda njetko sašo sam po swojim dotal-
nym waschnju dale skutkowasche a mjejesche tež
to weselje, so tola tu a tam płody swojeho
džjela widžicž pocžesche. Selencženjo pocžachu
bóle na neho posłuchacž, njetkotsi chžychu tež
fšcžjeni bycž a džiwachu so, jako jim Čgeda
to sapowedži, dokelž tola hišcže žane prawe
wutrobne pšchemjenenje a wobrócženje na nimi
newidžesche a starý Hadam pola nich hišcže
pšchedzo žylje morwy nebje. Žako wón junu
wot možy wjerjazeje a sprawneje modlitwy ry-
cžeiche, wustupiščaj dwaj Selencžanaj pšched
drubimi a wobkrucžesčaj jeho słowa pšches
swoje samšne šhonenje. „W sandžonym lječji,
powedasche tón jedyn, ijedžich ja sam lutki w
mojim kajaku na jenu pustu kupu a jako bjech
na kraj wustupit, scžahnych swoj kajak na bröh
a džjech dale. Bes tym, so ja na kupi wo-
koło khodžach, bje so woda powetschila a mój
kajak sobu do morja wšala, tak, so jón ja
wjazy newidžach, hdyž so k nemu wrócžich.
Njetko so mi jara sastyška, dokelž bjech na
pustej kupi a dale nemožach. Ža so dopom-
nich na Čgedowe słowa, so dyrbi so cžlowek
k bohu w wjerjazej modlitwi wołacž, hdyž
njeschto potreba. Ža padžech na swoje kolena
a modlach so a proschach boha, so by mi mój
cžołmik sašo pšchivedk a so netrebał hloda
wumrecž. A hlaj, dołho netrajesche, dha mje-
jach mój kajak sašo, kotryž bjechu žołmy na

kraj czišnyte." Na rune waschnje powedasche tež tón druht Selenczan, a wschitzy so na tym dźiwachu a slubichu, so chzedza so tež w nusy k bohu wołacj. Ale pschi tym tež wosta, Egeda nemóžesche wjazy, hacž njekotre djjeczi kschcjjecj, a hakhlej 18. januara 1728 prijeneju doroszenju cźlowekow, menujzy tamneho Poeka, kiž bje sobu w Ewropiskej pobyt, a jeho žonu. Wot njetko sem rjekaschtaj wobaj Khrystian a Khrystina.

Bórshy po tym pokasa so, so kralej Bedričkej Selensta wopravdžje na wutrobi ležesche. Wón pošla menujzy 1728 schtyri łódžje do Selensteje, kiž Egedži dweju pomocnikow, wjesteho Langu a wjesteho Miltzouga a wyschteho s Kopenhagena wschelafich ženonych remesnikow (handwerskich) a cźródu wojakow pod komandom kapitana Landorpha a jeneho gouverneura, majora Paarsa sobupschinesechu. Danski kral chžysche potajkim žyłu Selenstu sa so wobšadžicj a w nej žyłu nowu koloniju natwaricj dacj. S jenej łódžju, kiž domoj jje džišche, pošla Egeda swojeho najstarscheho syna sobu, so by wón w Danskej swoje studowanie dokonjał, a wysche teho tež Poeka se swojej žonu a tšjóch mlodych Selenczanow, kotrychž hakhlej bje psched krótkim cžasom kschcjjek, so bychu so w Kopenhageni kralej pokasali.

Egeda a jeho ludžjo sapocžachu njetko hnydom nowu koloniju dwje mili dale na twerdym kraju twaricj a pschecžahnychu so, jako bjechu twarenja trochu natwarene s nadžije

kupy, hdjež bje Egeda hacž dotal bydlił, 25. septembra 1728 do swojeho noweho mjesta, kotrež woni Godhaab, to rjeka „dobru nadžiju“ menowachu. Ale bórsky wudyr tudy sła khorosz beš nimi, škorbutej podobna, a wošebje mrjejachu na nju sšromadami cži ludžjo, kiž bjechu hakhlej psched krótkim časom sobu pschischli a kraja hišcže swučeni nebjechu. Najtrjebnišči mužoju na nju wumrechu a na posledku wudyr hišcže beš wojafami, kiž bjechu SelenSKU sa kšwalobny kraj dđerželi a njetko šo žakošnje sšebanych widžachu, sšježk a specjenje pschecžtwo swojim wyschim a wošebje pschecžtwo Egedži, kotrehož dla jeho džitwneho požadanja sa Selenškej sa winu swojeho hubenstwa dđeržachu. Egeda, kiž bje predy w hjetach džitwich Selencžanow smjerom spał, dyrbesche šo njetko psched swojimi šobuškesžtjanami bojecž a na fedžbu bracz, a sšožje hišcže bje, šo tajžy ludžjo mrjejachu, wot kotrychž Selencženjo tola wele dobreho widžicž a nawyknyč nebychu móhli.

Tute mrjecže trajesche hacž do naljecža 1729. Se kžicžnikom, to rjeka s tym selom, s kotrymž Selencženjo škorbut hoja a kiž naljeto spody šnjeha wonrosže, hišcže njekotrych khorých wuhojtchu a pschi žiwenju sšhowachu. Naljeto tuteho ljeta poda šo tež gouverneur Paars s njekotrymi ludžimi na pucž, šo by po kralowej pschikasni ranišči pschibóš Selenškeje pschepytał, ale dokelž bje žyly kraj s lodom a se šnjehom sawreny, dha daloko nepšhindže, ale

dyrbesche so wrócjeć. Na to poda so won do Nepsena, so by tudy druhu kolontju sałožit, misionar Langa djjesche jako duchomny sobu a bórny nasta tudy druge ewropiske bydło sa wikowanje se Selencžanami. Ale tucjt hišcje pschedzo prawe dowjerenje k Danstim nemjejachu, ale khowachu swoje twory Hollandskim, s kotrymiž bjechu hižom dljehe wikowali. Tež wot wobrócjenja ku kšesztjanstwu hišcje pschedzo nicžo prawe šlyšecj nechachu a Egeda djeržesche tehodla se swojimai nowymaj pomocnikomaj radu, kač bychu kšesztjanstwo najljepe bes Selencžanami roščjerili a połoži potom swoje wobsanfjenje misionsemu kollegijej w Kopenhageni priódk, kiž te same tež sa dobre spósna. Won wobsanfny menujzy, dokelž se statymi a doroszenymi Selencžanami nicžo prawe k sapocženju nebje, ale woni pschi wschjem prjedowanju a rošwucženju nehnucjt wostachu, kaž penki a sa wschje šłowa dale nicžo, hač symne spodobanje bes rospómnenja swojeho duchomneho hubenstwa a bes požadanja sa hnadu, nemjejachu, so chze k najmenschemu, so nebychu jich djecjt bes kšcženzy wumreke, tute kšcjecj, jelt so bychu jemu to jich starschi dowolili a šlubili, so chzedža je posdjischo w kšesztjanstwi rošwucžowacj a wot misionarow wobkedybowacj dacj. To so tež sta. Hižom 11. februara 1729 scžini won k temu sapocžatk se schješnacžimi djecžimi tajkich starschich, kiž k temu niž jenož s wólniwi nebjechu, ale tež sami kšcženzy požadachu, hač runje

hischcje bes praweho a dořahazeho pschihoto-
wanja. Egeda dale sa tym cžinesche, a dofelž
bje jeho jedyn pomocnik w Nepiseni, druhi
pak w Godhaabi, a dofelž wón sam pschedzo
se šwjetynti naležnoszemi šwojeje kolonije doř
cžinicž mjejesche, tak so šo husto wotsalicž ne-
mōžesche, dha jemu sa wothladanje tajkich
fschcženych dječzi, kž se šwojimi starschimi na
wokolnych kupach bydlachu, nichtón wysche ne-
wosta, hacž tamny wot Topa fschcženy a roš-
wucženy hōlcžez Bedrich Khrystian. Najšjepe
drje bydžišche šo Boek, kž bje do Danskeje
šobu jjeł, k temu hodžik, ale tón a tež jeho
drusy wobroczeni krajenjo, bjechu na pucžu
wumreli, a tak wupōřta Egeda w božim
meni tamneho hōlcžeza sa wucžerja, a tu-
tón, sam hishcje dječzo, namaka bes šwo-
jimi šobutowarschemi tajke pscheczjelne pschi-
jecžje a mjejesche tajku žohnowanu dječawošž,
so bōrsy wjazy wuskutkowa, hacž predy Egeda
sam. —

Kral Bedrich, kotremuž Selensta jara na-
ležesche, bes tym pschedzo nowu pomoc do
Selensteje šzelišche, hacž runje bje šo jeho
hlōwne mjesto Kopenhagen wotpaliko a po-
tajkim wōtzny kraj sam tež jeho pomozy jara
potrebasche. Ale pschedzo hishcje žane plody
ani š wifowanja ani š wobroczenja Selencža-
now k widženju nebjechu. Selencženjo, kotrymž
šo pschisporenje Šwropiškich w jich kraju ne-
spodobasche, bjechu šo dale k pōlnožy k Disko-
wemu wustupej scžahnyli a šwoje wježy radšcho

Hollandskim pschedawachu, dokelž cjt w jich kraju newostachu, ale lóžde ljetu saso wotjiedjichu. Egeda bydjische sam rady so k Disfowemu wustupej podať, dokelž bje tam wele Selenczanow shromadženyh, ale wón bje jenicžki duchomny w Godhaabi, pschetož jeho pomocnik Miltzoug bje tež do Nepisena schoť, dokelž mjeseche tam Langa wele cžinicj. Wulku starosj nacžini Egedji tež w pschichódnym ljecjt 1730, so dolho žana lóžj swótzneho kraja pschincj nechasche, wošebje, dokelž bjesche so jedyn cžoťm, na kotrymž bjechu w sandženyh ljecjt žyrobu s Egedoweje kupy do Godhaba pschewesj čžyli, s jenyh mužom ponurik, a jedyn druhj cžoťm, na kotrymž tež žyroba ležesche, bje tu samu swetscha do morja scžisfacj dyrbjak, so neby w lodji na rune waschnje k nesbožu pschischoť. Egeda so teho dla bojesche, so budje se swojimi ludžimi hlódcžerpicj dyrbecj, jeli žana lóžj swótzneho kraja nepschindje. Naposledku drje ta šama 2. septembera pschijjedje, ale, dokelž bje hižom tak posdžie, dha nemóžesche hač do Nepisena jtečj. S tutej lóžju pschindje tež drewo k twarenju nowyh domow sobu. Nowe a cžežte spytowanie potrechi Egedu w pschichódnym ljecjt 1731. Kral Bedrič IV. bje menujžy w ljecjt 1730 se šmercju wotejšchoť a dokelž nowy kral Khrystian VI. žadyn wužitk wot šjenocjenja se Selenstej newidžesche, ale wele bóle lutu schfodu a newužitnu próžu, dha pošta wón lóžj do Selensteje, kiž tam 19. junija 1731 pschijjedje

a kralowsku pschikasnju sobu pschineše, so dyr-
bja so na mjeszi wschitzy wot predawscheho
krala do Selensteje wotpóslani Swropiszy do-
moj wrócizcj. Egeda wobkhowa drje pschi tym
swobodu, so móže tam wostacj, jeli to sechze
a jeli so chze schto druhi pschi nim sawostacj,
dha móže sebt jeho tam wobkhowacj. Ale zy-
robu dyrbesche jenož na jene ljetu dostacj, wscha
druha kralowska pomoz bu zylje sawowedžena.
Egeda bje runje w Nepiseni, jako tutu powesj
dosta. Wón so hnydom do Godhaaba
wróciz a namaka swoju mandželsku chorowatu,
ale w wjeri sylnischu, hacj so sameho. Wona
chzysche w Selenstej sawostacj, jeli jenož njekaf
móžno. Egeda sam tola tež tak na jene dobo
po džešacjlietnej prózy a nusy tutón tak horzo
pytany kraj a 150 dječiz, kotrež bje wón po
mału fšchcizet, wopuschcizicj nechafche, a dofelž
bjechu runje won wschje kódzje, kiž bjechu s Dan-
steje pschipóslane, mensche, hacj so bydžichu
zylje samóženje a kubko wobesju kolonijow na
jene dobo sobu wsacj móhke, a dofelž dyrbesche
tehodla tola njechtón w Selenstej sawostacj,
kiž by te wjezy, kotrež tón krócj sobu wsacj
nemóžachu, tak dołho wobkedžbowat, hacj
f ljetu po ne pschizjeli nebychu, dha wobsanfny
Egeda, so chze f najmenschemu hischcje ljetu
wostacj. Džešacj matrosow wosta pola neho,
wschitzy drusy wrócizichu so domoj. Egeda bje
njetko sašo sam pola Selencžanow, kiž so
njetko weselachu, so bje wón pola nich sawo-
staf a jemu tež prajachu, so f teho widja, kaf

lubo jich wón ma. Tamnu kralowsku pschifasnju šebi wóni na žane waschnje wuložicj nemóžachu a jako jim wón prajesche, so je šo to jich newjery a nepofuty dla stało a so wón najškere sa ljetu tež pojndže, dofelž na dlješči čas žyrobu nima, dha wóni wotmolwichu, so wschał radži na neho pošluchaja a so wschał chzedža radži wjericj, jenož so wón pschi nimi wostane, a so maja sa neho hiščeje šobow a mórskich psow, rybow a ptačow došž. Šdyž pač wón runje psches to sašo kuff trosčta a nadžije došta, so šnano budže napošledku tola hiščeje nješčo wuskutkowacj, dha šebi wón tola newjeresche, wiazy dječži kščječj, dofelž newedžišče, kač dołho budže šo sa jich dališče kščesžianske wotčehnenje staracj móhž a dofelž tež widjesche, so bjechu šo tajzy starschi, kiž bjechu šwoje dječži kščječj dali a šlubili, so chzedža jich dla w Egedowej bliskosži wostacj, tola po času tač po kraju rošesšilt, so dale sa nimi hladacj nemóžesche. Bóršy po tym došta wón tež powesž, so šu žusy kódjizny wopusččjenu koloniju w Nepiseni škafyli. To wsčitko jeho tač rudjesche, so wón škhorí a so dyrbesche wothladanje pohanškich Selencžanow žylje šwojemu šynei wostajicj. —

Sašy bje šo ljetu minyło, naljecjo pschischło a Egeda časasche ščjepotatei wutrobu na kódjie š wótzneho kraja, kiž bychu sawostajene kubła se Selenščeje wotweste a jemu wosjewite, ščo je tón kneš dla jeho dališčeho pschebywanja w Selenškej wobsanknyl. Napošledku

pschindje dołho wotčakana łódj a tón knes
chysche, so by Egeda hisčcze dljehe bes swo-
jimi Selencžanami wostał. Wón bje wutrobu
krala Rhrystiana pschewobrócził, so tón samy
Egedži prajicj da, so budje jeho dljehe pod-
peracj a jemu tež jeneho muža sobupósta, kiž
by wot Godhaaba sem se Selencžanami
wikował a ranischi pschibót Selensteje psche-
pytał, schtož pał so sašo knjeha a lodu dla
wuweš nedasche. A kał hachlej Egedži pschi-
chódne ljetu 1733 wutroba s wešelom skafa-
sche a bójska móž a krašnosž psched woczi
stupi, jako 20. meje sašo jena łódj s wózneho
kraja pschijedje a wot krala sameho list sobu-
pschineše, w kotrymž wón Egedži pišasche, so
chže sašo s wetschej dowjeru se Selenstej wi-
kowacj a sa pschisporenje kšesčžianstwa w Se-
lenstej kóžde ljetu 2000 toler daricj. Egedowa
wjera a nadžija bje sašo dobyła. S tutej łódju
pschindžechu tež prieni mišionarojo s Herrn-
huta wotpóstałani sobu, menujžy Rhrystian
David, Mathej Stach a Rhrystian Stach,
kotrychž dželawosž posdžišcho dale wobhladamy.
Wóni bjechu wot mišionskeho kollegija Egedži
porucženi a tutón pschija jich tež se wschej
pscheczelnosžju a slubi jim, so chže jim wose-
bje pschi wuknenju selencžanskeje rycžje po
swojim samóženju pomozny byč. Wóni pał
so hnydom s wopriedka wot Egedy dželichu a
na swoju ruku dželachu, schtož Egedži posdži-
šcho mersanja dosž nacžini. Egeda sam poča
njetko sašo dželčži kšecžiecž, schtož sa dwje lječži

wjazy cžinił nebie a skutkowasche po swucze-
nym waschnju dale, ale niž dołho. Jedyn se-
lencžanstt hólczez, kiž bje sobu w Danstej po-
był, pschinese menujzy ijetra sobu, na kotrež
wón sam wumre a s kotrymiž wón tež žyłu
wokolnosž, w kotrež hišbcje žane ijetra snate
nebiechu, tał nesbožomnu scžini, so wele stów
Selencžanow na ne wumre. Egedowy młody
pomoznił Bedrich Khrystian, prjenicžka selen-
cžanskeho kšchesžijanstwa, kotrehož Egeda njetko
hižom po dšewecžijetnym rošwucženju jako ka-
techetu beš młodym ludom trebasche a kiž bje
hižom wele nawuknył a wuskutkował, bje sobu
prient, kiž na ijetra wumre. Wschudžom po
žyłym kraju bje wulka srudoba, Egeda pomha-
sche, tał wele hacž možesche, troschtowasche, roš-
wucžowasche a pschihotowasche mrjejazych na
wumrecžje. Ale na wele miestach nenamafa
wón ničžo, hacž prošne, wotemrjete hjety, cžjela
w nich abo wonkach na šnjesh nepohrebane
lejžachu. Selencženjo šebi wjazy pomhacž a
radžicž newedžachu, njetosi šo šami skónžowa-
chu, drusy storkachu žyłu winu na Ewropiškich
a bydžichu tutych najradšo skónžowali. Wschu-
džom žakosž, škiwlenje a srudoba, šmercž dšer-
žesche šurowe žnje. Egeda berišche wschjed
khorych, kiž k nemu pschindžechu, k šebi a hla-
dasche jich a hrebasche jich cžjela a starasche
šo sa jich sawostajene dšjecži. Psches to doby
šebi wón wulku lubosž, šo šami tajzy, kiž bje-
chu jeho predy wušmješeli, njetko wušnachu:
„ty šy nad nami wopokasał, šchtož naschi lu-

džjo činili nebychu, ty by nas sdžeržal, hdyž my hlód čerpjachmy, ty by naschich morwych hrebał, kotrychž bychu hewał psy, liščit a rapaki sežrali, ty by nas wot boha rošwucžował a nam pucž k ljepschemu žiwenju pokasał.“ —

Wot mjěsaza septembra 1733 hač do junija 1734 trajesche tutón mór beš Selencžanami, na 2—3000 Selencžanow bje na njón wumreło a wot 300 šwójbow w Egedowej wokolnosći bje jich ljedom 30 w njekotrych stawach wysche wostało. Wšchudjom stejachu prošne domy, Egeda bje pomhał, tał dołho, hač bje móhł a bje pscht tym wošebje na džjecžoch šwoje wešelje mjeł a na nimi plód šwojeje džjetawoźje spósnal, pschetož jich wele prawje štroštnje wotsal čehnišche a šo k Khrystušowej drohej sašlužbu troštowasche. Ale njetko, jako bje mór nimo a kraj wupušzeny, njetko nastachu w nim myšlje, kaž ženje predy. Wón myšlesche šebi na wopusčjenje Selenskeje, pschetož njetko, hdyž bje kraj nimalje beš ludži, njetko šo jemu sdašche, šo by tu šwoje mozy podarmo dljehe napinał. Wón šebi tu wjež prawje se šwojim knesom w wjerjazej modlitwi rospómni a pschindže tał k temu wobšanknenju, šo dyrbi tola šwóji šapoczany skutk beš Selencžanami wuwěšž pytačž, tał dołho, hač jeho bóh pschi žiwenju sdžerži. Dokelž pak šo jemu sdašche, šo wón šam, kiž bje šo sestarił, kiž bje šthorił a wošlabnył, w Selenskej šamej tał wele ša wobróčjenje Selencžanow škutkowacž nemóže, kaž hdyž by wón šam w Ro-

penhagent był a tam psches swoje próstwy a napominanja tutu wjez dale wesz pytał, dha wón w božim mení na krala pšasche a wo dowolnosz k wrócjenju proschesche. Dóniž tu samu nedosta, djjetasche wón s tsjóni pomoznikami, kotrychž bje w ljeczi 1734 dostał a se swojim synom Pawołom, kiž bje wot krala jako powołany prjedat do Diskoweho wustupa pošłany, w swojej službi dale. Schtož jeho w tutym času najbole rudjesche, bje to, so s tamnymi herrnhutskimi bratrami, kiž bjechu 1733 sobu pschischli, prawje psches jene pschincž nemóžesche. Egeda bje itch jara pscheczelnje pschijal a podperał, ale listy, kiž jim žylje prawu wjeru nepschipišowachu, jeho bórsky do stracha stajichu, a jako chžysche so wón s nimi tehodla rosrucžecž, wošebje dokelž bjechu wont nestudowani ludžjo, dha tola to waschnje, na kotrež so wont samolwjachu, Egedowe žylje do wjerenje jim dobyčž nemóžesche. Tola djeržesche Egeda s nimi dobre šušodstwo tak dołho, hacž hišcže w kraju bje a wešelesche so, so móhlo tež psches nich bože kralestwo w Selenскеj pschibjeracž.

Meje 1735 dosta Egeda wot krala dowolnosz k wrócjenju, ale jeho mandželska bje runje won šchoriła a dokelž jeho lódž hakhlej kónž septembera domoj jjedžtsche, dha so wón tola w tutym symnym času nechasche s nej na pucž podacž, ale wosta hišcže tute ljeto w Selenскеj. Jeho mandželska pak nowe ljeto nedocžaka, ale wumre 21. dezembera w G o d o

h a a b i, a Egeda sam skhori bórshy na to na
schforbut, kiž jeho dołhi čas cziwilowasche.
Psihi tym sapadje wón tež do cježkeho duchom-
neho spytowanja, kiž bje jeho duschu s helskim
styskom wobdale a se smertnymi swjastami
swjasale, tak so jeho swjedomnje tamasche a
wón sebi myšlesche, so žana pomoz wjazy
pola boha neje. Ale böh wuwedje jeho sašo
po swojej wulkej smjelnoszi s tuteje duchomneje
nusy a wuškyšcha jeho modlitwu a wuwedje
jeho sašo s helškeho styska k nowemu žiwenju.

29. julija 1736 djeržesche Egeda swoje
wotsalne prijedowanie po słowach Jesaiasa
49, 4.: „ja pak djach, ja so podarmo prózuiu
a pschitkožuiu swoju mōz podarmo a newusch-
nje, kiž wschaf tola moja wjez teho knesa a
mōj hamt mojeho boha je,“ potom schcziejesche
wón hisczie jene selencžanske djeczo, kotrež
k swojemu wopomnecju Hansa menowasche,
a poda so na to 9. awgusta s jenym synom,
s dwjemaj dźowkomaj a s wotemrjetym czielom
swojeje mandželskeje, kotrež chzysche w wōtz-
nym kraju pohrebač na pucž po kōdži do Ko-
penhagena, hdžež wón tež 24. septembra sbo-
žomnje na kraj wustupi. Jako bje tudy swoju
mandželsku pohrebač, džjesche won sam kralej
a mjejesche to weselje, so tutón na jeho radu
k ljepschemu selencžanskeho misjonstwa pošlu-
chasche a jeho sa superintendentu tuteho misji-
onstwa s 500 tolereml ljetneje sdy postaji a
seminar sa wotcžehnenje a rošwuczenje pschi-
chōdnych wucžerjow a katechetow sa Selenstu

sažoŕt a tón samy pod Egedzine wobkedzbowan-
nje staji. Tak dzjelasche a skutkawasche Egeda
njetko hiscŕje doŕhe ljeta domach sa swoju
lubu Selenŕku a roŕwuczesche sa niu pschichód-
nych dzjelacŕerjom w ŕšcheszjianskej wuczbi a w
selenczanskej ryczi a wudoby tak tutemu wo-
puscŕzenemu a sabntemu krajej hiscŕje wele
žohnowanja s dalokosŕje, kotrež jemu w jeho
blissosŕi nebjesche wudobycž móhł. W poslenich
ljetach swojeho žiwjenja cŕehnische wón k jenej
swojej dzówzy na kupu „Falster“ a kła-
dzische tež tudy swojich Selenczanow w wschjed-
nej modlitwi swojemu a jich sbóžnifej a knesej
ŕwjeru na jeho wóschomjeschnisku wutrobu, dó-
niž wón žiwjenja spróžny w tŕi a ŕydomdŕe-
ŕatym ljeczi swojeje staroby 5. novembera 1758
newumre. —

Egedown ŕyw neŕesche kraŕne plody. Wón
bje sa wobróczenje Selenŕskeje jenož pschekamar,
kíž dyrbesche druhim pucž wurubacž a pschihó-
towacž. Jeho powołanje ku kónzei dzjesche,
jako bje pucž hotowny a nohł tych ŕo w Selen-
skej pokasachu, kotrychž bje tón knes k temu
wuswolil, ŕo bychu do jeho dzjela stupili a
sa nim žneli. To bjechu herrnhutsŕy bratsja,
cži dyrbjachu dale beŕ Selenczanami božu hna-
du pschipowedacž a ŕšcheszjiansŕwo roŕŕŕerecž.
Zehodla tež ŕo s jich pschindženjom do Selen-
skeje Egedowa wutroba saŕo wot Selenŕskeje
wotsali. A to ŕta ŕo wot teho knesa, Egedowe
wópomnenje paŕ wosta pola Selenczanow w
žohnowanju.

Čseczi staw.

Kať je so čšesčizianstwo w Selenstej
dale rošpsčesčjerato.

I.

Najwetschu sašlužbu wo rošpsčesčjeranju
čšesčizianskeje wjeru w Selenstej maja herrnhut-
sčy bratsja, kiž w ljeci 1733 do Čgedžineho
džjeta sašstupiču. Hižom w ljeci 1731 bjesče
hrabja Zinzendorf, kiž bje njekotre lieta predy
Herrnhut sačožil, w Kopenhagenti dweju čšecze-
neju Selencžanow widžil a se frudobu šly-
ščať, so se selencžanskim mištonstwom hišecze
pšchedžo prawje dale hič neča. To bje wón
posdžiščo w Herrnhuczi powedať a tudy se
šwojim powedanjom wjesteho Matheja Stacha
tať sa Selenstu sahoril, so šo tón šamy
hižom 19. januara 1733 se šwojim wujom
Khrystianom Stachom a š jenyum druhim
bratom, š Khrystianom Davidom š Herrnhuta
do Selensteje pušcži. Wščitzy tšjo bječu
newučženi mužojo a tehodla š woprjedla w
Kopenhagenti wele wot nič nedočžakachu. Žako
pať bje kral ič twerdu wjeru a nadžiju špó-
snať, dha jim rady dowolnosž da, so móžachu
do Selensteje htež a jim tež listy na Čgedu
šobu da, so by jim tón šamy pomozny a
wužitny byť. Wot wšchelakich bohabožasných
ludžil dostachu wont tež penesy, so móžachu

šebí drewo k nowym domam a wšelake potrebné wjezy nakupowacj. Tak wuhotowani stupichu wóni 10. haperleje 1733 na kralowstu łód; Charitas a móžachu hižom 20. meje w Balsownym - rewjert Selenstu postrowicj. Jako bjechu na kraj wustupili, podachu šo najpredy k Egedži, kiž ič pschecjelniwje powita a jim šwoju pomoz pschi wufnenju selencžanskeje rycje šlubi. Potom wobhladachu šebí nedaloko wot Godhaaba, hdjež Egeda bydlesche, mjesto k pschichódnemu wobydlenju, poswecžichu to šame s modlitwu a menowachu je nowy Herrnhut. Tudy natwarichu šebí wóni najpredy hjetu pselencžanskim waschnju a jako bjechu s tej šamej hotowi, počachu šwój pschichódný dom twaricj wot drewa, kotrež bjechu šebí šobu pschinesli. Hižom ša 5 nedjelow bjechu tak daloko hotowi, šo móžachu w jenej istwi bydlíč. Tež ša Selencžanow, kiž bychu šnano pschi nimi mostacj čyžli, šapocžachu wóni twarenje twaricj, ale w bližšich lietach hišče šo žani k nim pschidacj nechachu. Jako bjechu se šwojim twarenjom trochu hotowi, počachu s Egedowej pomozu selencžansku rycž wufnycž a šo ša Selencžanami prashecj. Ale cji pschod nimi cžefachu a na žane waschnje k temu pschinesenju nebjechu, šo bychu w ič nowej koloniji bydlili. Jako bjechu w Selenstei ijetra wudyrile, pschindžechu drje tež k nim njekotři Selencženjo a pytachu pomoz a radu a wóni jim pomhachu tak wele, hacž móžno, ale jako bje šo tamny mór, kiž wele tawšynt

Selenczanow wo žiwjenje pschinesy, shubik, dha bje kraj nimalje pusty a woni sami sšhorichu. Jako bjechu so pschichódne naliečzo sašo se kicžnikom wuhojili, wopytowachu woni Selenczanow, kiž bjechu sbytkni wostajili w jich hjetach, ale sa kralestwo bože hiščcje nicžo wuskutkowacž nemožachu, sdziela, dokelž hiščcje selencžansku rycž nerosemjachu, sdziela dokelž so Selencženjo wo bojske wjezy nestarachu ale jenož wo swoju hojntwu, kaž bje to hižom Egeda shonik. W liecži 1734 pschindžeschtaj hiščcje dwaj bratraj s Herrnhuta k pomocy Bedrich Böhnišch a Jan Bek. Bredy, hacž tutaj pschindžeschtaj, bjeschtaj sebi tež David a Khrystian Stach hižom na dompučž myšlilaj, dokelž bje Selenška psches mór tak wupuszena a dokelž sbytkni Selencženjo sžyła žadyn lóschť a žadyn schik k božemu kralestwu nemjejachu. Ale Mathej Stach bje temu napschecžiwu, wón chysche radšcho sam w Selenškej wostacž, hacž so wróczičž, a jako njetko powesž pschindže, so staj s Herrnhuta dwaj nowaj bratraj na pučžu do Selenškeje, dha tež tamnaj sašo nowu nadžiju dostaschtaj a so njetko wschitžy cžim pilnišcho sašo na wuknenje selencžanskeje rycžje sčožichu. K temu bje jim mlody Pawol Egeda pomocny, kiž bje 1734 sašo do Selenškeje pschischol a w tym samym liecži s Danškimi nowu koloniju pola Diskoweje kupy, menujžy Khrystianow y Haab sačožik. Wón bje jako džieczo selencžansku rycž nawuknył a jich njetko w nej

ſwjeru roſwucžowaſche, ſchtož cžim cžežſcho
džjeſche, dofelž bjechu tamni bratsja newucženi
ludžjo. Wyſche teho pſchuwucžowachu ſo wont
cžim dale, cžim bóle f ſelencžanſtemu žiwenu,
kłodžachu na hontwu, łojachu ryby, wopytowa-
chu Selencžanow a wutwarjowachu ſwoju mału
koloniju, woſebje jako bjechu ſpóſnali, ſo ta
ſama runje na prawym mieſzi w Balsowym
revjeri leži, hdžež ſo Selencženjo kóžde ljetu
najbóle ſhromadžowachu. Khrystian David,
kiž bje hižom ſtary a khorowaty, dyrbeſche ſo
tute ljetu domoj wróczič, tak wostachu hiſchje
ſchtyrjo bratsja w Selenſkej, kiž pilnje póhanow
ſami, aby tež f Egedu wopytowachu. Ale
dołho trajeſche, predy hačž Selencženjo njekajke
dowjerenje f nim doſtachu, predy hačž ič w
ſwojich domach radži widžachu a ič w nowym
Herrnhuczi wopytowacž ſapocžachu. W ljeczi
1735 pſchindžechu wont do wulkeje nuſy. Zy-
roba bje jim wuſchła, f Herrnhuta tež žanu
pomoz doſtacž nemóžachu, dofelž bje to tehdom
hiſchje ſkaba a nowonaſtata woſada. Egeda
jim tež wele dacž nemóžeſche, dofelž mjejeſche
ſam mało a na hontwi tež wele f doſtacžu
nebie, dofelž bje runje w tutym ljeczi mało
ſwjeriny. Na tajke waſchnje jim ničžo wyſche
newoſta, hačž ſo dyrbjachu ſebi wot Selencža-
now mórfke pſy kupowacž. Ale cži bjechu ljedom
ſhonili, ſo wont nuſu cžerpja, dha pocžachu
ſe ſwojimi wjezami žakoſnje droho cžinič a
nechachu jim nawoſledku ničžo wjažy pſcheda-
wacž, hačž runje bjechu predy dobrotow doſž

wot nich dostali. Zenož jedyn zusy Selenczan
s daloka sem, kotrehož bjechu woni predy njehdy
wopytali a sa bože kralestwo dobyć pytali,
pšhindje k nim, wobzaromasche jich a bjesche
sa nich dołho to, sčtož njehdy psches božu
wolu rapaki sa Heliasa bjechu. Tak sašo khwilu
džjesche s nusu a s bjeđenjom se wschelakim
hubenstwom. Sdyž jim drusy pschirycžowachu,
so bychu tola domoj jjeti do Ewropiskeje s kó-
džemi, kiž so runje na dompucž hotowachu, dha
woni na to wotmolwjachu: „tón knes, nasch
bóh, móže wsčas naš sdjeržecž, a jeli so to
jeho wola neje, dha wsčas tola do jeho ruki
panemy.“ Ssami Selenczenjo so na tym spo-
džiwachu, a nemóžachu to sapschimnycž, sčto
dyrbjało tola tamnych bratrow k temu nahnucž,
so bjechu tudy w jich symnym kraju pod nusu,
hubenstwom a sazpenjom žiwi a so radšo
domoj newróczichu. So jich luboš k duscham
Selenczanow k tudywostacju nusowasche, to
woni hišcže nutsnewidžachu. Jako napo-
sledku Selenczenjo samt naljeto nicžo wjazy
nemjejachu, dyrbjachu so woni se schkorpisnamt
a s mórskéj trawu sežtwicž pytacž, psches cžož
pak woni swoje mozy jara shubichu. Jako
pak najwetschu nusu cžerpjachu, pošla jim bóh
nenadžitu pomoz, woni dostachu menujzy w
ljeczi 1736 psches jenu Hollandsku kódz njesčto
zyrobny wot jeneho pscheczela s Amsterdama s
tym slubenjom, so dyrbja, jeli njesčto potre-
baja, pschichódnje wsčitko dostacž. Wont to
s wulkim džakom pschijachu a proschachu swojeho

hischcje nesnateho pscheczela w Amsterdamí, so by jim mały, dobry czołm póstak, kotryž najnusnischo trebachu. W tym samym ljeci dostachu woni tež s Herrnhuta wschelake potrebne wjezy pschipoštane. Tež pschijjedžichu jim na pomoc Stachowa macj se swojimai dźowkomai a jedyn młody pomocnik Jurij Wiesnar, kiž pak hižom sa lieto sašo domoj jjedžišce. Hans Egeda tež to same lieto domoj jjedžišce a s nim tež Khrystian Stach, kotrehož naschi bratsja wschelakich naležnosziow dla do Herrnhuta póstachu. S Egedu šo wont jara wutrobnje rošžohnowachu a tutón šo wešelesce, so šnano móht Bóh tu wjež, kotrejž bje won po šdaciju podarmo šwoje žiwenje woprowak, tola hishcje k dobremu kónzei domesz. Herrnhutszy bratsja w Selenškej wobstejachu njetko se 7 wobobow. Tež te žonske, kiž njetko domjaze naležnoszje wobstarachu, šapoczachu selencžansku rycž wufnycž, so bychu posdžišcho bes Selencžankami škutkowacž móhte. Wot wobrócženja Selencžanow pak hishcje dołhi časž žana rycž nebje, ič wutrobny jenak šymne a šatwerdžene wostachu, woni šanicžowachu wschu wucžbu a cžierjachu s misionarami šwoje žorty a stejachu jim šamo sa žiwenjom, dokelž šebi myšlachu, so Šwropišzy šmercž tajkich šhudnych a niskich ludži wecžicž nebudžej. Pschichódne lieto pschindže Khrystian Stach sašo s Herrnhuta a pschivedže jeneho noweho džełacžerja šobu, wješteho Marggrafu, kotrehož bješce herrnhutski Biskop k tutemu džełku šwecžik, ale

hewaf žanu druhu pomoz wot doma nedostachu. Woni dyrbjachu so dale s nusu a s hubenstwom bjeđicj, a hdyž runje s khwilemi njeshto žyrobny s doma abo wot Hollandstich dostachu, dha to tola s jich sđerženju dosz nebie. A to wschitko budžische so hischcze cžiniło, hdyž budžichu so jenož njekajke płody jich džeławoszie pokasate. Na sčeste ljetu njetko hižom w Selenstej slutkowachu, a kaž so sđasche, bje to wschitko podarmo, hischcze žadyn Selencžan so nebie so bože kralestwo dobycz dał. A tola tamni bratsja nadžiju neshubichu, ale w wjeri a wobstajnoszi dale w Selenstej wostachu, hacž runje newidjachu, kak blisko pomoz s Ziona bjesche a kak bje sebi tón kneš runje ljetu 1738 wuswolik, w kotrymž chysche so na Selencžanami, kiž bjechu s recžasami cžjemnoszie swjasani, smilicj.

W ljeczi 1738 pschihadžowasche wele Selencžanow k naschim bratram, skoro kōždy džen, dofelž jich hlōd cžwilowasche. Woni jim po mōžnoszi sobudžielachu a prōžowachu so pschitym tež, so bychu pola nich prawy hlōd po słowi teho žiwenja wubudžili. Ale podarmo. Jenož jedyn mlōdy Selencžan, s menom Manget, sđasche so, so ma hlubsche sacžucje. Tón samy menujžy sam k nim pschindže a prajesche, so chže žylje pola nich wostacž a sa nich na hontwu khodžicj, jeli so chžedža jeho sežtwicj. S tym bjechu tamni bratsja spokojom a myslachu sebi, so mōhli pschi tej sčladnoszi tola hischcze ljepe selencžansku rycž nawuknycj, jeli so by tež tutōn Selencžan po pschje-

tratej hłodowej nusy saso wot nich schoł. Woni jeho pilnje rošwucžowachu a sdašce so tež bóršy, so swjaty duch w jeho wutrobi počnje móžny bycž. Wón husto płakasce, hdyž so bratsja s nim modlachu a to jich wutrobu saso s noweje nadžitiu a s noweje wesełosžin napelni. Tutón Selencžan drje posdžišcho saso wot nich džjesce, ale wón bje tola wopokasał, so Selencženjo žylie satwerdženi nebjechu, so by so jim pomhacž nehodžilo. To so bóršy saso dopokasa a to na jenym žušym Selencžanu s počonischeje krajiny, | kiž predy hišcže a to niz słowcžka wot Boha słyschał nebje. Tón samy rješasce Rajarnał a pschindže s njekotrymi druhimi Selencžanami, kiž wot počonja sem w měsazu juniju k počnožy delje cžehnichu, k Herrnhutskim bratram na wopytanje. Jan Beł runje pišma swjatyh seženikow, kotrež bje pschelož k, na cžiste wotpišowasce. Žako jeho pišacž widžichu, praschachu so, sčto cžini a sčto w jeho knihach steji. Na to jim wón wschelake sčtucžki priódčžitasce a sapečža potom s nimi rošwucžowanie dla dušcže, dla boha a dla wječneje sbóžnosaje. Woni hišcže nicžo wot tutyh wjezach słyscheli nebjechu a teho dla pilnje posłuchachu, wosebje jako jim Beł historiju wot Khrystušoweho cžerpenja priódčžitasce. Na to wustupi Rajarnał a proscesce jeho, so by jemu to hišcže junkrócž powedał, dokelž čžył wón tež rady sbóžny bycž. Tajke słowa Beł hišcže wot žaneho Selencžana słyschał nebje a wone jeho tak swesełichu,

so jemu wón s płacžitymaj woczomaj hišćcje
juntrócž žyłe cžerpenje Jesusa Khrystusa a žyłe
wustajenje božej hnady wupoweda. Bes tym
tež drusy bratsja domoj pschindžechu a wschitžy
s weselom sapocžachu, tutym pohanam pucž s
sbóžnoszi hišćcje jasnišcho a dróbnišcho wuklado-
wacž. A hlaj jich próža nebje podarmo, wschitžy
bjechu jara hnucžt a šlubichu pschi wotendženju,
so čžedža bóršy sašo pschincž a šebi wjazy
powedacž dacž, a so čžedža to tež domach
šwojim ludžom powedacž. Hižom sa njekotre
dny sašo pschindžechu a wostachu pola bratrow
psches nóz a Rajarnaš wosebje hišćcje wele
wedžišče, schtož bje šo jemu powedało a šo
tež hižom modlesče. Wón njetko jara husto
bratrow wopytowašče a pilnie modlitwy a
schpruchi wuknišče, tež šo husto šam sa šo
modlesče a naposledku žylje s bratram pschi-
cžahny. Šdnyž woni s nim wot Khrystusa
rycžachu, dha bje wón husto taš hnuty, so s
hłošom płakašče. Pschi tym mjeješče wón
wulke pokhilenje s wuknenju a wulku žadosž
po dališćim rošwucženju. To dha bje prie-
nicžka, kotruž bjechu herrnhutšy bratsja w Se-
lenskej sa bože kralestwo dobyli a bóršy tuta
prjenicžka wjazy Selencžanow sa šobu cžebnišče.
S Rajarnašom bjechu džewecžo Selencženjo
do noweho Herrnhuta šobu pschicžahnyli, kiž
s nim w jenym stani bydlachu. Psches šwoje
šłowo a psches šwoje sadžerženje wón jich bóršy
tež sa ščesžtjanstwo doby. Sa mješaz pschicža-
hnychu sašo tš wulke šwójby južnych Selen-

cžanow s žylym swojim samóženjom k bratram
a pošynychu so pola nich w nowym Herrnhu-
czi. Tež tuczi buchu wot rošwucženja, kotrež
jim bratsja dawachu, jara hnuczi a šlubichu,
so chzedja pola nich wostacž a so ku ššeszi-
janstwu wobrocžicž. Kajarnaš wosta žylie
pola nich, drusy pak cžehnichu našymu na
šobjazu hontwu a so šdžjela wjazy newrócžichu.
Na ičh mjesto doby pak Kajarnaš sašo dru-
hich Selencžanow, so šebi w nowym Herrn-
huczi domy twaricž šapocžachu. Šapocžatk ok-
tobera, hdyž Selencženjo se šwojich štanow do
šwojich šymškich domow cžahacž počžneja, bješče
pola herrnhutskich bratrow hižom na 20 Se-
lencžanow, kiž w dwjemaj šhježomaj bydlachu.
S tutymi počžachu so woni rano a weczor
modlicž a cžitachu jinu kóždu nedželu nješčo s
biblije přjódš a wukładowachu jim to šame
potom. Beež Selencžanow, kotrychž chynchu w
krótkim cžasu ššcžjecž, woni hišcžje bóle roš-
wucžowachu a špecžimi dječžimi šapocžachu
woni mału ššulu dječžecž. To drje šwoprjedka
jara cžěžko dješče, dofelž Selencženjo teho
šwucženi nebjechu, ale napošledku jo tola tak
daloko poššinešechu, so njekotři cžitacž počžachu.
Pšči wššjem tym bje wulka próža a štaro-
bliwosž nusna, wošebje, dofelž šte poššikłady
a wššelake wabenja k ššemu a k štaremu žiwenju
nepobrachowachu. Našči bratsja dyrbjachu teho
dla šwojich ššlabych a w špytowanjach hišcžje
newšwucženyh wucžomnikow šwjeru wobšedžbo-
wacž, wošebje, dofelž hišcžje hnadu šwiateje

šchczenizy dostali nebjechu, so šymjo božeho
šłowa šo neby pola nich sašo w sapocžatku
podušyło. Dokelž pak bje jich k tajfemu džeću
hischcže mało, dha pišachu do Herrnhuta a
proščachu hischcže wo dweju pomocnikow. A
dokelž bje jich njetzišca khježa jara mała a
jenož sa tšt wošoby pschiprawena, dha prošča-
chu tež wo drewo k nowemu a wetschemu domej
a pošłachu Khrystiana Stacha do Šwropiskeje,
so by tón tute wjezy wobstarat.

W pschichódnym ljeczi pschiberasche wubu-
djenje, kiž bje pola Selencžanow nastalo, wo-
šebje psches to, so bje wulka šyma nastala a
Selencženjo nicžo k jjedzi nemjejachu a teho dla
šo šfere k herrnhutskim bratram djeržachu, kiž
jich po móžnoszi podperowachu. Woni dostachu
psches to šwojej dwje khježi tak pošnej Selen-
cžanow, so šo skoro w nimaj wobroczič ne-
móžachu. Tutu škladnosz šapschimnychu woni
teho dla a rycžachu k wutrobam Selencžanow
a namakachu tež plódnju rolu. Selencženjo
šami počachu wo dalishe rošwucžowanie pro-
šycž. Jako bje šo sašo naljeczo pschibližito,
wopytowachu herrnhutšy bratsja sašo Selen-
cžanow na jich kupach pscht jich dželj a prje-
dowachu jim po šwucženym waschnju wot boha
a božeho kralestwa, a Jan Bek jjedžišche s tymi,
kiž bjechu šo w nowym Herrnhuczi pošnyli,
na to miesto, hdžež chychu woni šwoju hontwu
w ljeczi djeržecž, so nebychu žylje bes wobedž-
bowanja wostali. Pola Kajarnaka a nje-
kotrych druhich bje bes tym šo šcheszianška

wjera pschedzo bóle a bóle sakorenika, tak so mózesche wón w tym samym ljeczi 1739 druhi džen jutrow se swojej žonu, se svojim synom a se swojej dźówku wot Matheja Stacha kupel swjateje Ischczenizy dostacž. Wot njetko sem menowasche so wón Samuel Kajarnaak. Hižom mjejachu herrnhutszy bratsja nadžiju, so budže so bórsky wjazy Selenczanow k tutym schtyrjom prjentcžkam pschidacž, jako so njeschto poda, schtož jim tutu nadžiju sašo po sdacju skasy. Schtyri nedželje po jutrach menujy pschindžechu wot pótknozy sem džiwi Selenczenjo, kiž Kajarnaakoweho swaka na hontwi skónzowachu a prajachu, so je tón samy jene jich džjeczo wobkustowaak. Woni hrožachu tež Kajarnaakej a jeho druhemu swakej, so budža jeho skónzowacž a nebojachu so psched nim. Kajarnaak so psched nimi bojesche a cžekny teho dla se svojim druhim swakom, sa kotrymž tamni mordarjo najbóle stejachu, dale k połonju, hacž bjechu jemu to runje misionaroyo wotradžili. Nowy Herrnhut bu psches to nimalje žylje wopuschcženy a hižom žarowachu naschi bratsja, so so jim jich žylje misionstwo radžicž necha. Woni sebi nemyslachu, so bje tež to bože džiwne wedjenje, kiž čžysche psches tute Kajarnaakowe cžeknenje do połonischich krajinow wele duschow sa swoje kralestwo dobycž. Hižom pschichóbdne ljetu 1740 pschindže Kajarnaak sašo a pówedasche, kak je w južnej Selenstej svojim bratram ewangelijon pschipowedaa. Wón pschiwedže tež swojeho bratra

s jeho zylej swójbu sobu. Na symu bje so
tak hižom wele Selencžanow do noweho Herrn-
huta wrócziło, tak so móžachu njetko sašo
kóždy džen shromadnu bežu službu djeržecz. W
tym samym ljeczi 1740 pschindje tež wot Herrn-
huta póstlany, wjesty Grassmann do Selen-
skeje, so by pschepytak, kak tam s misionstwom
stejesche. Won pschivedje tež jeneho noweho
pomoznika Jana Schneidera, najskere rodže-
neho Serba, sobu do Selensteje, wsa pak na
to mjesto najstarscheho selencžanskeho misionara
Matheja Stacha na wopytanye sobu do Ew-
ropiskeje. Predy hacž ljetu ku kónzei dżiesche,
buchu hiscže njekotři Selencženjo psches swjatu
kšcženizju do kšesztianstwa pschijeczi, na ko-
trychž wobstajnoszi a swjernoszi misionarajo
swoje weselje docžakachu. Wosebje swjerny
bje Kajarnak, kiž tež misionaram hižom
pschi pscheloženju bibliskich knihow a pschi roš-
wucženju dżiwich Selencžanow k ruzny stejesche.
Ale pschichódne ljetu 1741 wón hižom skhori
a wumre, jako prjenicžka Selencžanow, kotruž
bjechu herrnhutsky bratsja dobyli. Won bje
hacž do posleneho sdychnjenja jara stroschtny
a wuřny w wjeri do Jesuša Khrystuša 27.
februara. S jeho wotemrjetym cžjetom bu no-
wy selencžanski kerchow w nowym Herrnhuczi
posweczeny. Jeho cžiche a swóžne wotsalcžeh-
nenje doby kšesztianskej wjeri w Selenstej wele
nowych pscheczelow bes dżiwimi Selencžanami,
tak, so jich njetko wele wjazy k herrnhutskim
bratram pschikhadžowasche a na jich roš-

wuczowanie poslušasche. To jeniczke, sčtož naschich misionarow pschi tym pschedzo tyschesche, bje to, so Selenczenjo k sałoženju žaneho twerdeho a wobstajneho bydła k pschinešenju nebjechu, ale swojich swjetnych naležnosziow dla po žylim kraju wočoło cžahachu. Pschi tajkim wočołočžahanju pschindžechu tež wobróczeni Selenczenjo husto se swojimi pohanstimi sobukrajanami hromadu a pschi tajkej sčladnoszi husto do cžezkich spytowanjow, tak so swojemu nowemu pósnačju swjerni newostachu. Zola bydlachu w symi pschedzo njekotre selencžanske swójbny pola misionarow w nowym Herrnhutsy a s tutymi djeržachu woni potom wschjednje božu službu a domjaze rošwuczenje. W ljeczi 1742 pschindže Mathej Stach, kiž bje so w Ewropiskej sa duchomneho sweczicž dał, sašo do Selensteje a dosta tež sa tuto swoje nowe dostojnstwo wot misionstehe kollegija w Kopenhageni wobtwerdženje, tak, so móžachu Herrnhutsy bratsija njetko sami sa so nowowobróčženyh Selencžanow kschčžecž, sčtož bjechu hačž dotal dansy misionarojo cžinili, kiž bjechu po Egedži do Selensteje pschischli. Čžim snajomnischi njetko herrnhutsy bratsija se selencžanskej rycžu, se selencžanskimi waschnemi a se selencžanskim ludom buchu, cžim wjazy wuskutkowachu woni tež ljeto wot ljeta bes Selencžanami. Pschedzo wjazy bu tych samych sa kschesžijanstwo dobytych, pschedzo wjazy wot nich požadasche swjatu kschčženiju, pschedzo wjazy pschikhadžowasche k božim službam a ku kschesži-

janskim rošwucženjam, kotrež herrnhutszy bratsja djerzachu. Róždu symu bydlesche wjazy Selenczanow w nowym Herrnhuczi pola mišionarow, kiž potom w ljeczi powesz wot Jesusa Khrystusa po zylim kraju rošnoschowachu, hdyž zyroby dla tu a tam po kraju wokolo cjahachu. Druhi džen hodow 1742 bu sašo pecz Selenczanow w nowym Herrnhuczi kšczenych a w pschichódnym ljeczi sašo hidnacze. W tym samym ljeczi stupišchtaj tež prieni krocž dwaj wobroczenaj Selenczanaj do šwjateho mandželstwa a buschtaj wot Matheja Stacha po kšceszjanskim waschnju swjerowanaj.

Hacž do ljeta 1747 njetko selenczanske mišionstwo spjeschnje dale krocžesche, kóžde ljete bu wjazy nowowobroczenych Selenczanow psches kupel šwjateje kšczenizy do klna kšceszjanskeje zyrkwe pschijatych. Kšceszjanska wjera šo s mozu w Selenскеj roššjeresche, samí Angetokojo, kiž bjechu šo hacž dotal se wschej mozu herrnhutskim bratram specžili, počachu šo šwojeho kusťowanja hanibowacž a šydachu šo k noham mišionarow, šo bychu na ič bójšku wucžbu posluchali. Na tajke waschnje dosta kšceszjanska wjernoš jene dobycžje po druhim a wucžba wot kščižowaneho Jesusa pschedzo wjazy plodow noschesche. Šo pak w ljeczi, hdyž Selenczenjo zyroby dla po kraju wokolo cjahachu, nebychu zylje bes wucžby a bes wobkedžbowanja wostali, dha dostachu woni kóždy čas, hdyž na dljeschi čas precžjedžichu, jeneho wucžerja šobu, kiž snimi rano a weczor božu službu djeržesche.

Wšchi tajkej składnoszi pschindžechu misionarajo tež na druhich stronach Selensteje se wschelakim zysym a džiwinim ludom hromadu a móžachu na tajke waschnje tež tutym předomacj. Wosebje pschewodžowasche Jan Schneider wjerjaznych Selencžanow na tajkich puczach po kraju. Na symu pak so kóždy krócj kschcjent a wjerjazny Selencženjo sašo do noweho Herrnhuta wrócjichu, hdžež bjechu sebi hižom njekotre kchjezje natwarili. Tudy djeržachu potom misionarajo s nimi kóždy džen božu službu a sa dječji tež schulu. Wšchi tajkich wschelakich shromadžisnach, kotrež misionarajo se Selencžanami, abo tež tucži samí bes sobu pod nawedowanjom wjestnych wot bratrow k temu postajenych Selencžanow djeržachu, dostachu herrnhutszy bratsja wschelake sweselaze wopokasma, kiž sjawnje swjedziachu, kak dječawa Boža hnada na wutrobach Selencžanow bje a kak pola nich pónacjje w bójskich wjezach s mozu pschiberasche. W lječji 1744 bu tež přjene selencžanske dječjo kschcjene, schtož so předy stało nebje, dofelž so misionarajo bojachu, so móhli po času kschcjeni póhanjo w Selenstej bycž, kiž nebychu wedžilt, hač aby cžoho dla su kschcjeni. Cžim bóle pak so ewangelton w Selenstej rošpscheszjerasche a cžim wjazny Selencžanow kóžde ljetu Khrystusa spónachu, cžim bóle so tež pschecžiwizny kschesžianstwa posbjehowachu, wosebje Angekokojo, kotrychž móž a kralestwa njetko ku kónzei dčjesche. Cžit husto dosž wobrócženym a kschcženym Selencžanam sa žiwenjom stejachu a wschelake hluposzja swo-

jim pschecjelam powedachu, so su w nebesach byli, a so su tam fschczenych Selenczanow w czimowych dzjerach sedzicj widzili, bes tym so su drusy Selenczenjo, kiz so nebjechu fschcizicj dali, wesete a radostne ziwjenje wedli. Ale psches tajke blady Angefokojo tola niczo nedobychu, fscheszijanstwo newuhafny, ale kozde ljeto bu wjazy Selenczanow fschczenych a wofada fschczenych Selenczanow so tak pschisporesche, so mozesche w ljeczi 1747 hižom zylje nowe sarjado-
wanje dostacj.

II.

Pjatnate ljeto herrnhutskoho misionstwa w Selenскеj bje wofebje sbožomne a wazne sa selenczanske fscheszijanstwo. Wot tuteho ljeta 1747 sem možemy menujz wot prijeneje wofady selenczanskich fscheszijanow powedacj. Sdyž so menujz wot wofady a sjenoczenstwa wjerjaznych fscheszijanow ryczi, dha so s tym wupraji, so so w tajkej wofadzi jenož slowo bože neprieduje, ale so so tež swjate sakramenty po Khrystuřowym wustajenju wudzjeluja. Selenczanam, kiz bjechu hacj do ljeta 1747 fschczeni, nebjesche so hacj dotal wschelakich pschiczinow dla swjate wotkasanje wudzjelalo. Sakhlej na symu ljeta 1747 buchu prieni tsjo Selenczenjo k tutemu swjatemu skutkej sobu pschisfacji a dokelž so w nich borsy moz tuteho swjateho wustajenja pokasowasche, dha bu wot tuteho ljeta sem tež druhim wobroczenym Selenczanam

ſwjata wotkasanje ſobudzielene. Tež ſwonkom-
nje bu tuto ljeta prjenja woſada ſelenczan-
ſkeho ſcheſzianſtwa ljepe ſrjadowana a pſchi-
prawena. Kſchczeni Selenczenjo bjechu ſo me-
nujzy pſchedzo bóle a bóle do noweho Herrn-
huta hromadu ſczahnyli, ſo bychu tudy pod wob-
ſedźbowanjom a dalſchim roſwucžowanjom ſwo-
jich wučerjow bydlili. Ale tu bje ſa wſchječ
mało ruma, herrnhuťſzy bratsja bjechu drie
pſched tſjomi ljetami ſwoje bydło poweſchili,
ale wone bje pſchedzo hiſhcje k božim ſlužbam
a k wſchjednym ſhromadžiſnam pſchemałe. Tute-
mu brachej bu w ljeci 1747 pſcheſ natwarenje
noweje khježje ſ žyrkwinej ſalu wotpomhane,
kotrež bjechu pſcheczeljo ſelenczanſkeho miſion-
ſtwa w Hollandſkej wudžielacj dali. 16. okto-
bera bu tuta prjenja ſelenczanſka žyrkwicža w
nowym Herrnhuťi poſwecžena, wokoło neje
twarjachu ſebi potom Selenczenjo, kiž bjechu
hižom kſchczeni, aby kiž ſo tola k bratram djer-
žachu, ſwoje ſymſke domy. W ſchjeſz wulkich
khježach bydlesche na 180 duſchow, wyſche teho
hiſhcje niehdje 100 pola danſkeho miſionara
Dracharta w Godhaabi, tał ſo bje na 300
Selenczanow, kiž do noweho Herrnhuta ke
mſchi khodzachu. W ljeci 1747 bu tuta ſelen-
czanſka woſada ſaſo pſcheſ 52 kſchczenych po-
weſchena, tał ſo bje pſchi kónzu tuteho ljeta
hižom 134 Selenczanow, kotrychž bjechu herrn-
huťſzy bratsja wot ljeta 1739 ſem kſchcžili,
wot kotrychž pał bje jich hižom wóſom ſbožnje
wuſnyło. Róžde ljeta tuta prjenja ſelenczanſka

woskaba dale rosziſche a pschiberasche, pschedzo wjazy pohanow pschikhadzowasche do noweho Herrnhuta a hdnyž tež runje wschitzy so hnydom newobrocžichu, dha tola žylje beš saczucja newostachu. Pschi kónzu ljeta 1751 bydlesche hižom 350 kschczenych Selencžanow w nowym Herrnhuczi a psches 40 bje ich hižom s cžasa do tamneje wjecžnozšje w wjeri do Jesuša Khrystuša schło. W ljeczi 1751 wopuschcžischtaj tež dwaj najstarschaj mištonaraj Selensku, menujzž Mathej Stač, kiž bje 18 ljet beš Selencžanami stutkował a danski mišionar Drachart, kiž bje 12 ljet na Egedowym mjeszi w Godhaabi stał. Wobaj wrócžischtaj so do Ewropiskeje, jeju wopomnecžje pač wosta w Selenskej w žohnowanju. Hačž runje mjejesche Drachartowe mišionstwo ewangelſko-luthersku wustawu, herrnhutſkich bratrow pač herrnhutſku, dha bjechu tola wschitzy 12 ljet hromadžje w mjeri a jednoczi žiwí byli pod jenym knesom, w jenej wjeri a w jenej kschcženizy. Pschi tym bjechu so jako bratsja lubowali a sebi šwjeru pomohali, wosebje w wotčehnenju a dowedženju šbudženych dušchow k Jesušej Khrystušej. Na Drachartowe mjesto bu wot danskeho mišionskeho kollegija wještj Bruun do Godhaaba sa mišionara postajeny. Tón šamy pschindže 1752 do Selenskeje. W tym šamym ljeczi pschindže tež herrnhutſki biskop Jan s Watterville s najstarschim selencžanskim mišionarom, s Mathejom Stačom do Selenskeje, so by so wo plodach selencžanskeho mišionstwa pscheswjedžik. Šwu-

trobnym wešelom bu tón samy powitany a
wotjedze sa 8 nedjel sašo s tym pschewjed-
zenjom, so bje tón knes wulke wjezy nad Selen-
czanami czinił. A won, tón knes, tež dale
swoju wošadu w Selenstej žohnowasche a pschi-
wedze kóžde ljeto wjazy pohanstich Selenczanow
k pónacju teho sboža w Jesusu Khrystusu.
Psihi sapoczatku ljeta 1754 djjesche hižom 164
kščczenych a wobróczjenych Selenczanow na jene
dobo k božemu wotkasanju a psches 60 kščcze-
nych Selenczanow djjesche w tutym ljeczi, w ko-
trymž bjesche wulke mrenje w Selenstej nastalo,
s tuteho swjeta do nebes k swojemu sbóžnišej.
Runje won 100 kščczenych Selenczanow bje
njetko hižom w mjeri do Jesusa Khrystusa
tutón swjet wopuschčjto, schwórtij djiel wschit-
kich wot ljeta 1739 sem psches swjatu kščczenju
wobhnadjenych wobydlerjom Selensteje. Dokelž
pať bjechu Selenczenjo w času tuteje mrjetwy,
kž na tsi mjesezaj trajesche, po kraju rospró-
scheni a husto daloko wot noweho Herrnhuta,
dha so nemóžachu wschitke czieta na ferchow
tuteje kolonije pohrebacž, a teho dla sałožiču
misionarajo nowe pohrebniščjo w Bissiksar-
biku, kž wot noweho Herrnhuta k pótknozy
delje leži. Tudy menujzy wošebje ljeczi wele
Selenczanow hontwy dla pschewwasche, kotrychž
misionarajo s khwilemi wopytowachu. Selen-
czanska wošada w nowym Herrnhuczi bje so
bes tym hačž na 400 kščczenych Selenczanow
pschisporiče, a na dwje sžt bje tych samych hižom
hačž do ljeta 1758 do sbóžneje wječnoszje psche-

sadženyh. Wot pólnozny sem so jich mało
 wjazy doczakać dawasche, dokelž bjechu tam
 Danizy njekotre nowe kolonije sałožili a nowych
 misionarow postajili, kiž pólnózných Selenczanow
 rošwucžowachu. Wot njekotreho časa sem
 bjechu teho dla herrnhutszy bratsja swetscha jenož
 wot połonja sem nowych katechumenow a nowych
 wobydlerjow sa swoju koloniju dostali, dokelž
 tam hišćeže kolonije a misionstwa nebjechu.
 Hacz runje pať nowy Herrnhut w Balsowym
 revjeri, w najrenschej krajini žykeje Selen-
 steje leži, dha so tola Selenczenjo, kiž su na
 druhich stronach Selensteje rodženi, jenož čezko
 wot tutych swojich stronow dźjela, wosebje,
 hdyž te same blisko pschi morju leža. Tuteje
 winy dla so njekotry wubudženy Selenczan
 wotdžeržecj dasche, so w nowym Herrnhucju
 sašydlicj. Herrnhutszy bratsja tež wysche teho
 derje nutšwidžachu, so by ljepe było, hdy by
 nowy Herrnhut wjazy wobydlerjow nedostał,
 dokelž by potom na žyrobí pobračowalo a do-
 kelž so potom tež wschitzy wobydlerjo nebychu
 tak derje wobledžbowacj móhli, kaž bje so to
 hacj dotal stało. Tehodla wobsanknychu woni,
 so chjedza bliže k połonju nowu koloniju sa
 wobrócženyh Selenczanow sałožicj. To sta so
 w ljecju 1758. Wóšomnacjen míl wot noweho
 Herrnhuta k połonju horje leži tak menowana
 rybarski fiord. S tuteje strony bje hižom
 wele Selenczanow ewangelijon słyschalo, kiž bje-
 chu so ljecji wokolo noweho Herrnhuta sadžer-
 žowali. Njekotři wot nich bjechu w nowym

Herrnhuczi wostali, drusy so domoj wrócžili a husto herrnhutskich bratrow k sebi pscheprosyli. Herrnhutszy misionaroyo pisachu tehodla domoj do Ewropiskeje, hacž so tudy neby nowa herrnhutska kolonija sažozicž dała a jich bratsja w Ewropiskej pošlachu jim tež bórny na to Matheja Stacha s dwjemaj pomocnikomaj, bratrow Jana a Pjetra Havena, so bychu tucž tajtu nowu herrnhutsku koloniju w rybarskim fiordži sažozili. S noweho Herrnhuta dostachu czi sami schyrt selencžanske šwójby, s žyła 32 duschow, jako šapoczatk noweje wošady šobu. 23. julija pschijjedžechu woni do tamneho fiorda a wuswolichu sebi k swojemu pschichódnemu wobydlenju mału kupu, Akonamio k menowanu, kiž je wot wyšokich horow wobdata a pól hodžina wot morja sdalena. Tudy stajichu sebi woni 24. julija šwoje stany a pocžachu sebi po selencžanskim waschnju njekotre khježje wot kamenjow a dornow twaricž. S wulkej próžu dokonjachu tuto džeło, tak so móžachu hižom šredž septembera šwój nowy dom wobčahnyč. Bórny so tež Selencženjo s wokolnosžje nutšnamakachu, njekotři wčytnosžje dla, drusy, so bychu ewangelijon šlyscheli. Najwjazy tych šamych bydlesche psches milu daloko wot tuteje noweje kolonije, kotruž herrnhutszy bratsja Lichtenfels menowachu, a pucž bje hrosny psches skały a doły. A tola Selencženjo pilnje pschikhadžowachu, wošebje wočoło hód. Mužoj pschijjedžechu w šwojich kajakach po morju, a žony pschindžechu po kraju,

so bychu bože słowo słyscheli, a dziechu potom
husto hakhlej w nozy saso domoj. Tež miszi-
onarojo a šchczeni Selenczenjo, kiž w Lichten-
felsu bydlachu, husto w wokolnoszi Selencza-
now wopytowachu a spósnachu pschi tym k
šwojemu weselu, so Selenczenjo to słowo wot
Jesusa teho šchizowaneho rady słyschachu.
Šwój mały sapočatk selencžanskeje wošady
w Lichtenfelsu sarjadowachu miszionarojo š
žyła tak, kaž w nowym Herrnhuczi. Redželske
priedowanja a druhe powšchitkowne šhroma-
džišny djeržachu šo w tym domi, kotryž bjechu
šebe Selenczenjo natwarili, šwjate wotkasanje
a šhula pak w bydli miszionarow. Š powet-
ščenjom tuteje wošady pak š woprjedka pomalu
džiesche. Hacz runje wele Selencžanow pschi-
šhadžowasche a na priedowanje pošluchasche,
dha šo tu tola žanemu wostadž nečasche. Haf-
hlej w lieczi 1760 bu prijenja selencžanska šwój-
ba w Lichtenfelsu šschčžena, wještj Kau-
vigak se šwojej žonu, džowku a šynom.
Wot tuteho podawka šem tež mała wošada
w Lichtenfelsu bóle rožišche, na šymu ljeta
1760 bjesche šo hižom džewecz nowych šwójbow,
š žyła 55 dušchow, w Lichtenfelsu šašydliło,
tak šo dyrbjachu šo nowe domy pschitwarjowadž.
Wot tutych nowych pošlucharjow bu pschichódne
ljetu 1761 jich 34 šschčženyh. Šswoje bože
šlužby a wschjedne šhromadžišny njetko wjažy
w šwojich domach djeržecz nemóžachu, dofelž
bjechu te šame małe. Duž dyrbjachu je won-
šach pod nebešami djeržecz, dóniž drewo k no-

wemu božemu domej s Ewropiskeje nedostachu, kiž bje jim hižom slubene. To same pschindje tež 1761 s Kopenhagena a bu hišcje w tym samym ljeci dom sa misionarow se salu k božim službam tak daloko natwareny a wutwareny, so móžachu hižom nasymu do neho sacjahnycj a prijenju božu službu w nim djeržecj. W pschodnym ljeci bu tón samy dotwareny a s małym tórmikom wupyscheny, na kotryž bu jedyn s Kopenhagena dareny swón pojsneny. Tež Selenczenjo, kiž bjechu so w Lichtenfelsu sašydli, poredžachu swoje khježje a twariachu sebi njefotre nowe. Rónž ljeta 1762 stejachu tu hižom 4 selencžanske domy, w kotrychž na 170 kschčženyh Selencžanow bydlesche, kotrychž Mathej Stach a Jan Bek, kiž bje s noweho Herrnhuta pschischoł, s dwjemaj pomocnikami rošwucžowaschtaj a wobšedžbowaschtaj. W nowym Herrnhuczi bje beš tym tež pschipowedanje ewangelija dalische plody nešło. Tam djetachu menujzy nespróžniwje dale w knesowej winicy Bedrich Böhnišch hižom wot ljeta 1734 sem, Jan Sörensen wot ljeta 1746 sem a Michal Ballenhorst wot ljeta 1747 sem a wysche teho hišcje dwaj pomocnikaj. Štóž wot Selencžanow bje so pola nič pošynyl, tón bje tež hižom sa wjeru dobyty, sa džiw hdy jim jedyn aby druhi sašo cžefny, khiba s kłókom w wutrobi, kiž jemu pošdžišcho žaneho mjera newostaji, dóniž so sašo do noweho Herrnhuta wróčil nebje. Róždy ljetu bu na 30 Selencžanow kschčženyh, kiž bjechu pak w nowym Herrnhuczi wot kšeszi-

janskich starschich rodzeni, pak wot połonja a wot pólnozy sem do noweho Herrnhuta pschic-
czahnyli. Daloko a schjeroko wjazy žane mjesto
nebie, hdžež by so weseła powesz wot Jesusa
Khrystusa pohanstam Selencžanam nepschipo-
wedała, niz jenož wot misjonarow, ale tež wot
wobróczonych Selencžanow. W nowym Herrn-
huczi bydleše kónz ljeta 1762 na 470 kschče-
nych Selencžanow w 16 wulkich selencžanskich
kchježach. Tu mjejachu tež hižom po herrnhutskim
waschnju neženeni mlodženzjo a neženene mlode
holzy a stare wudowy swoje tš wosebite domy,
w kotrychž hromadžje bydlachu. W ljeczi 1759
dostachu tež Selencženjo swoje wosebite spie-
warše w selencžanskej ryczi cžischčane a krótku
historiju wot cžerpenja a wumrecja nascheho
sbóžnika po powedanju swjatnych kschčenikow.
Tute knižki bjechu jim jich misjonarajo spisali
a w Ewropiskej cžischčecž dali.

Tšžeczi liet bjechu herrnhutšy bratsja njetko
hižom s wulkim žohnowanjom w Selenstkej dže-
łali, bjechu pschi hrosnym wedri, pschi cžežkim
džjelt, pschi schpatnej a husto dosž hubenej ijedzi
swojemu powołanju swjerni wostali, bjechu na
kupach a na twerdym kraju, w horach a w
skalobisnach dobre šymjo do wutrobow pohan-
stich Selencžanow roššywali, a hisčcže nebie
žaneho wot nich tón knes k sebi žadał. Tšjo
prjeni selencžanszy misjonarajo, Mathej Stach,
Jan Beck a Bedrich Böhnišch, kž bjechu
w ljeczi 1733 a 1734 do Selenstkeje pschischli,
bjechu hisčcže pschi žtwenju a skutkowachu hisčcže

w Selenstej. Hahlej w ljeczi 1763 sawoła tón knes jako prineho wot nich Bedricha Böhnišča k sebi. Hishcje tš nedjelje predy swojeje šmercje dželasche tón samy s wulkej šwjernosziu a s wulkim žohnowanjom bes swojimi Selenczanami. Wón wumre 29. julija 1763 w 54. ljeczi swojeje staroby a w 30. ljeczi swojeje služby a dželawosze w Selenstej.

W ljeczi 1769 nasta bes pohanstimi Selenczanami s nowa wulke požadanje po słowit božim, wosebje po wobróczenju jeneho stareho Angelofa, kiž Immenik rjekasche a šydom mil wot noweho Herrnhuta bydlesche. Teho sameho bjesche jedyn šón tak nastróžak, so šo swojeho kuskowania wostaji a k herrnhutskim bratram do noweho Herrnhuta pschindje, hdjež bu hishcje to same ljeto psches kupel šwjateje kschčenizy sa kralestwo bože dobyty. Teho pschiklad wele Selenczanow nawabi, so šo pohanstemu žiwenju wotrefnychu, pschetož wón šjawnje šwjedzesche, so je hacž dotal cžertej služik a se swojim kuskowanjom swojich krajomnikow jebał a šlepik. —

Tež w pschichódnych ljetach rosschjeresche šo kscheszijanstwo cžim dale, cžim bóle w Selenstej a kóžde nowe pschepytowanie, kotrež šo tam wot Herrnhuta šem djeržesche, pokastwo dawasche, so bjechu Selenczenjo w kscheszijanstwi dale krocžili. Rónž ljeta 1771 bje w nowym Herrnhuczi hižom 531, w Lichtenfelsu 332 selenczanskich wobydlerjow, kotrychž 14 ewropišky bratsija a šotry wobkedybowachu a rošwucžowachu.

W tym samym ljeczi wopuszczł najstarszy selen-
czanski misionar Mathej Stach SelenSKU na
wschje czasy a poda so do Ameriki, so by tam
w jenej herrnhutskej koloniji wot swojeho zohno-
waneho djetla wotpocznył. Wón poda so do
Bethabary, hdzež wón w ljeczi 1787 swoje
zivenje dokonja, 76 liet stary. Na jeho miesto
pschindje w ljeczi 1773 Michał Königseer
do Selenскеje, kiž bu wot herrnhutskich bratrow
wosebje sa wobkedjbowarja zyteho selenczanskeho
misionstwa postajeny. Wón wsa tež nowe selen-
czanske spjewarske sobu do Selenскеje, kiž bjechu
so w Barlini czischczale. Hacz runje bje wón
hižom psches 50 liet stary, dha nawukny wón
tola hiszczje selenczansku rycž a skutkowasche
s wulkim zohnowanjom w Selenскеj.

W ljeczi 1774 bu w Selenскеj nowa tsecja
kolonija wot herrnhutskich bratrow sałożena,
menujzy Lichtenau, wot Lichtenselsa hiszczje
dale k połonju horje. Tuta nowa kolonija,
dwje mil wot kupy Dnartoka sdalena, bu
wot misionara Jana Sörensen a jeho
mandjelskeje a wot jeju pomocnika Bohumjera
Grillicha nasymu spomneneho lieta sałożena.
K nim pschida so tež na 20 kschczjnych Se-
lenczanow s noweho Herrnhuta a s Lichtenselsa,
a njehdje 30 kschczjeni Selenczenjo danskeho
misionstwa, s kotrymiž dyrbesche po pschikasnt
selenczanskeho pschekupskeho towarstwa pschekupž
Anders Olsen, kiž bje s herrnhutskimi bratra-
mi spscheczeleny, w tej samej wokolnoszi nowu
koloniju sałożicž. Wysche tutych kschczjnych Se-

lenczanow pschicjahnny tež s wokolnoszje njehdje
90 póhanskich Selenczanow do Lichtenawa,
tak, so so tudy wot wscheho sapocžatka sem
psches 150 Selenczanam kóždy džen ewangelijon
pschpowedasche. Herrnhutszy bratsja khodzachu
wysche teho tež w wokolnoszi wokolo, wopyto-
wachu Selenczanow a prjedowachu jim pilnje
wot Jesuša Khrystusa. Woni bjechu sebi k
swojej dzejawoszi plóдне a wulke polo wu-
swolili, pschetož w wokresu njekotrych mil byd-
lesche tudy psches tysaz (tawshnt) mlódych a
starych póhanskich Selenczanow. Bóh johno-
wasche tež jich dzejelo a prózu, so móžachu hacž
do nasymy pschichódného ljeta hižom 14 doró-
szonych Selenczanow kschcizj, a so tu samu symu
ljeta 1775 hižom na 200 Selenczanow pola-
nich bydlesche, kiž wschjednje bože słowo sły-
schachu. Kónž ljeta 1781 kšuschesche do wobady
w Lichtenawi hižom 205 kschczenych Selenczanow
a wysche teho bydlesche tu hischcje psches 100
Selenczanow, kiž swjeru na pschpowedanje
ewangelijona posłuchachu. W pschichódnym ljeczi
1782 twarjachu sebi woni po selenczanskim
waschnju wobebity boži dom, kiž bje jim predy
hischcje pobrachowal. Tst ljeta predy bjechu tež
misionaroyo, kiž w Lichtenawi bydlachu, s dan-
skimi kódzemi s Ewropiskeje sa so khježu dostali,
a tak bje njelko tež tuta nowa selenczanska wo-
sada se wschjem wobstarana, schtož bje potrebała.
Wobadži w nowym Herrnhuczi a w Lichtenfelsu
bes tym tež dale kčjejeschtej a pschibjeraschtej,
hdyž tež niž wjazy na nowych póhanskich

Selenczanach, dha tola na snutskomnym žiwenu a pónacju. Róžde ljetu drie tež hišcje njekotři póhanscy Selenczenjo pschistupichu a dachu šo kšczič, ale tola niž wjazy tač wele, kaž predy, jako bje hišcje w wokolnoszi wschitko póhanske. W ljeczi 1777 šhubišcjej wobej wošadzi šwojeju najstarscheju wučerjom Jana Beča a Michała Ballenhorsta psches šmercž. Pošlenschi bje na třzeczi ljet selenczanskemu misionstwu šlužik. Jan Beč pač bje w ljeczi 1734 do Selenškeje pschischot a bje po tajkim jeniczi tamnych prjenich misionarow, kiž w ljetomaj 1733 a 34 do Selenškeje djechu, kiž bje hišcje w Selenškej, vschetož Mathej Stach bje tehdom w Americy živy. Jan Beč bje šwjeru w Selenškej wudžeržak pod wschitkimi šadžiewkami, kiž šo jeho prjódkwsacju najpredy napschecziwo stajachu, a jako bjechu tola pošdžišcho psches božu hnadu njekotre wošady w Selenškej nastale, dha je wón tym šamym, na pošledku wošadzi w Richtenfelsu, se wschej šwjernoszi a š wulkim žohnowanjom hačž do šwojeje šmercžje šlužik. Selenczansku rycž bje wón, hačž bje runje hewač newučeny muž, w próštwi a modlitwi š temu knesej tač derje nawuknył, šo je žyly nowy testament, wele šhierluschow a rycžow a njekotre kručit štareho šakonja do selenczanskeje rycžje pscheložik. Wot ljeta 1770 miejesche wón šwojeju šynow Ludwiga a Jakuba ša pomocnikow pola šebe w Selenškej, a prjenišči je šo pošdžišcho žylie na miesto šwojeho nana selenczanskemu misi-

onstwu poswecził. Wot direktorija selenczan-
skeho pschekupskeho towarstwa bje w ljeczi 1776
pschifasnja wuschła, so Selenczanow nesmjedzi-
sche wjazy tak wele w symi hromadzie bydlicz, kaž
bje so to hacž dotal w herrnhutskich kolonijach
stalo, ale so dyrbjachu bóle po kraju rósno
bydlicz, so móhli so ljepe sežiwicž. Tuta pschi-
fasnja nacžini herrnhutskim bratram wschelaku
nowu starosz. Wobydlerjo neweho Herrnhuta
dyrbjachu po tajkim wot ljeta 1777 sem hischje
tši druhe mjesta k wobydlenju pytacz, teho runja
tež Selenczenjo, kiž bjechu w Lichtenfelsu a
w Lichtenawí hacž dotal hromadzie bydliłi.
Na kóžde nowe mjesto dostachu njekotrych po-
mornikow, rodzenych Selenczanow, sobu, kiž
dyrbjachu jim priedowacz a so sa jich duchomne
naležnoszie staracz a misjonarajo wopytowachu
jich tež sšhwilemi w jich nowych bydłach, runje
kaž tež woni wospet sšhwilemi do neweho
Herrnhuta, Lichtenfelsa a Lichtenawa
ke mischi a k božemu wotkasanju šhodžachu. Na
tajke waschnje pytachu jich misjonarajo w šje-
nocženstwi wjerjaznych šđeržecž a jich psched wschit-
kej škodu, kiž móhła s tajkeho rosdžjelenja sa jich
duschje nastacz, salkowacz, ale tola pokasowachu
so po cžasu wschelake šrudne scžjewki, kiž bjechu
psches tajke rósno bydlenie nastale a kotrymž
dyrbjachu misjonarajo se šrudnej wutrobu pschi-
hladowacz, dokelž je wotštronicž nemóžachu. W
ljeczi 1781 wopuschcži wódžer selenczanskeho
misionstwa Königseer Selenku, so by na
jenej herrnhutskej synodži rošprawu dał wo

selenczanskim, jemu pscheporuczenym misijonstwi. Bes tym wudyri 1782 w nowym Herrnhuczi a posdžischo tež w Lichtenfelsu a w Lichtenawt straschny mór, na kotryž w nowym Herrnhuczi samym sa pecj mješazow 125 Selenczanow wumre. Zyla wošada so psches to po kraju rosendje, so by, tak wele hačž móžno, fhoroszi a smerczi cžefnyła, cžerpesche pak psches to fhjetro na snutskomnym žiwenju. Wschitzu pak, fiž buchu wot móra nadpaneni, cžehnichu bes bojoszje w wjeri do swojeho sbožnifa se šwjeta. Wošebje wumre na tutu fhorosz tež wele selenczanskich pomocnikow a pomocnikow, fiž bjechu selenczanske misijonstwo jara spomóžowali, dokelž bjechu rodženi Selenczenjo. W Lichtenawu wumrechu wschitzu pomocniky. Tutón mór trajesche hačž do lieta 1783, potom hafhlej pschesta, k najmenschemu na 1300 Selenczanow bje na njón wumreło, herrnhutske wošady w Selenskej bjechu psches to položju swojich šobustawow šhubite, wošebje wele dobrych fastaracijow wschelaskich šwójbow, fiž psches to wošyroczichu. Se studnej a tola džakomnej wutrobu šwecjadu wone w lieczi 1783 po pschjetratym smóru pólstaljetny šwedjen swojeho misijonstwa. Pól sta liet bje so njetko hižom minyło wot lieta 1733 šem, w kotrymž prjeni herrnhutzny bratsja 19 maleho rózka s Herrnhuta dječy, so bychu Selenczanam powesž teho sboža pschinešli. Dokelž pak wodjer žyłego selenczanskeho misijonstwa Michal Königseer hišcže s Ewropiskeje so wro-

czył nebje, dha bu šwedžen tuteho sa Selenstu
taf waźneho podawka hišćeje šhwilu wotstor-
czeny. Königseer pschindje hathlej 6. jultja
sašo do noweho Herrnhuta, a dokelž bje hižom
stary a słaby, dha pschwedje sebi jeneho po-
moznika šobu, kiž dyrbesche njehdy po nim na
jeho mjesto w Selenскеj stupicj. To bje wjesty
Jesper Brodersen, kandidata duchomstwa.
Pólstaljetny jubelšwedžen selencžanskeho misi-
onstwa bu njetko najpredy 13. awgusta w Lich-
tenfelsu, potom 14. septembra w nowym
Herrnhucji a naposledku 2. novembra w Lich-
tenawi weselje šweczeny. Selenczenjo dosta-
chu pschi tym wschelake dary a pschipsma s
Ewropiskeje a wosebje bu jim tež tute dny wul-
foš božej lnyady prawje na wutrobny položena,
kiž bje njetko hižom pok sta ljet na nimi djie-
łaka. S wužiwanjom božeho wotfasanja buchu
tute šwedženske dny we wichišich wofadach
wobsanknene. S zyla bje tutych 50 ljet w Se-
lenскеj 64 herrnhutskich bratrow a šotrow sa
bože kralestwo škutkowało, wot šotrychž bjesche
jich šydom w Selenскеj se šwjeta ščło. Dzew-
jaticzjo hišćeje w Selenскеj w službi misi-
onstwa stejachu, drusy wchitzy bjechu Selensku
sašo wopuschjili a do druhich krajow šchli. W
najstarschej selencžanskej wofadzi, w nowym
Herrnhucji bje šo wot wscheho šapoczatka šem
hacž do pólstaljetneho šwedženja selencžanskeho
misionstwa 1287 Selencžanow šschjilo, wot
šotrychž bjesche jich hižom 943 šbóžnje wušnyło.
Na rune waschnje bjesche šo w Lichtenfelsu

537 a w Lichtenaw 374 pohanstich Selenczanow kschizilo a scziemnoszje k swjetku pschinesko psches wjeru do Jesusa Khrystusa.

III.

Selenczanske misjonstwo bje njeto hižom tak daloko krocžilo, so bje wokolina wokolo noweho Herrnhuta a Lichtenfelsa nimalje žylje kschizijanska. Tehodla tež kschizijanstwo na tutymaj miestomaj husto wjazy s pohanstwa dobytk nedostawasche, dokelž jenož sa džiwo hdy pohanjo pschikhadžowachu. Gžim wetsche bje potajkim wešelje misjonarow, hdyž tola druhdy njekotst s daloka sem k swjatej kschizienzy pschindžechu. Lichtenau bje njeto wošebje to miesto, na kotrymž so hišcže pohanstim Selenczanam evangelijon pschipowedasche. Tu bjechu druhdy njekotre sta pohanow, kiž bjechu so jow mórseje swjeriny dla shromadžili a herrnhutszy bratsja swjeru symjo božeho słowa bes nimit wušywachu. A padže tež husto njekotre symeschko bes czernje, aby na skatu, dha wschaf tola tež to a tamne plódnju rolu namaka, a tak žane ljeta nesandže, so neby wjazy aby mene Selenczanow so se swojeho spanja wubudžicž dačo a so wjerjazym w Lichtenaw pschisanfnyčo. Pšches to roszišche tuta wošada tak, so dyrbesche hižom w ljeczi 1784 swóji boži dom powetschicž. Dwie ljeczi posdžišcho wumre Königseer w Lichtenfelsu, kiž bje selenczanske misjonstwo njekotre ljeta se wschej

ſwjernofzju wobzít a wobkedźbował. Wón bjeſche hiſčje w ſwojich ſtarych ljetach ſelenczańſku rycź tať nawuťnył, ſo bje wſchelake knihi do neje pſchetoźił, fiź buchu cziſčjane a ſelenczańam ł wulkemu natwarenju ſłužachu. Na jeho mjeſto pſchindje jeho dotalny pomoźnik Broderſen. Szła ſo niťko w ſelenſkej wjazy miſionarow trebaſche, dofelź wſchitzy ſſčjeni ſelenczenio wjazy w herrnhuťſkich kolonijach nebydlachu, ale po kraju roſno. Hdzeź jich wjazy hromadźje bydleſche, tam natwari ſebi jedyn miſionar ſ noweho Herrnhuta abo ſ Lichtenfelſa mału khjeźku, ſo by ſelenczańow ſ boźim ſłowom a ſe ſakramentami wobſtaraci a ſ dźjeczimi ſchulu dźerźecź móhł. Tute poſtajeńje mjejeſche ſwój dobry wuźił, dofelź ſelenczenio niťko wjazy tať beſ wobkedźbowanja nebychu; ale wſchelakich winow dla ſo teź pſchedzo tajke doſpołne wobkedźbowanje wuwefz nedaſche. ſelenczenio to ſami nutſwidzachu a teź tu ſchodu ſpoſnachu, kotruź ſ teho ſa ſwoje duſchie mjejachu, a nechacha tehodla wjazy tať roſno bydlicź, ale dźerźachu ſo ſaſo bóle ł ſwojim woſadam w nowym Herrnhuťi a w Lichtenfelſu. Jako w ljeczi 1787 nowa pſchifaſnja wot danſkeho inſpektarja w Godhaabi pſchindje, ſo ſelenczenio ne-
dyrbja hromadźje bydlicź, ſpeczichu ſo czi ſami pſhecziwo tajtemu niſowanju a wele wot nich woſta pola ſwojich wučerzjom w herrnhuťſkich kolonijach. Tuczi woſtachu ſmjerom a dawachu ſebi wſchu móźnu prózu, ſo bychu ſ

inspektaremi danskeho pschepustwa w God-
haabi a w Godhavent w dobrym pscheczelo-
stwi a s danskimi misjonarami w Godhaabi
w mjeri a jednoczi wostali. Tehodla napom-
nachu woni swojich Selenczanow tež k pilnemu
džjetu, k dobremu hospodarstwu a k pscheczelo-
nemu wifowanju s Daniskimi. W času pow-
schitkomneje nusy džjelachu woni jim tež šobu,
ščož mjejachu a ščož bjechu wot pscheczelow
misjonstwa s wufraja dostali. Wošebje bjesche to
nusne w ljeczi 1802, w kotrymž bjesche w Selen-
skej wulka nusa nastala. W pólnóžnych krajinach
bje tehdom psches 30 gradow šyma, psches to
bu hontwa na welrybu a mórske psy skážena a
s teho nastala wulki hlód pola Selenczanow.
W Richtenfelsu dyrbjachu tedom Selenczenjo
dołhi čas stare kožje a šchorpisy jjesz. Mi-
sionarojo tehodla s nimi džjelachu, ščož mje-
jachu, wošebje hróč a hejduš.

Wójna, kiž bje bes tym w Ewropiskej na-
stala, sadžjewasche njeto dołhi čas selenczaniske
misjonstwo. S Danskeje nemožachu žane łódžje
do Selenškeje jjesdžicž, dokelž Žendželsy danske
łódžje na morju nadpadowachu. Misjonarojo
w Selenškej nedostachu na tajke waschnje druždy
sa wele ljet žane powesžje a žanu žyrobu s Ew-
ropiskeje a dyrbjachu tehodla husto nusu czer-
picž. W ljeczi 1807 pišche misjonar Jakub
Beč, dostachmy my pošleni króč nasche wjezu
porjadnje s Ewropiskeje. S tym, ščož bjechmy
šebi w predawšich ljetach nahromadžili a wu-
šbytkowali, trajachmy hišče dołhi čas a džje-

lachu my to s naschimi bratrami w nowym Herrnhuczi a w Lichtenfelsu, jako czi sami poczachu nusu czerpicz. Naposledku pak dyrbjachmy sami wulku nusu czerpicz, wosebje pobrachowasche nam zokor, kosej, piwo, wino a posdjischo tež butra a sól. Naposledku bje nam wino tak wuschto, so mózachmy k naschej wulkej srudobi jenož jara porjedko swjate wotfasanje s naschimi Selenczanami wužiwacz.

Hakhlej w ljeczi 1812 pschindjechu sašo danske łódzje do Selensteje, jako bje jendzelska regjerunka Danskim wotpuszczika, so mózachu sašo swoje kolonije w Selenstej wobstaracz.

Wot ljeta 1774 hacž do ljeta 1812 bjesche wosomnaczen nowych misionarow do Selensteje pschischto, kiž tam pak dljeschi, pak krotki cžas w knesowej winicy skutkowachu, po tym a sa tym, hacž bje jim ton knes tam djelo wotmjerik a pschipokasał. Wosebje skutkowachu tam w tutym cžasu Jan Mohna, rodženy Serb, wot ljeta 1774 — 1800. Ton samy wumre w ljeczi 1804 w Christiansfeldzi. Tehorunja Jan Fliegel, wot ljeta 1775 — 1816 se swojej serbskej mandzelskej, Marju rodzenej Diesnarez, s kotrejž bjesche w ljeczi 1792 do mandzelskwa stupik. Dale Jan Enter 1775 — 1792, Khrystian Rudolph 1778 — 1805, Michal Busa 1778 — 1783, Jan Bohuwjer Gorka 1781 — 1825, Jan Bohuwjer Martin 1782 — 1793, Jesper Brodersen 1783 — 1794, Jan Jurij Grillich 1786 — 1834, Jan Konrad Kleinschmidt 1793 — 1832 a

hischeje drusy. W ljeczi 1803 cjechnische tež Jan Wicjas, rodženy Szerb se Žornofy-
fow, do Selensteje, so by tam beš póhana-
mi powesž wot Khrystuša rošichjerjał. Wón
je tam 34 ljet s wulkim žohnowanjom skutko-
wał, je potom pošlene ljeta swojeho žiwjenja
w Neusalzu pschi Wódri wot swojeho cjež-
leho djjeła wotpoczował a tam w ljeczi 1842
w tym knesu wumrel 64 ljet stary. Wot ljeta
1804 sem djjełasche s nim jeho pscheczel a to-
warsch Michał Eberle*), rodženy s Würtem-
bergsteje, kiž je šo hahlej po 35 ljetnym šwier-
nym skutkowanju sa selencžanske mišionstwo
w ljeczi 1839 do Ewropiskeje wrócził a njetko
jako schjedziwž w małym Welkowi pschewywa.—

A rošwucženju starych a mlodych Selen-
cžanow a k wobstaranju božeje služby w selen-
cžanskej ryczi potrebachu mišionarojo tež knihi
w selencžanskej ryczi. Habejecej, katechismus,
spiewarske, sczenske a liturgiske knihi bjechu teho
dla hižom w sandženym ljetstotetku w selencžanskej
ryczi wuschke, wosebje psches prózu Jespera
Brodersena. Psches tajke djjeła bjechu mi-
šionarojo selencžansku rycž bliže sesnali, wudo-
koneli a s tajkimi słowami, kotrež kichesztjanska
wucžba šobu pschineše a kiž hischeje w selencžanskej
ryczi pobrachowachu swobohacziłi. Woni šo teho
dla njetko na dospołne a srosemliwe pscheloženje

*) Seho meno tudy s džakom pomenuju, dokelž
je mi se šwolimi powesžemi spišanje tutych kniž-
fow wulzyschnje spomóžak.

zŕkeho noweho testamenta sŕoŕicu. Wosebje
wŕa bratr Kleinschmidt tuto dŕeŕo na ŕo a
jako bje je doŕonjaŕ, da je ŕwojim ŕobudŕje-
ŕacŕerjam w nowym Herrnhucŕi a Lichtenselsu
ŕ pschhladanju a pschendje to ŕamo posdŕiŕo
hiŕŕeje junŕoŕej w Lichtenawi se schŕyŕomi roŕ-
wucŕenymi a ŕhonenymi Selencŕanami. Na to
bu w ljecŕi 1823 selencŕanski nowy testament
w Londoni wot londonskeho bibliŕkeho towarŕwa
prienŕi ŕoŕej ŕŕiŕeŕany a Selencŕanam roŕda-
wany. Nowy wudawŕ teho ŕameho bu psch
njekotrymi ljetami w Budyschini pola Monsŕy
ŕŕiŕeŕany. Tehorunja dostachu Selencŕenjo w
ljecŕi 1819 nowe spjewarske a 1823 nowe li-
turgiske knihi, taŕ ŕo mjejachu njetko ŕ najmen-
ŕchemu najnusniŕke knihi ŕ ŕjawnej a ŕ domjazej
boŕej ŕlŕŕŕbi w ŕwojej macŕernej rŕcŕi. A po-
lŕŕenju nawuŕnenja selencŕanskeje rŕcŕje bjesche
hiŕom Hans Egeda maŕu rŕcŕniŕu abo gram-
matiku spŕiŕaŕ, tehorunja teŕ mŕŕionar Michaŕ
Königseer. Wobej paŕ ŕej necŕiŕeŕanej wostalej.
Najlŕepscha rŕcŕniŕa selencŕanskeje rŕcŕje paŕ je
wot mŕŕionara Kleinschmidta spŕiŕana, ŕotruŕ
herrnhutsŕy mŕŕionarojo pschi wuŕnenju selen-
cŕanskeje rŕcŕje trebaja. Teŕ ta je jenoŕ w ru-
ŕopŕŕu. Wjesŕy Dta Fabricius je jenu rŕcŕ-
niŕu w ŕŕiŕeŕju wudaŕ a teho runja teŕ jedyn
dansko-selencŕanski ŕlŕwnŕŕ, ŕiŕ je ŕo w ljecŕi
1804 w Kopenhageni ŕŕiŕeŕaŕ.

Schtoŕ njetko mŕŕionŕtwo wot ljeta 1812
— 1821 nastupa, dha ŕo w tutym ŕŕasu w
Selenŕkej wele waŕneho podaŕo neje. W nowym

Herrnhuczi a w Lichtenfelsu křesťianstwo s pohanstwa skoro žadyn pschiberk wjazy nedostawasche, pschetož koto wokoto bje pohanstwo wutupene. W ljeczi 1816 mjejachu misionaroyo w nowym Herrnhuczi hakhlej sa 16 ljet sašo to weselje, so možachu jeneho dorosženeho pohana křcizicj, a w Lichtenfelsu bu w ljeczi 1820 sa 17 ljet hakhlej sašo jena dorosžena pohanka psches kupel swjateje křcizenizy wobhnadžena. Wot tuteho časa sem pak žana tajka křcizeniza wjazy w tutymaj kolonijomaj prišodkřcizitelaneje, tak so možesche misionar Bauš w ljeczi 1829 s noweho Herrnhuta pišacj: „nascha krajina je wot pohanow wuprosnena, swjetko ewangeltona a wschekomozne stowo wot křizja je pohanskou cziemnosz sahnalo. Pohanjio bydla jenož hiscize w pschipołnischej Selenскеj.“ Wokoto Lichtenawa a dale k połonju hiscize recjasy pohanského žiwjenja žylje roslamane nebjechu. W ljeczi 1824 bu w Lichtenawi hiscize 61 pohanow křcizenych. Dofelž pak dale k połonju hiscize wele wjazy pohanow bydlesche, hacž wokoto Lichtenawa, dha myslachu herrnhutszy bratsja na sałoženje schtworteje kolonije, kiž by wosebje na wobrocženju połonischich Selenczanow džiela. Kozde ljetu pschindžechu menujzy wot połonja sem Selenczenjo do Lichtenawa a proschachu wo wuczerjow, kiž bychu so polanich posyhnyli, dofelž wont swój rjany pschipołnischí kraj wopuschizicj nechachu. Wele wot nich wosta tež w Lichtenawi, tak so bje tudy naposledku 658 wobydlerjow. Tak wele luda

na jonym měszi pak shromadjenje nusneje zyroby sadziwasche a tehodla wobsankny direktorij herrnhutskeho bratrowstwa, so chze połonischy kónz Selensteje wokolo Staatenhuka pschepytacž dacž a hladacž, hacž so neby tam nowa kolonija sažozicž dala. Zyte tuto pschepytanje bu w ljeczi 1821 misionarej Kleinschmidtej w Richtenawi pschepodate.

W tym samym ljeczi bu tež we wschitkich danskich kolonijach stoljetny šwedžen selencžanskeho misionstwa šwecženy. Sto liet bje menujzy šasčto, so bje Hans Egeda, prieni japosčtoł Selencžanow s Norwegsteje do Selensteje pschischot. Tež herrnhutzny misionaroyo wobendžechu tón samy šwedžen se šwojimi Selencžanami s wulkim wešelom a s wulkim džjelbranjom. Danszy wudžjelachu tón samy dženi bes Selencžanow hróč, mjašo, hejdušch a piwo.

Misionar Kleinschmidt poda so na to 3. julija 1821 s tšjomi selencžanskimi pomocnikami a s ich šwojibami na pucž do połonischich krajinow. Wischudžom na šwojim pucžu bu wón wot pohanškich Selencžanow s wešelom powitany, wschitzy na neho rady posłuchachu a prajachu, so chzedja so wobrócžicž. 8. jultija pschindje wón do najpołonischeho džjela Selensteje, kiž Marksamio rjeka a Staatenhukej napschecžtwo leži. Tudy najwjazny pohanškich Selencžanow hromadžje bydlesche. Jako bje jim Kleinschmidt wosjewit, so chze so pola nich s njekotrymi bratrami posynycž a nowu koloniju sažozicž, nasta bes nimi wulke wešelje. Woni jeho

hnydom na jene rjane s trawu poroszene mjesto
wedzichu, hdzež by šebí šwoju šhiežu stajicž
móht. Tuto mjesto bje runje k temu jara
kmane, dokelž bje mała rjeka blisko, w kotrejž
bje wele rybow. Kleinschmidt wobšankny teho-
dla, so čže tudy posdžišcho nowu koloniju
sažozicž a wopusčicž s tutym šlubenjom 14.
julija šwojich nowych pschecželow, kiž jeho pro-
schachu, so by bóršy s wjazy wučžeremi šo
k nim wrócžik, predy hačž bychu wont šnano
wumreli.

Direktorij herrnhutskeho bratrowštwá s teho
spóšna, so bje jim tón kneš šam durje beš
tutymi póhanami južneje Selenškeje wotewrik,
so bychu móhli tam sa rošpšesžjeranje jeho
kraleštwá škutkowacž. Wont wobróčžichu šo
teho dla s próštwu na danskeho krala, so by
jim dowolene bylo, šchwórtu koloniju w
južnej Selenškej pola Staatenhuka sažozicž. Ši-
žom w lječži 1822 dostachu k temu wot krala
dowólnošž. Sažozenje tuteje noweje kolonije bu
mišionarej Kleinschmidtej pscheporucžene. Tón
šamy ijedžišche paš beš tym šam na wopytanje
do Šwropiškeje a móžesche tehodla tutu naležnošž
hahlej w lječži 1824 wuwesž. Wón a bratraj
Jan Arnold de Fries a Jan Bedrič
Baus, kiž biesčtaj hahlej ljetu predy do Se-
lenškeje pschischłoj, a dwaj Selencžanaj podachu
šo w tutym lječži do tamneje hižom predy wot
Kleinschmidta pschepytaneje krajiny a sažozichu
šebí tam 27. julija nowe bydło, kotrejž wont
k čžesži danskeho krala Biedriča VI. Fried-

richsthal pomenowachu. Jako bjechu tam
woni pschischli, nenamafachu tam tež ntz jeneho
Selencžana, wschitny bjechu so hontwy dla runje
na bližšefupny rospřošili. Hakhlej njekotre dny
posdžišcho pschijedžichu njekotři Selencženjo k nim.
Jako jim misionarajo napschecziwo pschindžechu,
bjechu woni jara weseli a džachu: „dha scje
tola k nam pschischli, ach fak džakomni chzemy
my wam sa tuto wopokasmo wascheje luboszie
k nam bycž.“ Woni hnydom swoje stany
tam stajichu, hdžež bjechu so herrnhutšy bratsja
poshnyli. Gžt sami twarijachu sebi njetko swo-
předka mažu hjetu wot dornow po selencžan-
skim waschnju, k cžomuž bjechu jim Selencženjo
jara pomozni. S Lichtenawa pschindže njehdže
80 Selencžanow do Friedrichsthala, wysche
nich so pak tu tež wele pohanšich Selencža-
now poshny. Skoro žadyn džen nesandže, na
kotrymž nebychu cžetmy s pohanami pschischle,
kž svoje stany pola herrnhutšich bratrow po-
stajichu a na jich praschenje kždny křocz to swe-
šelaze wotmolwenje dachu: „tež my k tym
šluschamy, kž jow pschindžemy, so bychmy so
wobrocžili.“ Dokelž bjesche so tu njetko tak
wele Selencžanow šhromadžiko, so so bože
šlužby a šcheszijaske rošwucženje wjazy, kaž
predy, w jenym stani džeržecž nemóžachu, dha
dyrbjachu so te same pod hołymi nebesami
mjecž. Hžom 1. septembra bu prjeni pohan,
s menom Trenak, w Friedrichsthali wot Klein-
schmidta na khorym křožu šschcženy a s menom
Samuel do knhow žiwenja šapřany. Jako

tón samy sšhorí, požadašče sebi wón wutrob-
nje po swjatej ššczenizy a prajesče, so s žylej
wutrobu do Jesusa Khrystusa wjeri a so chze
rady s nemu do nebeš pschincz a so se swojim
starym póhanskim waschnjom nicžo wjazy necha
czinicz mjecz. Hižom na druhi džen wón s
wotpoczinkej swojeho knesa sandže a 3. septem-
bera bu s jeho wotemrjetym czjełom nowy šše-
szijanski kerchow w Friedrichsthalí pošweczeny.

11. oktobera počachu Selenczenjo swoje
šymške domy twaricz. Njehdže 250 Selencza-
now šo sa tutu šomu w Friedrichsthalí šašydli.
Tež mišionarojo sebi njetko wetschi a twerdsi
dom sa sebe a sa pschichodne bože šlužby twar-
jachu. Deski a drewo s temu šamemu bjechu
hižom sandžene ljetu s Kopenhagena do Selen-
skeje pschischke. 17. oktobera móžachu woni s
džakom a s šhwalbu teho knesa šwój nowy dom
wobczahnycz, 2 novembera bu hižom sala s
božej šlužbi pošweczena a pschi tutej šškadnoszi
wołasče šwóncz s tym napišmom: „pójče,
wone je wschitko hotowe“, prieni frócž Selencza-
now tuteje strony se šljeborowym šlinkom do
knesewej šwjatnizy. Wecžor teho šameho dnja
šweczachu mišionarojo tež priene bože wotfa-
sanje w Friedrichsthalí s ššinaczomí Selencžana-
mi, kiž bjechu s Richtenawa šobu pschiczahnyli.

Požadanje póhanskich Selencžanow tuteje
strony po swjatej ššczenizy njetko kóždy džen
roszišče a dokelž czí šami tež wschjednje wob-
fruczachu, so chzedža šo swojemu šbóžnikej žylje
poddacz a jemu jenož žiwi bycz, dha tež mišio-

narojo jich próstwam napshecziwo nebjechu, ale fšcžichu w tutej symi po rjadu 17 dorosženych a 27 wetschich dźjeci.

W pschichódnym ljeczi 1825 bu sa misio- narow w Friedrichsthali wetschi dom stajeny, pschi cžimž jim Selencženjo šwjeru pomhachu. Tola móžachu woni tón šamy hakhlej pschi- chódne lieto dotwaricž a 28. septembra s we- šekym džakom wobczahnyč. Šwój dotalny wot deskow a dornow hromadusestajany dom pschiprawichu woni njetko jenicžy k wotdjer- ženju božich šlužbow a nabóžnych šhromadžišnow. Dofelž pak tón šamy tež k tutym šhromadžišnam kmany a wulki dosž nebję, dha starachu šo herrnhutszy bratsja wo nowy, wetschi a pschi- stojnišchi boži dom. Tón šamy bu w Kopen- hageni džekany a wobštejesche se 976 jednot- liwych kručow. Po kódi bu wón w ljeczi 1828 do Selenškeje pschitweseny a w danskej koloniji Julianenhau bu šbožomnje na kraj pschine- šeny. Wot jow wesechu jon potom Selencže- njo na šwojtich kajakach a cžolmach pod nawe- dowanjom misionara de Frtesa najpredy do Lichtenawa a potom do Friedrichsthala. Wo- šada w Friedrichsthalu wobštejesche kónž lieta 1828 hižom se 314 fšcžjennych Selencžanow a kóžde lieto bu jich wjazy s póhanstwa do kni- how žiwjenja šapšanych. Wošebje pschikhadžo- wachu hišcže s ranisheje strony Selenškeje pó- hantszy Selencženjo, hdžež jich hišcže wele bydli, kiž hišcže nicžo wo šwojtim šbóžniku šlyšcheli nejšu. Tež je sa misionarow wul-

zyschnje czejko, so psches snjeh a lód na tutu ranischnu stronu Selensteje pschedobycj. Ta sama bje hacž do ljeta 1822 zylje nesnata. Jedyn Zendjelczan s menom Scoresby je tu samu hakhlej w spómnenym ljeczi wot 69.º hacž do 75.º pschepytał a tehdom runje wot lodu swobodnu namakał. So tež tam Selenczenjo bydla, je wón je sbnytkow spósnał, kotrež bjechu tam wostajili, menujzy domy, rowy, kručki domjazeho naporjadka a teho runja. Ludži pak tam žanych k wohladanju dostał neje. Posdžischo w ljeczi 1834 je sažo jedyn danski offizier ranischnu stronu Selensteje hacž do 72.º pschepytał; dale won pak hishcje žadyn s Ewropiskeje pschischoł neje. Wot wobydlerjow starych kscheszijanskich Normannow pak tež tudy ničžo namakał neje a teho dla je hishcje dženšnischi džen newjeste, hdže su czi sami po prawym swoje mjesta mjeli, aby hdže su wostali. Ženož na wecžornej a južnej stroni Selensteje namakaju so hishcje powostanki wot nich. Pschi twarenju w Friedrichsthal namakachu menujzy misionaroyo wele cžornych palenych pazow, wuhlo wot drewa, želesne klamary a wschelake druge powostanki. Tež na druhich mjestach so te same namakaju, a tu a tam hishcje steja stare murje jich njehduschich žyrkwjow a domow.

Misionstwo herrnhutskich bratrow kcjiejesche w Selenstej tež wot ljeta 1830 sem se žohnowanjom. Wele bje tón kneš psches nich sa sto ljet w Selenstej wustutkował, hdžež predy pohanska stósž a besbóžnosž a pschibóžstwo knežesche,

tam so njetko bože domy posbjehowachu a wešeke a dżakomne fhjerluschje k nebešam žołmjachu. Wulke wjezy bjesche ton knes psches herrnhutskich bratrow nad Selencžanami cžinik, wulki bje teho dla tež jich dżak, s kotrymž woni w ljeczi 1833 stoljetny šwedžen šwojeho mištionstwa w Selenškej šwecžachu. 63 mištionarow bjechu herrnhutšy bratsja wot ljeta 1733—1833 do Selenškeje wupóškali a wele wot nich bje hižom k wotpocžinkej šwojeho knesa šajscho. Wot 7552 wobydlerjow, kiž buchu w ljeczi 1834 w žnjej Selenškej nalicženi, šluschesche jich na 2000 k mištioniskim šydleschcžam herrnhutskich bratrow. Šchož bje Hans Egeda njehdy jako pucjpscherubowak w Selenškej šapocžak, to bjechu woni s pomožu božej krašnje dale wuwedli a skoro dokoneli. Haj dokonjane skoro budže mištionstwo w Selenškej. W nowym Herrnhuczi a w Richtenfelsu šo hižom ša wjazy, hačž 30 ljet žani póhanjo wjazy kichcžili nejšu, dofelž tam žani wjazy nejšu. Tutej dwje koloniji herrnhutskich bratrow stej po tajkim žylje šchesžijanskej wošadži. Tu šo jenož hišcže dječzi šchesžijanskich Selencžanow šschcžija, kiž potom w pišmi a w katechismu šu horjeroszeja pod wocžemi a wobšedžbowanjom mištionarow. Póhanjo namakaju šo w Selenškej jenož hišcže dalofo k póknozy delje a na raniskej stroni Selenškeje, kiž je, kaž šmy to hižom špómnil, tak wot šnjeha a lodu wobdata, šo šo Ewropišy na nju pschedobycž nemožeja. Wot tudy pschindžeja hišcže póhanšy Selencženjo s cžasami do počoniskeju kolonijow herrn-

hutskich bratrow, do Lichtenawa a do Friedrichsthala k rošwuczenju a k šwjatej kšczenizy. Tola nejšu herrnhutszy bratsja wot ljeta 1850 tež tudy žanych pohanow wjazy kšcžili, dofelž je w tutym ljeczi danska regjeronka sašo wospet wufasnju dala, so dyrkja šo Selenczenjo bóle po fraju rošpróšchicž a so nešmjedža tak w herrnhutskich kolonijach hromadžje bydlicž, dofelž šebi psches to šwoje sežiwjenje czežsche scžinja a dofelž psches to wikowanje a wobkhad se Selenškej czerpi. Herrnhutszy bratsja šu psches to w šwojej džeławoszi kšjetro sadžjewani, dofelž žanych nowych wobydlerjow s pohanstwa do šwojich šyđłow bradž nemožejja. Woni tehodla tež wjazy beš pohanami skutkowacž nemožejja, dofelž dyrbeli tych šamych po šwjatej kšczenizy hnydom sašo wot šo puschcžicž a beš wobkedžbowan a wostajicž. Woni tehodla tych, kiž šebi hišcže šwjatu kšczenizu požadaja, na domskich mišionarow w Godhaabi pokasuja a skutkujaja jenož hišcže beš šwojimi wošadnymi w šwojich šchtyrjoch kolonijach.

Tute šchtyri herrnhutske kolonije w Selenškej mjejachu pschi šapocžatku ljeta 1850 hromadžje 1945 kšcženych wobydlerjow, wot kotrychž móžachu 835 bože wotkasanje wužiwacž. Najšylnišcha kolonija herrnhutskich bratrow w Selenškej je Lichtenaw, kiž ma tu kšwilu 712 wobydlerjow. Dale bydla w Friedrichsthali 493, w nowym Herrnhuczi a w šydom pódlaškich městach 421 a w Lichtenfelsu a na šydom druhich pódlaškich městach 382 Selen-

czenjo. Beš nımı je wot ljeta 1733 šem hač do ljeta 1850 s zyla 69 mišionarow s Herrnhuta dźe-
 łało, wot kotrychž tu šhwilu hišcže dwanacjo se
 žohnowanjom w dźjeli selencžanskeho mišionstwa
 steja. W nowym Herrnhuczi menujzy Awgust
 Ulbricht wot ljeta 1826 šem, Valentin Rych-
 tar wot 1823 a Samuel Kleinschmidt wot
 1841 šem. Dale w Lichtenfelsu Jan David
 Tietzen wot ljeta 1823 šem, Kaspar Kögel*) s
 Württembergsteje wot l. 1828 šem se šwojej šerb-
 skej mandželskej Hanu rodž. Nepilarež s Čžiel-
 neho pola Wochošow, a mišionar Hasting
 wot ljeta 1840 šem. W Lichtenawu dźjelaja
 tu šhwilu w knesowej winizy Jan Valentin
 Müller wot ljeta 1812 šem, tu šhwilu naj-
 starichi mišionar w Selenскеj, Jan Kögel wot
 1824 a bratr Warmov wot 1849 šem, a na-
 pošledku w Friedrichsthalu Jurij Michal Jhrer
 wot 1821, Michal Ušboe wot 1834 a bratr
 Uellner wot 1838 šem. Džewecjo tutych
 mišionarow šu ordinjerowani, so móža šwjate
 sakramenty šwojim Selencžanam wudžjelecž. Jim
 k bokej a k pomozny steja narodni pomoznizy we
 wschitkich wošadach, s najwobdarenišchich Se-
 lencžanow wubrani a k šwojej službi wot mi-
 šionarow pschihotowani. Čži šami drje šweczi-
 snu nedostanu, ale pomhaja mišionaram jenož

*) Žemu a jeho mandželskej mam šo wošebje
 sa tute najnowišče powešje se Selenскеje džalo-
 wacž, kotrež stal mi pschi šwojim wopytanju ma-
 łeho Welkowa w symi 1853 — 54 šobudžjelikaj.

w zyrkwi a w schuli, rošwuczuja starych a młodych a khodza wošebje po kraju wokoto, so bychu s rospróščenymi stawami šwojich kolonijow božu šlužbu dzerzeli, šo s nimi modlili a jich s biblije a s katechizmuša rošwucžowali. K rošwucženju a k hódnemu pschihotowanju tajkich narodnych pomocnikow šu mišionarojo psched šchtyrjomi ljetami wošebity seminar w nowym Herrnhuczi saložili, w kotrymž šo tu khwilu wóšom tajkich wucžomnikom sa šwoje powołanje pschihotuje.

Zyly šwjate pišmo drje Selencženjo hišcže w šwojej ryczi nimaja, tola maja, kaž šmy hižom widžili, zyly nowy testament do neje pscheloženy. Se stareho testamenta buchu w ljeczi 1842 pola Monsy w Budyšchini tež psalmy a posdžišcho tež bibliste historije czišcžane, tak šo Selencžanam tu khwilu na najnusnišchich knihach sa schulu, sa božu šlužbu a sa domjaze natwarenje nepobrachuje.

Woprawdžje wulka je sašlužba herrnhutškich bratrow wo rošpschesžjeranje šchesžijanštwa w Selenškej. Jako woni do Selenškeje pschindzechu, nenamafachu woni ničjo, hačž cziemnu pschiwjeru a wschitke hrosnosžja pohanškeho žiwjenja a njetko je tam jenož malo pohanow wjazy a tež beš tutymi to šłowo wot šchiža žana nesnata wucžba wjazy neje. Nadžije počni móža woni na tón čas wotčjakowacž a widžajon hižom w duchu, w kotrymž budže šo to šame tež nad tutymi šbytkami njehduškeho selen-

czanskeho póhanstwa wopokasacž, jako hamor, kiž skaly rosbije.

Wo misionstwi a wo skutkowanju danskich misionarow, kiž w Selensteje dźělaja, je na druhim boku mało k štyščenju. Wot časa Hansa Egedy sem su danszy pschedzo nowych misionarow do Selensteje šłali a tuczi su tež swetscha s herrnhutskimi bratrami w jednoczi a bratrowskej luboszi na wobróczenju póhanskich Selenczanow dźělali. W połonischej Selensteje maja Danszy tu khwilu šydom kolonijow, wot kotrychž je Julianaeshaab najwajnischa. Tudy bydli menujzy na 1800 ludži a tuta kolonija je jenicžka, w kotrejž šo njekotre skoczata djerža a w kotrejž šo kusť drewiny a seliny plahuje. Danszy scjelu do tutych šwojich kolonijow swetscha kandidatow duchomstwa na wjeste ljeta a wotwołaju jich posdžišcho sašo do wótzneho kraja. W poslenschim času bu postajeny, šo dyrbi kóždy tajki misionara wóšom ljet w Selensteje wostacž. K wotczechnenju a k rošwucženju narodnych pomocnikow maja tež Danszy šwóje wošebity seminar w Godhaabi, w šwojej najstarschej koloniji, kotruž je njehdy Hans Egeda sałožik. —

Hischcze wele móhlo šo wo Selensteje a wo žohnowanej dźělawoszi selenczanskich misionarow powedacž a wošebje móhł šo tudy hishcze njekotryžkuliz pschiklad duchomneho žiwjenja wobróczenych Selenczanow pschistajicž, kiž by teho a tamneho šcheszijana w jeho liwkoszi a sasparnoszi satraschik a sahanibik. Tola

dosz; hižom s teho, sčtož je cžitał, móže kóždy
löhzy spósnacž, kať s móžnym hłošom nam
ššesžijanam mištonstwo do wutrobom ryczi:
„ššesžijenjo, djeržcje, sčtož macje a nebudžcje
wysofo smyšleni, ale bojcje šo, pschetož tón
knes je šebi hišcje ludy sšhowať, kiž hewať
predy waš do nebeskeho kralestwa pónđeja.
Šaj wón chze šo namařacž dacž wot tych, kotsiž
jeho nejšu pytali, a chze šo šjewicž tym, kotsiž
šo po nim prascheli nejšu, pschetož wón š pó-
hanam praji, kotsiž šo š nemu modlili nejšu,
hlaj tu ja šym, hlaj tu ja šym, ja chzu wašch
Bóh bycž a wy budžecje mój lud.“ Jes. 65, 1. —

Rónž drugeho dželja.

Čiščejane pola R. B. Šiki w Budyščini.

